

Kristína Behúňová, Simona Mészárosová, Soňa Oboňová

VÝROČNÁ SPRÁVA O MIGRÁCII A AZYLE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROK 2019

Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2019

Správa Národného kontaktného bodu
Európskej migračnej siete v Slovenskej republike

apríl 2020
Bratislava

Financované
Európskou úniou

Správa bola spracovaná ako súčasť činností Európskej migračnej siete (European Migration Network – EMN), ktorá poskytuje aktuálne, objektívne, spoľahlivé a porovnateľné informácie o migrácii a azyle na podporu tvorby politík EÚ a jej členských štátov. Činnosť EMN financuje Európska únia (EÚ) a Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (MV SR).

Aktivity EMN sú zamerané na témy súvisiace s migráciou štátnych príslušníkov tretích krajín. Realizujú sa prostredníctvom národných kontaktných bodov v členských štátoch EÚ a v Nórsku v koordinácii s Európskou komisiou (EK), konkrétne Generálnym riaditeľstvom EK pre migráciu a vnútorné záležitosti.

Správu zostavila Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Bratislava, ktorá je koordinátorom Národného kontaktného bodu EMN v Slovenskej republike (SR). Národný kontaktný bod EMN v SR tvorí Ministerstvo vnútra SR (Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru, Migračný úrad, odbor zahraničných vecí a európskych záležitostí kancelárie ministra vnútra), Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (Odbor medzinárodných vzťahov a európskych záležitostí), Štatistický úrad SR (Sekcia sociálnych štatistík a demografie) a IOM.

Pri spracovaní správy boli použité podklady a informácie od týchto ústredných orgánov štátnej správy: Ministerstvo vnútra SR, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR a Štatistický úrad SR.

Táto publikácia bola vypracovaná s finančnou podporou Európskej únie. Názory uvedené v publikácii nemožno pokladať za oficiálne stanovisko Európskej únie. Rovnako nemusia predstavovať názory vlády Slovenskej republiky alebo IOM.

Spracovali (v abecednom poradí): Kristína Behúňová, Simona Mészárosová, Soňa Oboňová.

Národný kontaktný bod Európskej migračnej siete v Slovenskej republike
Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) – Úrad v SR
Adresa: Grösslingová 35, 811 09 Bratislava
E-mail: ncpslovakia@iom.int
Tel.: +421 2 52 62 33 35
Web: www.emn.sk, www.ec.europa.eu/emn

ISBN: 978-80-89506-92-7

Predslov

V správe sú obsiahnuté informácie o najdôležitejších zmenách, vývoji a aktivitách v oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany na Slovensku v roku 2019. V SR ide o jedinú publikáciu tohto druhu, v ktorej sa každoročne mapujú všetky oblasti migrácie štátnych príslušníkov tretích krajín.

Správa je súčasťou súhrnnej správy EMN rovnakého zamerania, ktorá bola vypracovaná na úrovni EÚ a v ktorej sú zhrnuté zistenia z národných správ spracovaných členskými krajinami EÚ a Nórskom na základe spoločného zadania. Súhrnná správa od roku 2015 plne nahrádza Výročnú správu Európskej komisie o prisťahovalectve a azyle. Správa slúži aj ako podklad na vypracovanie Výročnej správy Európskeho podporného úradu pre azyl (EASO) o situácii v oblasti azylu v EÚ za rok 2019 a Prehľadov EMN o vývoji v jednotlivých členských štátoch EÚ za rok 2019.

Súhrnná správa ako aj správy jednotlivých členských štátov EÚ a Nórska sú dostupné v anglickom jazyku na webovej stránke Európskej komisie www.ec.europa.eu/emn. Správa za SR je publikovaná v slovenskom a v anglickom jazyku. Obidve verzie správy sú dostupné na webovej stránke slovenského Národného kontaktného bodu EMN www.emn.sk.

Obsah

Zoznam skratiek a odvolávok	8		
Metodológia a pojmy	11		
Zhrnutie	13		
01. Úvod	17		
02. Kontext vývoja politik v oblasti migrácie a azylu	20		
2.1 Politický vývoj a (medzi)rezortná spolupráca	20		
2.2 Postoje verejnosti a migrácia v médiách	22		
03. Legálna migrácia	24		
3.1 Štatistiky a trendy	25		
3.2 Transpozícia legislatívy EÚ a novely zákonov	25		
3.3 Politiky, legislatíva a opatrenia v oblasti ekonomickej migrácie	26		
3.3.1 Prijímanie a pobyt konkrétnych kategórií migrantov z tretích krajín do SR za prácou	28		
3.4 Študenti a výskumníci	29		
3.5 Zamedzenie sociálnemu dampingu a znižovaniu pracovných štandardov	30		
3.6 Ďalšie opatrenia týkajúce sa legálnej migrácie	31		
3.6.1 Brexit	31		
3.6.2 Programy pracovných dovolení	33		
3.6.3 Európsky orgán práce (ELA)	34		
3.6.4 Sčítanie obyvateľov, domov a bytov	34		
3.7 Informácie o možnostiach a podmienkach legálnej migrácie	34		
3.7.1 Štátne inštitúcie	34		
3.7.2 Medzinárodné organizácie a občiansky sektor	35		
3.8 Výskum	36		
04. Medzinárodná ochrana vrátane azylu	37		
4.1 Štatistiky a trendy	38		
4.2 Národná legislatíva a Spoločný európsky azylový systém (CEAS)	38		
4.2.1 Prístup ku konaniu o azyle a prijímanie žiadateľov o azyl	38		
4.2.2 Azylové konanie vrátane dublinského konania	39		
4.2.3 Súdne rozhodnutia na národnej a európskej úrovni	40		
4.2.4 Posilňovanie odborných zručností	45		
4.2.5 Vzdelávacie materiály a aktivity	45		
4.2.6 Spolupráca na úrovni členských štátov EÚ a V4	46		
4.3 Spolupráca s tretími krajinami a inštitúciami	47		
4.4 Relokácie (premiestnenia) a presídľovacie programy	48		
4.5 Výskum	48		
05. Maloletí bez sprievodu a ďalšie zraniteľné skupiny	49		
5.1 Maloletí bez sprievodu	50		
5.1.1 Štatistiky a trendy	50		
5.1.2 Politiky, legislatíva a opatrenia	51		
5.2 Ďalšie zraniteľné skupiny	53		
06. Integrácia	54		
6.1 Integrácia štátnych príslušníkov tretích krajín	55		
6.1.1 Politiky a legislatíva	55		
6.1.2 Opatrenia na podporu integrácie	55		
6.2 Integrácia osôb s udelenou medzinárodnou ochranou	57		
6.3 Integrácia na miestnej úrovni a občianska participácia cudzincov	58		
6.4 Zvyšovanie povedomia o migrácii a nediskriminácia	59		
07. Občianstvo a situácia osôb bez štátneho občianstva	61		
7.1 Nadobudnutie štátneho občianstva	61		
7.2 Situácia osôb bez štátneho občianstva	62		
08. Hranice, Schengen a víza	63		
8.1 Štatistiky a trendy	63		
8.2 Politiky a opatrenia na kontrolu hraníc	64		
8.3 Spolupráca s tretími krajinami v oblasti riadenia hraníc	65		
09. Neregulárna migrácia a prevádzachstvo	67		
9.1 Štatistiky a trendy	67		
9.2 Opatrenia proti zneužívaniu spôsobov legálnej migrácie	68		
9.3 Boj proti prevádzachstvu a prevencia neregulárnej migrácie	68		
9.3.1 Boj proti prevádzachstvu	68		
9.3.2 Monitorovanie a identifikácia neregulárnych migračných trás	68		
10. Obchodovanie s ľuďmi	69		
10.1 Štatistiky a trendy	70		
10.2 Legislatíva, politiky a medzinárodný monitoring	70		
10.3 Identifikácia obetí z tretích krajín, poskytovanie informácií a pomoc	72		
10.4 Zvyšovanie povedomia verejnosti	75		
10.5 Medzinárodná spolupráca	75		
10.5.1 Spolupráca s členskými štátmi EÚ	75		
10.5.2 Spolupráca s tretími krajinami	76		
11. Návraty a readmisie	77		
11.1 Štatistiky a trendy	77		
11.2 Nútené návraty	78		
11.3 Asistované dobrovoľné návraty a reintegrácie	79		
Migrácia a rozvoj	80		
12.1 Rozvojová spolupráca a humanitárna pomoc	80		
12.2 Výskum	84		
Bibliografia	85		
Príloha: Národné štatistiky	90		

Zoznam skratiek a odvolávok

AMIF – Fond pre azyl, migráciu a integráciu (Asylum, Migration and Integration Fund)
AVR – asistovaný dobrovoľný návrat/asistované dobrovoľné návraty [assisted voluntary return(s)]
AVRR – Program asistovaných dobrovoľných návratov a reintegrácií (Assisted Voluntary Return and Reintegration Programme)
CEAS – Spoločný európsky azylový systém (Common European Asylum System)
CDR – Centrum pre deti a rodiny
CDR Medzilaborce – Centrum pre deti a rodiny DLAŇ Medzilaborce
CEDC – Stredoeurópska obranná spolupráca (Central European Defence Cooperation)
COI – informácie o krajine pôvodu (country of origin information)
COMIN – Komunitné centrum pre pracovnú a vedomostnú mobilitu
COOPSEC – Dohoda o bezpečnostnej spolupráci (The Cooperative Security Agreement)
ČĽR – Čínska ľudová republika
ČŠ – členský štát Európskej únie/členské štáty Európskej únie
ČR – Česká republika
EASO – Európsky podporný úrad pre azyl (European Asylum Support Office)
EASO IPSN Tool – Nástroj EASO na identifikáciu osôb so špeciálnymi potrebami (Tool for Identification of Persons with Special Needs)
ECRI – Európska komisia proti rasizmu a intolerancii Rady Európy (European Commission against Racism and Intolerance)
EHP – Európsky hospodársky priestor
EK – Európska komisia
ELA – Európsky orgán práce (European Labour Authority)
EMN – Európska migračná sieť (European Migration Network)
EP – Európsky parlament
ES – Európske spoločenstvo
ESLP – Európsky súd pre ľudské práva
ETIAS – Európsky informačný systém pre cestovné informácie a povolenia (European Travel Information and Authorization System)
EÚ – Európska únia
EUCPN – Európska sieť na predchádzanie trestnej činnosti (EU Crime Prevention Network)
EUTF – Núdzový zverenecký fond EÚ pre stabilitu a riešenie príčin nelegálnej migrácie a vysídlených osôb v Afrike (European Union Emergency Trust Fund for stability and addressing root causes of irregular migration and displaced persons in Africa)
Frontex – Európska agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž (European Border and Coast Guard Agency)
GK – generálny konzulát
HND – hrubý národný dôchodok
IC MV SR – Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality Ministerstva vnútra Slovenskej republiky
IN – interná norma
IOM – Medzinárodná organizácia pre migráciu (International Organization for Migration)
IS – informačný systém
ISF – Fond pre vnútornú bezpečnosť (Internal Security Fund)
IS SOCS – Informačný systém sociálnych služieb

IVO – Inštitút pre verejné otázky
JIT – spoločný vyšetrovací tím
KMV – kancelária ministra vnútra
MBS – maloletý bez sprievodu/maloletí bez sprievodu
MEKOMIC – Medzirezortná expertná komisia pre oblasť pracovnej migrácie a integráciu cudzincov v Slovenskej republike
MIC IOM – Migračné informačné centrum IOM
MPSVR SR – Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MS SR – Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky
MŠVVaŠ SR – Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
MÚ MV SR – Migračný úrad Ministerstva vnútra Slovenskej republiky
MV – ministerstvo vnútra
MV SR – Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
MZVEZ SR – Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky
NBS – Národná banka Slovenska
NIP – Národný inšpektorát práce
NJBPNM ÚHCP P PZ – Národná jednotka boja proti nelegálnej migrácii Úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru
NR SR – Národná rada Slovenskej republiky
NVIS – národný vízový informačný systém (National Visa Information System)
OBSE – Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (Organization for Security and Co-operation in Europe)
OCP PZ – oddelenie cudzineckej polície Policajného zboru
ODA – oficiálna rozvojová pomoc (Official Development Assistance)
OECD – Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development)
OPK KMV SR – odbor prevencie kriminality kancelárie ministra vnútra Slovenskej republiky
OS SR – ozbrojené sily Slovenskej republiky
OSN – Organizácia Spojených národov
o. z. / OZ – občianske združenie
OZP SEP MV SR – odbor zahraničnej pomoci Sekcie európskych programov Ministerstva vnútra Slovenskej republiky
OZVEZ KMV – odbor zahraničných vecí a európskych záležitostí kancelárie ministra vnútra
PMVRO – Platforma mimovládnych a rozvojových organizácií
PZ – Policajný zbor
P PZ – Prezídium Policajného zboru
RCMS – Readmission Case Management System (systém riadenia prípadov readmisie)
RHCP – riaditeľstvo hraničnej a cudzineckej polície
SAMRS – Slovenská agentúra pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu
SPODaSK – sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela
SR – Slovenská republika
SSPI – Slovenský inštitút pre bezpečnostnú politiku (Slovak Security Policy Institute)
SVS MV SR – sekcia verejnej správy Ministerstva vnútra Slovenskej republiky
ŠÚ SR – Štatistický úrad Slovenskej republiky
ŠPTK – štátny príslušník tretej krajiny/štátni príslušníci tretích krajín
TASR – Tlačová agentúra Slovenskej republiky
ÚHCP P PZ – Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru
UK – Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska

UNHCR – Úrad Vysokého komisára OSN pre utečencov (United Nations High Commissioner for Refugees)

ÚPSVaR – Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

úrad(y) práce – úrad(y) práce, sociálnych vecí a rodiny

ÚPZC – Útvar policajného zaistenia pre cudzincov

USA – Spojené štáty americké

V4 – Vyšehradská skupina (Visegrad Group)

ZÚ – zastupiteľský úrad / zastupiteľské úrady

Z. z. – Zbierka zákonov SR

Vysvetlenie symbolov (neplatí pre **tabuľku 4** v prílohe):

(:) – údaj nie je k dispozícii

(-) – jav sa nevyskytoval

Metodológia a pojmy

Metodológia a spracovanie

Správa je spracovaná na základe spoločných špecifikácií (zadania), ktoré zostavili členské štáty EÚ a EK. Prostredníctvom jednotného zadania pre všetky ČŠ EÚ a Nórsko sa zabezpečuje porovnateľnosť národných správ a ich následné využitie na potreby celoeurópskej výročnej správy EMN, ako aj ďalších výstupov na úrovni EÚ.

Správa pozostáva z časti 1, ktorá je určená EK a nie je verejne dostupná, a časti 2, ktorá vo forme publikácie slúži pre potreby ČŠ. Tá vychádza z časti 1, pričom text je upravený podľa národných potrieb (napr. v kontexte SR je text rozšírený o ďalšie národné aktivity, najmä projekty financované z fondov EÚ). Súčasťou správy sú aj národné štatistiky, ktoré sa na úrovni EÚ (prostredníctvom Eurostatu alebo Frontexu) nezbierajú.

Metodologicky správa vychádza zo sekundárneho výskumu a má opisný charakter. Spracovateľky čerpali z dostupných odborných publikácií, štatistík, legislatívy, politických dokumentov SR, internetových zdrojov a monitoringu médií¹. Významným zdrojom informácií boli podklady a informácie získané od týchto ústredných orgánov štátnej správy: Ministerstvo vnútra SR (konkrétne ÚHCP P PZ, MÚ MV SR, OZVEZ KMV, Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality MV SR, OZP SEP MV SR, SVS MV SR a sekcia krízového riadenia MV SR), Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny (sprostredkované cez MPSVR SR), Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, Ministerstvo spravodlivosti SR (sprostredkované cez OZVEZ KMV), Generálna prokuratúra SR (sprostredkované cez OZVEZ KMV), Štatistický úrad SR a IOM. Dôležitými zdrojmi boli aj materiály, publikácie a internetové stránky ďalších štátnych, európskych, medzinárodných a mimovládnych inštitúcií. Správa sa odvoláva aj na niekoľko publikácií a aktivít EMN.

Ako zdroj informácií boli použité aj mediálne výstupy. V texte sa preto uvádzajú odkazy na mediálne zmienky o migrácii a o aktivitách slovenskej verejnej správy, mimovládneho sektora a medzinárodných organizácií v tejto oblasti.

Správu spracovala Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Bratislava, ktorá je koordinátorom Národného kontaktného bodu EMN v SR. Pripomienkovali ju experti Ministerstva vnútra SR, Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR a Štatistického úradu SR. Schvaľujúcim subjektom bol odbor zahraničných vecí a európskych záležitostí kancelárie ministra vnútra.

¹ IOM ako koordinátor Národného kontaktného bodu EMN v SR od roku 2012 zabezpečuje týždenný monitoring mediálnych výstupov o téme migrácie a medzinárodnej ochrany, ktoré využíva pri príprave publikácií EMN.

Pojmy a definície

Odborné pojmy, ktoré táto správa obsahuje, do veľkej miery korešpondujú s ich definíciami uvedenými v *Slovníku pojmov EMN z oblasti migrácie a azylu*.² Ak nebolo možné vychádzať z uvedeného slovníka, pojmy sa používajú v súlade s národnou legislatívou alebo právnymi predpismi EÚ (nariadenia, smernice).

Osobitnú pozornosť treba venovať pojmu *cudzinec*, za ktorého sa podľa slovenskej legislatívy, konkrétne § 2 ods. 2 zákona o pobyte cudzincov³, považuje každý, kto nie je občanom SR. Podľa Slovníka pojmov EMN je cudzinec v kontexte EÚ osoba, ktorá nie je štátnym príslušníkom členského štátu EÚ, a v globálnom kontexte ide o osobu, ktorá nie je štátnym príslušníkom (rodák alebo občanom) daného štátu. V slovenskej legislatíve sa však v prípade cudzinca, ktorý nie je občanom ČS EÚ, používa pojem *štátny príslušník tretej krajiny*⁴. V správe sa preto pojem cudzinec používa najmä v takých textoch a štatistikách, ktoré súvisia s vnútroštátnym právnym poriadkom alebo sú podľa neho vedené. Pojem cudzinec v takom prípade zodpovedá definícii podľa § 2 ods. 2 zákona o pobyte cudzincov, a nie definícii uvedenej v Slovníku pojmov EMN.

V správe sa používa aj pojem *migrant*, ktorý sa v texte – na rozdiel od definície v Slovníku pojmov EMN⁵ – uvádza ako synonymum slov cudzinec alebo štátny príslušník tretej krajiny.

Pojmy *neregulárny* a *nelegálny* sa v správe považujú za synonymá a ich použitie závisí od konkrétneho kontextu. V legislatíve SR sa používa pojem *nelegálny*.

Pojmy *migračná kríza*, *utečenecká kríza* a *migračná situácia* sa v texte používajú ako synonymá. Označuje sa nimi situácia po roku 2015, ktorá v EÚ nastala v dôsledku výrazného nárastu počtu žiadateľov o azyl z tretích krajín.

² Asylum and Migration Glossary 6.0 – a Tool for Better Comparability (2019). European Migration Network. Dostupné na: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/glossary_search/alien_en (citované 1. 4. 2020).

³ Zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

⁴ V zákone o pobyte cudzincov sa v § 2 ods. 4 vymedzuje pojem štátny príslušník tretej krajiny, ktorým je každá osoba, ktorá nie je občanom SR ani občanom EÚ, alebo osoba bez štátnej príslušnosti.

⁵ Podľa Slovníka pojmov EMN je migrant v globálnom kontexte osoba, ktorá sa zdržuje mimo územia štátu, ktorého je občanom, a ktorá sa zdržiava v inej krajine viac ako rok bez ohľadu na príčiny (dobrovoľné alebo nedobrovoľné) a prostriedky migrácie (legálne alebo neregulárne). Zdroj: Asylum and Migration Glossary 6.0 – a Tool for Better Comparability (2018). European Migration Network. Dostupné na: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/glossary_en (citované 1. 4. 2020).

Zhrnutie

V správe sa poskytujú informácie o najdôležitejších zmenách, vývoji a aktivitách v oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany na Slovensku v roku 2019. V SR ide o jedinú publikáciu tohto druhu, v ktorej sa každoročne mapujú všetky oblasti migrácie štátnych príslušníkov tretích krajín, a to aj v kontexte politik a právnych predpisov EÚ. Takisto sa v nej opisuje oblasť legálnej migrácie, medzinárodnej ochrany vrátane azylu, maloletých bez sprievodu a iných zraniteľných skupín, integrácie, občianstva a situácie osôb bez štátneho občianstva, riadenia a kontroly hraníc, vízovej praxe, neregulárnej migrácie vrátane prevádzachstva, boja proti obchodovaniu s ľuďmi, návratov a readmisií, ako aj migrácie a rozvoja. V prílohe sa uvádzajú aj vybrané štatistiky, ktoré sa nezbierajú na úrovni EÚ.

V roku 2019 nedošlo na Slovensku v oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany k organizačným ani inštitucionálnym zmenám kľúčových rezortov štátnej správy. V roku 2019 bola téma migrácie štátnych príslušníkov tretích krajín opäť súčasťou politickej, mediálnej a spoločenskej diskusie na Slovensku. V kampaniach pred voľbami do Európskeho parlamentu, voľbami prezidenta SR a parlamentnými voľbami sa v roku 2019 objavovali aj témy migrácie. Pokračovala spolupráca krajín V4 v oblasti migrácie, ako aj medzirezortná spolupráca a implementácia aktivít EMN na Slovensku. Realizovali sa prieskumy o postojoch Slovákov voči cudzincom a postojoch mladých ľudí k rôznym skupinám obyvateľstva žijúcich na Slovensku, ktoré poukázali na vysokú mieru nedôvery Slovákov voči cudzincom. Na politickej úrovni a v mediálnom priestore sa pozornosť osobitne venovala opäť pracovnej migrácii z tretích krajín na Slovensko.

SR v roku 2019 netransponovala do svojej legislatívy žiadnu legislatívu EÚ, ktorá by sa priamo týkala migrácie štátnych príslušníkov tretích krajín. V roku 2019 prijala SR legislatívne zmeny v oblasti migrácie *úpravou zákona o pobyte cudzincov*⁶ (novely účinné od 1. 1. 2019 a 1. 12. 2019), *zákona o službách zamestnanosti*⁷ (novela účinná od 1. 1. 2019), *zákona o azyle*⁸ (strata účinnosti niektorých ustanovení od 6. 3. 2019) a *zákona o štátnom občianstve*⁹ (novela účinná od 1. 12. 2019).

SR v roku 2019 pokračovala najmä v implementácii opatrení vyplývajúcich zo *Stratégie pracovnej mobility cudzincov v Slovenskej republike*, ktorá bola prijatá v októbri 2018 v reakcii na pretrvávajúci dopyt zamestnávateľov po zahraničných pracovníkoch z tretích krajín pri dlhodobom nízkej nezamestnanosti v krajine. Došlo k opätovnému nárastu prvých žiadostí o prechodný pobyt na účel zamestnania a v tejto súvislosti sa personálne posilnili konzulárne úseky zastupiteľských úradov SR v teritóriách, z ktorých je zaznamenaný zvýšený prílev žiadostí. Pretrvávajúcim problémom na Slovensku bolo nelegálne zamestnávanie zahraničných pracovníkov prostredníctvom zahraničných subjektov.

V roku 2019 prijala SR legislatívne zmeny v oblasti legálnej migrácie *úpravou zákona o pobyte cudzincov a zákona o službách zamestnanosti*. Okrem iného sa nimi umožnilo agentúram dočasného zamestnávania so sídlom v SR dočasne prideľovať ŠPTK na výkon zamestnania s nedostatkom pracovnej sily a skrátila sa periodicita aktualizácie *zoznamu zamestnaní s nedostatkom pracovnej*

⁶ zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov

⁷ zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

⁸ zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

⁹ zákon č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov

sily z ročnej na štvrtročnú. SR v roku 2019 pokračovala v prijímaní preventívnych opatrení pre prípad tzv. brexitu bez dohody, v rozvíjaní programov pracovných dovolení a zaviedla na cudzi-neckej polícii nový online rezervačný systém. V roku 2019 SR podpísala dve dohody na vládnej úrovni o vzájomnom uznávaní dokladov o vzdelaní – s Ruskou federáciou a Čínskou ľudovou republikou.

V oblasti strategických dokumentov začala SR v roku 2019 s prípravou aktualizácie Migračnej politiky s výhľadom do roku 2020, ktorá má rámcovať jednotlivé oblasti migrácie v ďalšom päťročnom období, t. j. do roku 2025. SR začala pripravovať program pre implementáciu Fondu pre azyl a migráciu pre programové obdobie 2021 – 2027. V júni 2019 vláda SR prijala zákon o sčítaní obyvateľov, domov a bytov v roku 2021, na základe ktorého sa budú zisťovať údaje o obyvateľoch SR podľa krajiny narodenia, štátneho občianstva, veku a pohlavia, predchádzajúceho pobytu v zahraničí či roku príchodu do SR.

V roku 2019 SR neprijala žiadne legislatívne zmeny v oblasti medzinárodnej ochrany. Miera počtu žiadateľov o azyl a udelených azylov na Slovensku bola aj v roku 2019 nízka. Migračný úrad MV SR, ktorý zodpovedá za agendu medzinárodnej ochrany a integrácie utečencov, venoval v roku 2019 zvýšenú pozornosť bezpečnosti a ochrane ľudských práv žiadateľov o udelenie azylu v azylových zariadeniach MV SR. Migračný úrad MV SR aj v tejto súvislosti pripravil internú metodiku pre sociálnych pracovníkov s názvom *Kompetencie sociálnych pracovníkov pri predchádzaní a riešení krízových situácií*. V roku 2019 tiež došlo k zefektívneniu zabezpečovania tlmočnických služieb z hľadiska času a dostupnosti väčšieho počtu tlmočených jazykov. SR zaznamenala v roku 2019 niekoľko rozsudkov Najvyššieho a Ústavného súdu SR, ktoré sa týkajú poskytovania medzinárodnej ochrany. SR nerealizovala žiadne relokácie ani žiadny program presídľovania či humanitárneho prijímania utečencov z tretích krajín. V roku 2019 Migračný úrad MV SR vyhodnotil končiaci projekt integrácie 149 utečencov (25 rodín) zo severného Iraku, ktorých SR humanitárne prijala v roku 2015. UNHCR pripravil *vzdelávacie materiály pre prvý a druhý stupeň základných škôl v SR*, ktoré slúžia na vzdelávanie učiteľov pracujúcich s deťmi rôznych skupín migrantov, ako aj pre žiakov na zlepšenie ich povedomia o medzinárodnej ochrane a utečencoch. Migračný úrad MV SR vydal pri príležitosti 25 rokov svojej činnosti *informatívnu brožúrku o svojich kompetenciách a úlohách*.

V nadväznosti na zmenu legislatívy prijatej v roku 2018 bol detský domov poskytujúci starostlivosť MBS v SR od 1. 1. 2019 pretransformovaný na Centrum pre deti a rodiny DLAŇ v Medzilaborciach (CDR Medzilaborce). Opatrenia zavedené v roku 2019 viedli k ďalšiemu skvalitneniu a rozšíreniu starostlivosti o MBS. Aj v dôsledku nárastu počtu MBS došlo k posilneniu materiálneho a personálneho zabezpečenia ich starostlivosti, vrátane vytvorenia pozície kultúrneho mediátora. Prostredníctvom rôznych vzdelávacích podujatí bola posilnená odborná kapacita pracovníkov CDR Medzilaborce. Bolo zavedené opatrenie, ktorým sa v prípade pochybností o veku vykonáva kostné vyšetrenie ešte pred umiestnením migranta do zariadenia. Týmto opatrením sa podarilo čiastočne eliminovať dlhodobý problém pri umiestňovaní migrantov v prípadoch, keď nebol jasne preukázateľný status maloletosti. V rámci Výboru NR SR pre ľudské práva a národnostné menšiny vznikla ako poradný orgán Komisia pre začleňovanie zraniteľných skupín do vzdelávania, práce a spoločnosti. V oblasti skvalitnenia poskytovaných služieb zraniteľným osobám vypracoval MÚ MV SR metodickú príručku *Kompetencie sociálnych pracovníkov pri predchádzaní a riešení krízových situácií*.

S cieľom podpory integrácie cudzincov začalo MPSVR SR v roku 2019 pracovať na aktualizácii dokumentu Integrovaná politika SR so zacielením na integráciu na trhu práce. Niektoré samosprávy

sa začali aktívnejšie zapájať do oblasti integrácie cudzincov, a to aj vďaka implementácii projektu *KapaCITY – podpora integrácie migrantov na lokálnej úrovni*. MIC IOM pokračovalo v roku 2019 v poskytovaní komplexných právnych a pracovných poradenských služieb, ako aj odborného a jazykového vzdelávania cudzincov v SR. Jazykovému vzdelávaniu sa venovali aj o. z. Mareena a Studia Academica Slovaca. Pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou realizovali integračné aktivity viaceré mimovládne organizácie v koordinácii s MÚ MV SR.

V oblasti predchádzania diskriminácie začala SR s prípravou *Koncepcie boja proti radikalizácii a extrémizmu na roky 2020 – 2024*. S cieľom informovať verejnosť, zvyšovať povedomie o migrácii a predchádzať diskriminácii sa realizovali viaceré aktivity MÚ MV SR a mimovládnych organizácií. Išlo napríklad o spoluprácu so správcom stránky Polície SR na sociálnej sieti Facebook s názvom Hoaxy a podvody, organizáciu prednášok a diskusií v školách a na festivaloch, pokračovanie divadelnej hry Novej scény na tému utečenectva spojenej s diskusiou či online podcast *Migračný kompas* v spolupráci s týždenníkom .týždeň.

V roku 2019 SR neprijala žiadne zásadné zmeny súvisiace s občianstvom pre štátnych príslušníkov tretích krajín alebo s osobami bez štátneho občianstva. Od 1. decembra 2019 zákon o štátnom občianstve uľahčil administratívny proces podávania žiadostí o udelenie štátneho občianstva pre štátnych príslušníkov tretích krajín.

V roku 2019 prijala SR *Národnú stratégiu integrovaného riadenia hraníc na roky 2019 až 2022*, z ktorej vyplynuli viaceré úlohy, ktoré bude musieť Slovenská republika plniť v oblasti budovania európskeho integrovaného riadenia hraníc. SR sa v roku 2019 zúčastnila medzinárodného cvičenia spolu s partnerskými krajinami Stredoeurópskej obrannej spolupráce COOPSEC 2019 a na národnej úrovni sa uskutočnilo medzirezortné súčinnostné cvičenie Nový Horizont 2019. Experti EK realizovali na Slovensku tretie evaluačné hodnotenie úrovne správnej a úplnej aplikácie Schengenského acquis v oblasti návratov, v oblasti ochrany osobných údajov vo vízovom procese a v oblasti vízovej politiky.

V roku 2019 bol zaznamenaný pokles prípadov neregulárnej migrácie – oproti roku 2018 bolo zistených menej prípadov prekročenia štátnej hranice i menej prípadov nelegálneho pobytu. Čo sa týka migračných trás neregulárnej migrácie, došlo k poklesu nelegálnych vstupov cez vonkajšiu pozemnú hranicu s Ukrajinou a nárastu zistených prípadov sekundárnej tranzitnej migrácie vedúcej z územia Maďarska. SR pokračovala v spolupráci s operatívno-pátracím hraničným útvarom Ukrajiny v zmysle *Plánu rozvoja spolupráce medzi ÚHCP P PZ a Správou Štátnej pohraničnej služby Ukrajiny na roky 2019 – 2020*. V roku 2019 boli prijaté viaceré opatrenia smerujúce k zvýšeniu odbornej úrovne a efektivity príslušníkov PZ pri odhaľovaní falošných a pozmenených dokumentov.

Od roku 2019 je účinný *Národný program boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2019 – 2023* a príslušný akčný plán, ktorých hlavným cieľom je zavedenie koordinovaného systému na zníženie trestnej činnosti obchodovania s ľuďmi. V roku 2019 SR vytvorila *sieť informačných kancelárií pre obeť trestných činov*, ktoré poskytujú komplexné služby a poradenstvo aj obeť obchodovania s ľuďmi. Pre detské obeť a ďalšie obzvlášť zraniteľné obeť trestných činov SR tiež začala budovať špeciálne výsluchové miestnosti. V roku 2019 SR zjednodušila prístup obeť obchodovania s ľuďmi vrátane ŠPTK, ktorí sú zaradení do Programu podpory a ochrany obeť obchodovania s ľuďmi a nachádzajú sa mimo svojho trvalého bydliska, k službám úradov práce a pobočiek Sociálnej poisťovne. Na Slovensku sa v roku 2019 realizovali viaceré školiace a preventívne aktivity vrátane národných a jednej európskej kampane. SR v roku 2019 neimplement

tovala žiadne nové opatrenia ani aktivity, ktoré by sa venovali výhradne obetiam obchodovania s ľuďmi z tretích krajín. Počet identifikovaných obetí obchodovania s ľuďmi, ktoré pochádzajú z krajín mimo EÚ, bol v SR tak ako po minulé roky veľmi nízky. SR pokračovala v bilaterálnej a multilaterálnej spolupráci v boji proti obchodovaniu s ľuďmi. V roku 2019 sa začalo 3. kolo hodnotenia SR k implementácii Dohovoru Rady Európy v boji proti obchodovaniu s ľuďmi. Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality bolo začlenené pod priamu pôsobnosť štátneho tajomníka MV SR. Štatút národnej *Expertnej skupiny pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi* sa v roku 2019 novelizoval, pričom vznikla pravidelná pracovná skupina zo zástupcov MV SR, mimovládneho sektora a prizvaných odborníkov.

V roku 2019 bol zaznamenaný mierny pokles celkového počtu návratov z územia SR, hoci stúpol počet asistovaných dobrovoľných návratov. V oblasti nútených návratov sa koncom roka 2019 ukončila implementácia projektov *Nútený návrat – AMIF II a Kompas II*, na ktoré budú v nasledujúcom období nadväzovať projekty *Nútený návrat – AMIF III a Kompas III*. V oblasti monitorovania nútených návratov SR zvýšila svoju účasť na aktivitách Frontexu. K posilneniu spolupráce pri readmisii a návratoch do tretích krajín došlo v prípade Vietnamu a Srí Lanky. IOM spustila v rámci projektu *Dobrovoľný návrat a reintegrácia v krajine pôvodu* novú webovú stránku pre záujemcov a žiadateľov o asistované dobrovoľné návraty. Implementácia tohto projektu bola ku koncu roka 2019 ukončená a od roku 2020 bude pokračovať nový projekt, taktiež realizovaný IOM.

SR v roku 2019 nerealizovala zásadné systémové opatrenia na podporu rozvojového vplyvu migrácie.¹⁰ Pokračovala však v začleňovaní migrácie do rozvojovej spolupráce a humanitárnej pomoci. S niekoľkonásobným navyšovaním oficiálnej rozvojovej pomoci do roku 2030 SR počíta v *Strednodobej stratégii rozvojovej spolupráce na roky 2019 – 2023*, ktorú schválila vláda SR v januári 2019. Stratégia poukazuje na potrebu riešenia príčin migrácie v krajinách pôvodu a tranzitu prostredníctvom odstraňovania chudoby, tvorby pracovných miest či podpory potravinovej bezpečnosti. Rozvojová spolupráca SR sa v roku 2019 riadila cieľmi, princípmi a prioritami definovanými v *Zameraní bilaterálnej rozvojovej spolupráce SR na rok 2019*, ako aj *novelizovaným zákonom o rozvojovej spolupráci a zákonom o Eximbanke*. Do pomoci krajinám pôvodu či tranzitu sa SR v roku 2019 zapájala cez mechanizmy SlovakAid, EÚ a OSN.

¹⁰ Napr. aktivity/opatrenia na začleňovanie migrácie do rozvojových a sektorálnych politík, na znižovanie úniku mozgov (tzv. brain drain) v krajinách pôvodu alebo aktivity spolupráce s tretími krajinami v oblasti ekonomickej migrácie (napr. partnerstvá v oblasti pracovnej mobility a zriaďovanie tzv. centier pre migráciu a mobilitu, angl. Migration and Mobility Resource Centres), spolupráce s diasporami a v súvislosti s remitenciami.

Úvod

Výročná správa EMN o migrácii a azyle (angl. EMN Annual Report on Migration and Asylum – ARM) obsahuje informácie o najdôležitejších zmenách, vývoji a aktivitách v oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany na Slovensku v roku 2019 so zameraním na štátnych príslušníkov tretích krajín.¹¹ Slúži ako podklad na vypracovanie celoeurópskej výročnej správy EMN¹², ktorá od roku 2015 plne nahrádza *Výročnú správu Európskej komisie o prisťahovalectve a azyle*¹³. Okrem toho je aj zdrojom informácií pre *Výročnú správu Európskeho podporného úradu pre azyl (EASO) o situácii v oblasti azylu v EÚ za rok 2019*¹⁴ a pre *Prehľady EMN*¹⁵ o vývoji v jednotlivých ČŠ za rok 2019.

V správe sa uvádzajú zmeny, vývoj a aktivity týkajúce sa legislatívnych, inštitucionálnych, politických a praktických aspektov migrácie a medzinárodnej ochrany na Slovensku, ktoré nastali v období od 1. januára 2019 do 31. decembra 2019. Opísaný vývoj je zasadený do kontextu politík a právnych predpisov EÚ. Správa pozostáva z 11 tematických kapitol, ktoré sú zamerané na tieto oblasti: kontext vývoja politík v oblasti migrácie a azylu, legálna migrácia, medzinárodná ochrana vrátane azylu, maloletí bez sprievodu a ďalšie zraniteľné skupiny, integrácia, občianstvo a osoby

¹¹ Opis všeobecnej štruktúry politického a právneho systému v oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany v SR nájdete v štúdiu EMN *Organizácia azylovej a migračnej politiky v Slovenskej republike* v jej poslednej aktualizovanej verzii z roku 2014. <https://emn.sk/sk/na-stiahnutie-emn/publikacie-emn/item/138-organizacia-azylovej-a-migracnej-politiky> (citované 2. 4. 2020).

¹² Posledná výročná správa za rok 2017 (angl. EMN Annual Report on Migration and Asylum). https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/reports/nationalreports_en (citované 2. 4. 2020).

¹³ Posledná, piata výročná správa za rok 2013 (angl. Annual Report on Immigration and Asylum). https://ec.europa.eu/anti-trafficking/eu-policy/5th-annual-report-immigration-and-asylum-2013_en (citované 2. 4. 2020).

¹⁴ Posledná výročná správa za rok 2018 (angl. Annual Report on the Situation of Asylum in the European Union). <https://www.easo.europa.eu/easo-annual-report-2018> (citované 2. 4. 2020).

¹⁵ Prehľady za rok 2018 (angl. EMN Country Factsheets). https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/reports/factsheets_en (citované 2. 4. 2020).

bez štátneho občianstva, riadenie a kontrola hraníc, vízová prax, neregulárna migrácia vrátane prevádzachstva, boj proti obchodovaniu s ľuďmi, návraty a readmisie, migrácia a rozvoj. Príloha k správe obsahuje vybrané štatistiky vrátane tých, ktoré sa nezberajú na úrovni EÚ prostredníctvom Eurostatu alebo Frontexu, a zoznam použitej literatúry.

V kapitole *Kontext vývoja politik v oblasti migrácie a azylu* sa opisuje všeobecný rámec, v ktorom sa v roku 2019 na Slovensku formovali migračné politiky a legislatíva. Prehľad zahŕňa relevantné politické, legislatívne a inštitucionálne zmeny, (medzi)rezortnú spoluprácu, diskusie súvisiace s tvorbou politik a opatrení, mediálne diskusie, ako aj širší spoločenský kontext, ktorý vplýval na viaceré oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany.

V kapitole *Legálna migrácia* sa uvádzajú politiky, legislatíva, opatrenia a aktivity, ktoré sa týkajú prijímania a pobytu rôznych skupín migrantov, napĺňania potrieb pracovného trhu či zamedzenia sociálnemu dampingu. Kapitola obsahuje aj informácie o riadení migrácie a mobility, ako aj o poskytovaní informácií o možnostiach a podmienkach legálnej migrácie migrantom z tretích krajín.

V kapitole *Medzinárodná ochrana vrátane azylu* sa poskytujú informácie o azylovom systéme SR, implementácii Spoločného európskeho azylového systému (CEAS), o inštitucionálnych a legislatívnych zmenách, národnej a európskej jurisprudencii, relokáciách v rámci EÚ, presídľovaní a o iných aktivitách.

Kapitola *Maloletí bez sprievodu a ďalšie zraniteľné skupiny* sa zameriava predovšetkým na politiky, legislatívu, opatrenia a aktivity, ktoré sa týkajú prijímania a starostlivosti o maloletých migrantov bez sprievodu z tretích krajín, ako aj na opatrenia v oblasti poskytovania služieb ďalším zraniteľným osobám.

V kapitole *Integrácia* sa uvádzajú socio-ekonomické integračné opatrenia zamerané na štátnych príslušníkov tretích krajín, ako aj na osoby, ktorým bola udelená medzinárodná ochrana. Takisto sa uvádzajú aktivity súvisiace so zvyšovaním informovanosti o témach migrácie a nediskriminácie, ako aj s integráciou na miestnej úrovni a občianskou participáciou cudzincov.

Kapitola *Občianstvo a situácia osôb bez štátneho občianstva* sa venuje politikám a opatreniam, ktoré súvisia so získaním štátneho občianstva, ako aj statusom osôb bez akéhokoľvek štátneho občianstva na území Slovenskej republiky.

Kapitola *Hranice, Schengen a víza* obsahuje informácie o kontrole a riadení vonkajších hraníc, vízovej politike a opatreniach, ktoré sú zamerané na spoluprácu s tretími krajinami v oblasti riadenia a kontroly hraníc.

Kapitola *Neregulárna migrácia a prevádzachstvo* obsahuje informácie o zneužívaní spôsobov legálnej migrácie, politikách a opatreniach proti napomáhaniu pri neregulárnej migrácii (prevádzachstve), ako aj o monitorovaní a identifikácii migračných trás.

V kapitole *Obchodovanie s ľuďmi z tretích krajín* sa uvádzajú informácie o politikách, legislatíve, medzinárodnom monitorovaní, národných projektoch, kampaniach a iných aktivitách, ako aj o spolupráci v tejto oblasti na bilaterálnej a multilaterálnej úrovni.

Kapitola *Návraty a readmisie* nadväzuje na kapitolu o neregulárnej migrácii a obsahuje informácie o nútených návratoch a readmisii, ako aj (asistovaných) dobrovoľných návratoch a reintegrácii.

V kapitole *Migrácia a rozvoj* sa poskytuje prehľad o aktivitách a opatreniach na začleňovanie migrácie do rozvojových a sektorálnych politik, ako aj prehľad o bilaterálnej spolupráci a o pomoci v tretích krajinách.

V prílohe *Národné štatistiky* sú zosumarizované vybrané štatistiky SR z oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany za rok 2019, pričom obsahuje aj údaje, ktoré sa nezberajú na úrovni EÚ v rámci Eurostatu¹⁶ alebo agentúry Frontex¹⁷. Uvádzajú sa štatistiky týkajúce sa počtu vydaných prvých povolení na pobyt, správnych poplatkov za žiadosti o vydanie povolenia na pobyt, počty víz, počty prevádzaných osôb, počty súvisiacich udelených lehôt na rozmyslenie a povolení na pobyt prevádzaným osobám, počty prevádzachov, návratov a reintegrácií, relokácií a presídlení, počty maloletých bez sprievodu a obetí obchodovania s ľuďmi z tretích krajín, počty súvisiacich udelených lehôt na rozmyslenie a povolení na pobyt obetiam obchodovania s ľuďmi a počty obchodníkov s ľuďmi.

¹⁶ Dostupné na: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics (citované 2. 4. 2020).

¹⁷ Dostupné na: <http://frontex.europa.eu/publications/> (citované 2. 4. 2020).

Kontext vývoja politík v oblasti migrácie a azylu

V roku 2019 nedošlo na Slovensku v oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany k organizačným ani inštitucionálnym zmenám kľúčových rezortov štátnej správy. V roku 2019 bola téma migrácie štátnych príslušníkov tretích krajín opäť súčasťou politickej, mediálnej a spoločenskej diskusie na Slovensku. V kampaniach pred voľbami do Európskeho parlamentu, voľbami prezidenta SR a parlamentnými voľbami sa v roku 2019 objavovali aj témy migrácie. Pokračovala spolupráca krajín V4 v oblasti migrácie, ako aj medzirezortná spolupráca a implementácia aktivít EMN na Slovensku. Realizovali sa prieskumy o postojoch Slovákov voči cudzincom a postojoch mladých ľudí k rôznym skupinám obyvateľstva žijúcich na Slovensku, ktoré poukázali na vysokú mieru nedôvery Slovákov voči cudzincom. Na politickej úrovni a v mediálnom priestore sa pozornosť osobitne venovala opäť pracovnej migrácii z tretích krajín na Slovensko.

2.1 Politický vývoj a (medzi)rezortná spolupráca

Na politickej úrovni sa v roku 2019 opäť pozornosť osobitne venovala pracovnej migrácii z tretích krajín na Slovensko a spolupráci V4 v oblasti migrácie. Migračné témy boli súčasťou kampaní pred voľbami do Európskeho parlamentu, voľbami prezidenta SR a parlamentnými voľbami. V SR sa v roku 2019 uskutočnili voľby do Európskeho parlamentu a prezidentské voľby.

Prezidentské voľby sa konali v dvoch kolách, 16. a 30. marca 2019. Prezidentkou SR sa stala kandidátka Zuzana Čaputová. Prezidentskí kandidáti sa v predvolebných anketách vyjadrovali aj k mig-

račným otázkam – najmä čo sa týka prijímania utečencov a ku globálnemu paktu o migrácii.¹⁸

Vo voľbách do EP, ktoré sa konali 25. mája 2019, bola na Slovensku zaznamenaná historicky najvyššia účasť voličov – 22,74 %, v celoeurópskom rebríčku však bola opäť najnižšia. Do euro-parlamentu sa dostalo 6 strán – Progresívne Slovensko/Spolu, SMER-SD, Kotleba – ĽSNS, KDH, Sloboda a solidarita, Obyčajní ľudia a nezávislé osobnosti (OĽANO). Podľa publikácie Inštitútu pre verejné otázky (IVO) *Európske voľby 2019 na Slovensku: výsledky a súvislosti*, výsledky volieb vychádzali aj zo značnej polarizácie celého predvolebného diskurzu. Čo sa týka migrácie, ĽSNS postavila svoju kampaň na protimigračnej rétorike a jej dve protiimigračné videá z Bruselu zdieľali tisíce ľudí. Téma migrácie najvýraznejšie vystúpila do popredia u voličov ĽSNS, ale ani u nich nebola dominantná.¹⁹

V novembri 2019 sa začala oficiálna prevolebná kampaň pred parlamentnými voľbami, ktoré sa konali vo februári 2020.

Na medzinárodnej úrovni sa SR vo februári 2019 *nepripojila k deklarácii Istanbulskej zväzky*, ktorá upravuje problematiku migrácie. Hlavným dôvodom bol odkaz v texte na *Globálny rámec OSN o bezpečnej riadenej legálnej migrácii*, ku ktorému sa Slovensko v decembri 2018 v New Yorku taktiež nepripojilo.²⁰

(Medzi)rezortná spolupráca a koordinácia

V roku 2019 na Slovensku nenastali organizačné ani inštitucionálne zmeny kľúčových rezortov štátnej správy, ktoré by sa týkali oblasti migrácie vrátane medzinárodnej ochrany. Medzirezortná spolupráca a koordinácia v oblasti migrácie pokračovala na Slovensku v roku 2019 najmä v rámci týchto oficiálnych fór:

- *Riadiaceho výboru pre migráciu a integráciu cudzincov*, ktorý sa konal v roku 2019 dvakrát – 26. júna a 11. decembra 2019. Na rokovaníach sa pravidelne diskutoval vývoj migrácie a azylu na Slovensku, ako aj na úrovni EÚ, aktuálny stav prípravy štátneho integračného programu pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou a stav prípravy novej migračnej politiky, aktuálny stav rokovaní reformy CEAS a s tým súvisiace legislatívne zmeny v podmienkach SR. Účastníci boli informovaní aj o aktivitách EMN.²¹
- *Medzirezortnej expertnej komisie pre oblasť pracovnej migrácie a integrácie cudzincov (MEKOMIC)*²², ktorá sa v januári 2019 venovala *Stratégii pracovnej mobility cudzincov v Slovenskej republike*, príprave novej Integračnej politiky SR a diskusii so samosprávami o integrácii cudzincov.²³
- *Národného kontaktného bodu EMN*²⁴ v SR²⁵, ktorý v roku 2019 realizoval rôzne aktivity vrátane prípravy publikácií²⁶, predkladania a odpovedania na tzv. ad hoc otázky (angl. ad hoc queries),

18 Zdroj: Netriedený monitoring médií EMN za rok 2019.

19 Zdroj: http://www.ivo.sk/buxus/docs/publikacie/subory/Europske_volby_2019_na_Slovensku.pdf (citované 19. 4. 2020).

20 Zdroj: <http://www.minv.sk/?tlacove-spravy-6&sprava=slovensko-sa-nepripojilo-k-deklaracii-istanbulske-zavazky> (citované 24. 1. 2020).

21 Informácie poskytol MÚ MV SR.

22 MEKOMIC je koordinačným orgánom MPSVR SR pre oblasť migračnej a integračnej politiky a poradným orgánom ministra práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Členmi komisie MEKOMIC sú experti (ústredných) orgánov štátnej správy, ktoré implementujú ciele a opatrenia integračnej politiky. Na zasadnutia komisie MEKOMIC sú podľa potreby prizývané aj medzivládne a mimovládne organizácie.

23 Informácie poskytl MPSVR SR.

24 Európska migračná sieť (European Migration Network – EMN) poskytuje aktuálne, objektívne, spoľahlivé a porovnateľné informácie o migrácii a medzinárodnej ochrane na podporu tvorby politik EÚ a jej čl. EMN realizuje svoje aktivity prostredníctvom národných kontaktných bodov v každom čl. a v Nórsku v koordinácii s EK, konkrétne Generálnym riaditeľstvom EK pre migráciu a vnútorné záležitosti. Aktivity EMN sa zameriavajú na témy migrácie štátnych príslušníkov tretích krajín.

25 Národný kontaktný bod EMN v SR tvoria MV SR, MPSVR SR, ŠÚ SR a Úrad IOM v SR, ktorý má funkciu koordinátora.

26 Zdroj: <https://emn.sk/sk/na-stiahnutie-emn/publikacie-emn> (citované 8. 4. 2020).

vypracovania odpovedí na ad hoc otázky iných národných kontaktných bodov²⁷, organizácie seminárov (napr. siedmy ročník Vzdelávacieho seminára EMN o migrácii²⁸) a iných odborných stretnutí²⁹. Uvedené podujatia sa každoročne zameriavajú na rôzne témy migrácie ŠPTK a sú určené predovšetkým tvorcom politík, zástupcom verejnej správy, výskumných inštitúcií, akademického a mimovládneho sektora.^{30, 31}

Rada Európy koncom roka 2019 rozhodla o menovaní slovenského diplomata Drahoslava Štefánka do pozície osobitného predstaviteľa pre migráciu a utečencov. Funkcia osobitného predstaviteľa generálnej tajomníčky, ktorej sa veľvyslanec Štefánek mal ujať 15. januára 2020, vznikla v decembri 2015 v reakcii na nárast zmiešanej migrácie do viacerých členských krajín Rady Európy. Úlohou osobitného predstaviteľa je mapovanie ľudsko-právnej situácie utečencov a migrantov prostredníctvom návštev utečeneckých táborov, podávanie správ generálnej tajomníčky Rady Európy, úzka spolupráca a výmena informácií s vecne príslušnými štruktúrami Rady Európy, s členskými krajinami Rady Európy, s príslušnými medzinárodnými organizáciami a so špecializovanými agentúrami. Osobitný predstaviteľ poskytuje podnety generálnej tajomníčke na posilnenie pomoci Rady Európy krajinám postihnutým tzv. migračnou krízou. Jeho aktivity sú nasmerované aj na ochranu práv utečencov a migrantov, najmä detí.³²

2.2 Postoje verejnosti a migrácia v médiách

Tendenciu dôverovať cudzincom pochádzajúcim z krajín EÚ má podľa prieskumu z marca 2019 len 35 % opýtaných Slovákov a v prípade cudzincov z krajín mimo EÚ je to len 17,3 %. Prieskum iniciovala mimovládna organizácia Nadácia Milana Šimečku, ktorá výsledky prieskumu dávala do kontextu dlhodobu nízkej dôvery Slovákov k „iným“ ľuďom – bez ohľadu na to, či ide o cudzincov, alebo nie. V posledných 20 rokoch dôveruje iným ľuďom podľa prieskumu Slovenskej akadémie vied 10 až 15 % obyvateľov Slovenska.³³ Pred osamostatnením SR sa úroveň všeobecnej dôvery pohybovala okolo 20 %. Približne 55 % respondentov neodhadlo počet (pracujúcich) cudzincov na Slovensku správne. Viac ako 70 % opýtaných, bez ohľadu na ich stranické preferencie, nepovažovalo cudzincov za prínosných pre slovenskú spoločnosť ani ekonomiku krajiny. Z výsledkov tiež vyplynulo, že každý siedmy človek na Slovensku vníma veľmi negatívne vplyv cudzincov na slovenskú kultúru a tradície.³⁴

Správa sociologického výskumu *Občianske spolunazivanie očami tínedžerov*³⁵ okrem iného zisťovala postoje mladých ľudí vo veku 15 – 19 rokov voči skupinám obyvateľstva. Z analýzy sociálneho dištancu tínedžerov voči skupinám „iných“ vyplynulo, že najväčší odstup deklarujú od politických extrémistov (75 %). Na druhej strane však mnohí zároveň vyjadrili dištanc voči skupinám,

27 Zdroj: <https://emn.sk/sk/aktivita-emn/ad-hoc-otazky> (citované 1. 4. 2019).

28 Zdroj: <https://emn.sk/sk/aktivita-emn/stretnutia-a-konferencie/340-emn-zorganizovala-7-rocnik-vzdelavacieho-seminara-o-migracii-dopady-a-prilezitosti-medzinarodnej-migracie> (citované 8. 4. 2020).

29 Zdroj: <https://emn.sk/sk/aktivita-emn/stretnutia-a-konferencie> (citované 8. 4. 2020).

30 Informácie poskytol Úrad IOM v SR.

31 Zdroj: www.emn.sk (citované 1. 4. 2019).

32 Zdroj: http://www.mzv.sk/aktuality/vsetky_spravy/-/asset_publisher/Rp2fPY0svzsu/content/vymenovanie-slovenskeho-diplomata-do-pozicie-osobitneho-predstaviteľa-pre-migráciu-a-utečencov?p_auth=ede8mYjZ&_101_INSTANCE_Rp2fPY0svzsu_redirect=%2F (citované 8. 4. 2020).

33 Zdroj: <https://domov.sme.sk/c/22210310/focus-vacsina-obcanov-cudzincov-nedoveruje-a-nevie-odhadnut-kolko-ich-tu-zije.html> (citované 8. 4. 2020).

34 Zdroj: <https://www.multikulti.sk/clanky/cudzinci-a-cudzinky-na-slovensku-nevieme-odhadnut-kolko-ich-je-ale-nedoverujeme-im> (citované 8. 4. 2020).

35 Dostupné na: https://globalnevezdelavanie.sk/wp-content/uploads/2019/09/Obcianske_spolunazivanie_ocami_tinedzerov.pdf (citované 8. 4. 2020).

ktoré sa v povedomí verejnosti spájajú s migračnou krízou, ako sú moslimovia (60 %) či utečenci z krajín zasiahnutých vojnou a hladom (45 %).³⁶ Správa vznikla v roku 2019 v rámci projektu *Výchova mládeže k občianskemu spolunazivaniu*, ktorý podporilo Ministerstvo spravodlivosti SR, a ktorý realizoval Inštitút pre verejné otázky (IVO).³⁷

Médiá v SR sa aj v roku 2019 zaujímali o rôzne migračné témy. V médiách stále rezonovala téma pracovnej migrácie na Slovensko z tretích krajín a zmiešaná migrácia do EÚ. O tému migrácie sa médiá na Slovensku v roku 2019 zaujímali aj v súvislosti s extrémizmom, ako aj prezidentskými voľbami a voľbami do Európskeho parlamentu.³⁸

Komparatívna analýza *Exposed: Media coverage of migration in Czech Republic, Estonia and Slovakia*³⁹ zo septembra 2019 skúmala, ako slovenské, české a estónske médiá (okrem bulváru a konšpirácií) píše o migrácii. Mediá na Slovensku pokrývali tému migrácie zodpovednejšie a bulvár jemnejšie, dezinformácie sa nedostali do mainstreamu. Správa tiež zistila, že slovenské médiá reflektujú migráciu rôznorodejšie ako zvyšné štáty, ktoré boli zahrnuté do výskumu. V slovenských médiách nedominuje pohľad na migráciu iba cez krízu v roku 2015 a cez ľudí, ktorí do Európy prichádzajú z Blízkeho východu a Afriky. Veľký priestor sa v slovenských médiách venuje aj pracovnej migrácii.⁴⁰ Vzdelávací program Svet medzi riadkami, ktorý sa podieľal na príprave správy, v roku 2019 tiež umožnil študentom žurnalistiky navštíviť východnú hranicu s Ukrajinou v rámci aktivity *Migrácia u nás*.⁴¹

Podľa Slovenského inštitútu pre bezpečnostnú politiku (SSPI) sa v roku 2019 na slovenskom internete objavilo mnoho dezinformácií a hoaxov od viacerých mediálnych a politických aktérov. Medzi top dezinformácie v roku 2019 inštitút zaradil aj niekoľko týkajúcich sa oblasti migrácie. Dezinformácie prezentovali migráciu hlavne ako civilizačnú hrozbu, bezpečnostné riziko a sociálne bremeno.⁴²

36 Zdroj: <https://ec.europa.eu/migrant-integration/news/survey-shows-teenagers-in-slovakia-are-socially-distant-towards-muslims-and-refugees?fbclid=IwAR3XfslsLTNIHEyqqg4UMPkGc2PqYmNcn5s3cu4prUjPATR9vEwP5jvJ50> (citované 8. 4. 2020).

37 Zdroj: https://globalnevezdelavanie.sk/wp-content/uploads/2019/09/Obcianske_spolunazivanie_ocami_tinedzerov.pdf (citované 8. 4. 2020).

38 Zdroj: Netriedený monitoring médií IOM za rok 2019.

39 Zdroj: https://globalnevezdelavanie.sk/wp-content/uploads/2019/08/PbL_MigrationMedia_comparative_EN.pdf (citované 8. 4. 2020).

40 Zdroj: <https://globalnevezdelavanie.sk/svet-medzi-riadkami/> (citované 8. 4. 2020).

41 Zdroj: <https://www.facebook.com/svetmedziriadkami/> (citované 8. 4. 2020).

42 Zdroj: <https://antipropaganda.sk/vyber-top-dezinformacii-roku-2019-podla-antipropaganda-sk/> (citované 8. 4. 2020).

03

Legálna migrácia

SR v roku 2019 pokračovala najmä v implementácii opatrení vyplývajúcich zo *Stratégie pracovnej mobility cudzincov v Slovenskej republike*, ktorá bola prijatá v októbri 2018 v reakcii na pretrvávajúci dopyt zamestnávateľov po zahraničných pracovníkoch z *tretích krajín* pri dlhodobom nízkej nezamestnanosti v krajine. Došlo k opätovnému nárastu prvých žiadostí o prechodný pobyt na účel zamestnania a v tejto súvislosti sa personálne posilnili konzulárne úseky zastupiteľských úradov SR v teritóriách, z ktorých je zaznamenaný zvýšený prílev žiadostí. Pretrvávajúcim problémom na Slovensku bolo nelegálne zamestnávanie zahraničných pracovníkov prostredníctvom zahraničných subjektov.

V roku 2019 prijala SR legislatívne zmeny v oblasti legálnej migrácie *úpravou zákona o pobyte cudzincov a zákona o službách zamestnanosti*. Okrem iného sa nimi umožnilo agentúram dočasného zamestnávania so sídlom v SR dočasne prideliť ŠPTK na výkon zamestnania s nedostatkom pracovnej sily a skrátila sa periodicita aktualizácie *zoznamu zamestnaní s nedostatkom pracovnej sily* z ročnej na štvrtročnú. SR v roku 2019 pokračovala v prijímaní preventívnych opatrení pre prípad tzv. brexitu bez dohody, v rozvíjaní programov pracovných dovolení a zaviedla na cudzineckej polícii nový online rezervačný systém. V roku 2019 SR podpísala *dve dohody na vládnej úrovni o vzájomnom uznávaní dokladov o vzdelaní – s Ruskou federáciou a Čínskou ľudovou republikou*.

V oblasti strategických dokumentov začala SR v roku 2019 s prípravou *aktualizácie Migračnej politiky s výhľadom do roku 2020*, ktorá má rámcovať jednotlivé oblasti migrácie v ďalšom päťročnom období, t.j. do roku 2025. SR začala pripravovať *program pre implementáciu Fondu pre*

azyl a migráciu pre programové obdobie 2021 – 2027. V júni 2019 vláda SR prijala *zákon o sčítaní obyvateľov, domov a bytov v roku 2021*, na základe ktorého sa budú zisťovať údaje o obyvateľoch SR podľa krajiny narodenia, štátneho občianstva, veku a pohlavia, predchádzajúceho pobytu v zahraničí či roku príchodu do SR.

3.1 Štatistiky a trendy

V roku 2019 pokračoval trend zvýšeného dopytu zamestnávateľov v SR po pracovnej sile zo zahraničia. Pribúdali najmä Ukrajinci, Srbi a Rumuni, ktorí tvorili vyše polovicu všetkých cudzincov pracujúcich v SR. Približne tretina cudzincov pracovala v Bratislave, nasledovala Trnava a Nitra.⁴³

Prvé povolenia na pobyt v SR v roku 2019 opäť vrástli, a to na počet 28 911, teda o 27 % v porovnaní s predchádzajúcim rokom 2018, keď bol ich počet 20 989. Z rodinných dôvodov ich SR v roku 2019 udelila 3 559, na účel vzdelávania a štúdia 2 955, na účel platených činností 20 890 (najväčší nárast, a to z 13 956 v roku 2018) a iných činností 1 507 (pozri **tabuľku 1** v prílohe).⁴⁴ Najvyšší nárast pri platených činnostiach v roku 2019 (v porovnaní s predchádzajúcim rokom takmer o 50 %) súvisí najmä s nárastom podávaných nových žiadostí ŠPTK o povolenie na pobyt na účel zamestnania na území SR. Vyplýva to z pretrvávajúceho dopytu po nízkokvalifikovaných pracovníkoch zo zahraničia. V tejto skupine pracovnej migrácie dominujú Ukrajinci a Srbi rovnako ako v roku 2018. SR tiež evidovala výrazný nárast prvých pobytov na účel podnikania (o 64 %) najmä od Ukrajincov a Vietnamcov.⁴⁵

Na porovnanie, v roku 2018 vydala SR spolu 20 989 prvých povolení na pobyt⁴⁶, v roku 2017 13 635⁴⁷, 10 304 v roku 2016⁴⁸ a 9 332 v roku 2015⁴⁹. Správne poplatky za žiadosti o udelenie pobytu sa oproti rokom 2015 – 2018 nezmenili (pozri **tabuľku 2** v prílohe).⁵⁰

Oproti uplynulému roku došlo v SR k poklesu počtu nelegálne zamestnávaných ŠPTK (pozri časť 3.5).

3.2 Transpozícia legislatívy EÚ a novely zákonov

V roku 2019 SR netransponovala do svojej legislatívy žiadnu legislatívu EÚ, ktorá by sa priamo týkala migrácie štátnych príslušníkov tretích krajín.

V roku 2019 prijala SR legislatívne zmeny v oblasti legálnej migrácie *úpravou zákona o pobyte cudzincov*⁵¹ (novely účinné od 1. 1. 2019 a 1. 12. 2019) a *zákona o službách zamestnanosti*⁵² (novela účinná od 1. 1. 2019).

43 Zdroj: <https://ekonomika.sme.sk/c/22190317/na-slovensku-v-poslednych-rokoch-pribudaju-pracujuci-cudzinci.html> (citované 16. 4. 2020).

44 Zdroj: Mészárosová, S., Oboňová, S. (2018): Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2017. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

45 Informáciu poskytol ÚHCP P PZ.

46 Zdroj: Mészárosová, S., Oboňová, S. (2019): Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2018. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

47 Zdroj: Mészárosová, S., Oboňová, S. (2018): Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2017. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

48 Zdroj: Bachtíková, I., Oboňová, S. (2017): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu. Slovenská republika 2016. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

49 Zdroj: Bachtíková, I., Oboňová, S. (2016): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu. Slovenská republika 2015. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

50 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

51 zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov

52 zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

3.3 Politiky, legislatíva a opatrenia v oblasti ekonomickej migrácie

V oblasti prierezových strategických dokumentov SR v roku 2019 začala s prípravou *aktualizácie Migračnej politiky s výhľadom do roku 2020*, ktorá má rámcovať jednotlivé oblasti migrácie v ďalšom päťročnom období, t. j. do roku 2025. SR začala pripravovať aj *program pre implementáciu Fondu pre azyl a migráciu pre programové obdobie 2021 – 2027*.

SR pokračovala medziiným v implementácii opatrení vyplývajúcich zo *Stratégie pracovnej mobility cudzincov v Slovenskej republike*⁵³, ktorá bola prijatá v októbri 2018 v reakcii na pretrvávajúci dopyt zamestnávateľov po zahraničných pracovníkoch pri dlhodobom nízkej nezamestnanosti v krajine^{54,55}. Novelou zákona o službách zamestnanosti sa splnilo štrnásť krátkodobých opatrení stratégie, ktoré vyžadovali zmenu právnych predpisov a ktoré majú riešiť aktuálny nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily. Začali sa tiež pripravovať návrhy zmien z hľadiska dlhodobých opatrení určených v stratégii.⁵⁶ MZVEZ SR v roku 2019 v rámci implementácie vládnej stratégie prijalo rozhodnutia o personálnom posilnení konzulárnych úsekov zastupiteľských úradov v teritóriách, z ktorých je zaznamenávaný zvýšený prílev žiadostí o prechodný pobyt v SR za účelom zamestnania. Na novovytvorené diplomatické miesta v Dillí, Jakarte, Kyjeve a Pekingu boli vyslaní konzulárni zamestnanci. Na konzulárny odbor MZVEZ SR boli prijatí dvaja zamestnanci najmä za účelom ich krátkodobého vysielania ako výpomoc na tie ZÚ, na ktorých vznikne ad hoc náhly nárast dožiadaní vo vízovej a pobytovej agende v kontexte zamestnávania cudzincov v tzv. nedostatkových profesiách v SR.⁵⁷

SR pracovala aj na návrhu *1. akčného plánu pre realizáciu opatrení vyplývajúcich zo Stratégie hospodárskej politiky Slovenskej republiky do roku 2030*^{58,59}. Stratégia⁶⁰ bola prijatá vládou SR v júni 2018 a migrácia je v nej definovaná ako rozhodujúci faktor pri budúcom populačnom vývoji a taktiež v spojení s riešením nedostatku domácej kvalifikovanej pracovnej sily, udržaním konkurencieschopnosti a využívania kvalifikovanej pracovnej sily v súlade s hospodárskymi záujmami SR.⁶¹

MPSVR SR (projektový prijímateľ výstupov) v spolupráci s IOM (realizátor projektu) pracovalo na projektovom návrhu *Technická podpora prípravy schémy pracovnej mobility pre SR*. Realizácia projektu bude v nadchádzajúcom období rokov 2020 – 2021. Schéma pracovnej mobility pre SR má prispieť ku komplexnej, udržateľnej a efektívnej politike pracovnej migrácie. Umožní rýchlejšie prijímať zahraničnú pracovnú silu do vybraných sektorov slovenskej ekonomiky (tzv. Fast-track program), s cieľom podporiť konkurencieschopnosť, zefektívniť nástroje pracovnej mobility s dôrazom na občanov tretích krajín a reflektujúc požiadavky trhu práce, zvýšiť atraktivnosť SR pre zahraničnú pracovnú silu, zabezpečiť lepšiu ochranu zahraničných a domácich pracovníkov a vytvoriť opatrenia zamerané na podporu návratu zahraničnej pracovnej sily do krajiny pôvodu.⁶²

53 Dostupné na: <https://www.mpsvr.sk/files/slovensky/uvod/informacie-cudzinci/strategia.pdf> (citované 21. 1. 2020).

54 Národná banka Slovenska (NBS) vo svojej analýze uvádza, že miera nezamestnanosti zostala od marca do novembra 2019 na nezmenenej úrovni 6,1 %. Mierny nárast zamestnanosti, ktorý SR v ekonomike odvtedy zaznamenala, bol výsledkom najmä dodatočného vstupu cudzincov na trh práce. Prílevy aj odlevy osôb v evidencii nezamestnaných hodnotí NBS ako pomerne stabilné v čase. Zdroj: https://www.nbs.sk/_img/Documents/_komentare/2019/1075_rk_nez_20191220.pdf (citované 21. 1. 2020).

55 Zdroj: Mészárosová, S., Oboňová, S. (2019): Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2018. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

56 Informácie poskytl MPSVR SR.

57 Informácie poskytl MZVEZ SR.

58 Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/-/SK/LP/2019/661> (citované 27. 1. 2020).

59 Zdroj: <https://ekonomika.sme.sk/c/22280532/strategiu-hospodarskej-politiky-ma-naplnt-39-uloh.html> (citované 27. 1. 2020).

60 Dostupné na: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/23019/1> (citované 27. 1. 2020).

61 Zdroj: Hanzlíková, M., Slama, V. (2018): Integrácia štátnych príslušníkov tretích krajín na trhu práce v Slovenskej republike – dotazníková forma. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

62 Informácie poskytl MPSVR SR a Úrad IOM v SR.

Pracovná migrácia bola v roku 2019 témou niekoľkých verejných podujatí. Na panelovej diskusii *Gastarbeiteri na Slovensku*, ktoré v novembri 2019 organizovalo Progresívne fórum s podporou nadácie Friedrich Ebert Stiftung, sa zúčastnil aj štátny tajomník MPSVR SR.⁶³

Všeobecné legislatívne zmeny

Zákonom o službách zamestnanosti sa od 1. januára 2019 medziiným:

- skrátila periodicita aktualizácie *zoznamu zamestnaní s nedostatkom pracovnej sily* z ročnej na štvrtročnú v okresoch, v ktorých bola priemerná miera evidovanej nezamestnanosti nižšia ako 5 %. Zoznam slúži na zrýchlené administratívne konanie pri zamestnávaní ŠPTK. Zoznam zverejňuje ÚPSVaR vždy za uplynulý kalendárny štvrťrok^{64,65}
- zaviedla všeobecnú povinnosť zamestnávateľa nahlásiť voľné pracovné miesto na príslušný úrad práce, aby sa zjednodušila identifikácia zamestnaní s nedostatkom pracovnej sily v SR. Za nesplnenie tejto povinnosti sa stanovila pokuta do výšky 300 EUR. Povinnosť sa nevzťahuje na voľné pracovné miesta, ktoré sa nahlasujú na ústredný portál verejnej správy;
- skrátila lehota zamestnávateľa oznámiť úradu práce voľné pracovné miesto z 15 pracovných dní na 10 pracovných dní pred podaním žiadosti o udelenie povolenia na zamestnanie;
- umožnilo agentúram dočasného zamestnávania so sídlom v SR dočasne pridelať ŠPTK na výkon zamestnania s nedostatkom pracovnej sily. ŠPTK môžu takto vstúpiť na slovenský trh práce, iba ak vykonávajú svoju činnosť najmenej tri roky pred podaním žiadosti o udelenie prechodného pobytu na účel zamestnania. Ich činnosť musí byť zároveň uvedená v zozname zamestnaní s nedostatkom pracovnej sily v okresoch s priemernou mierou evidovanej nezamestnanosti nižšou ako 5 %. Podiel zamestnaných aj dočasne pridelených ŠPTK pritom nesmie presiahnuť 30 % z celkového počtu zamestnancov u zamestnávateľa.⁶⁶

Na základe zákona o pobyte cudzincov od 1. januára 2020:

- nie je už potrebný súhlas obce pri žiadosti o prechodný pobyt na účel zamestnania, ktorý sa do legislatívy zaviedol v roku 2019;
- je potrebné na využitie *inštitútu zaškolenia* mať podanú žiadosť o udelenie prechodného pobytu na účel zamestnania spolu so všetkými náležitosťami. Inštitút zaškolenia bol do legislatívy zavedený v roku 2018 a aplikuje sa iba pri nedostatkových profesiách.⁶⁷

SR v roku 2019 neprijala žiadne legislatívne zmeny či opatrenia, ktoré by sa týkali zlúčenia alebo vzniku rodiny pracovných migrantov.⁶⁸

63 Zdroj: <https://www.youtube.com/watch?v=EM9dXfOJpwl> (citované 28. 4. 2020).

64 Dostupné na: https://www.upsvr.gov.sk/sluzby-zamestnanosti/zamestnavanie-cudzincov/zoznam-zamestnani-s-nedostatkom-pracovnej-sily.html?page_id=806803 (citované 21. 1. 2020).

65 Informácie poskytl MPSVR SR.

66 Informácie poskytl MPSVR SR.

67 Informácie poskytl ÚHCP P PZ.

68 Informácie poskytl ÚHCP P PZ a MPSVR SR.

3.3.1 Prijímanie a pobyt konkrétnych kategórií migrantov z tretích krajín do SR za prácou

(Vysoko)kvalifikovaní pracovníci

Od 1. januára 2019 sa zjednodušilo predkladanie dokladov o dosiahnutom vzdelaní pri žiadosti o prechodný pobyt. Podľa zákona o službách zamestnanosti⁶⁹ sa vyžaduje uznanie dokladu o vzdelaní podľa osobitného predpisu alebo úradne overený doklad o požadovanom vzdelaní, len ak ide o regulované povolanie (v súčasnosti je ich približne 220, ide napr. o zdravotnícke, právnické či pedagogické povolania). Cieľom právnej úpravy je znížiť administratívnu záťaž žiadateľov o udelenie prechodného pobytu na účel zamestnania na základe potvrdenia o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta alebo na účel udelenia povolenia na zamestnanie.⁷⁰

Pracovníci presunutí v rámci spoločnosti (angl. intra-corporate transferees)

SR v roku 2019 neprijala žiadne zmeny, ktoré by súviseli s pracovníkmi presunutými v rámci spoločnosti.⁷¹

Sezónni a iní nízko/stredne kvalifikovaní pracovníci

Zákonom o službách zamestnanosti sa od 1. januára 2019:

- zaviedla povinnosť úradu práce informovať mestá a obce o mieste ubytovania ŠPTK, ktorý vykonáva sezónne zamestnanie na základe povolenia na zamestnanie (s cieľom lepšej kontroly tokov miestnych daní),
- skrátila lehota nahlásenia voľného pracovného miesta pri sezónnych zamestnaniach do 90 dní na 10 dní pred podaním žiadosti o povolenie na zamestnanie,
- skrátilo obdobie pri povinnosti zamestnávateľa oznámiť úradu práce voľné pracovné miesto z 15 na 5 pracovných dní, ak ide o predĺženie povolenia na zamestnanie na účel sezónneho zamestnania,
- vypustilo uloženie pokuty za porušenie pracovných podmienok ako dôvod pre zamietnutie žiadosti o prechodný pobyt na účel sezónneho zamestnania alebo žiadosti o udelenie povolenia na účel sezónneho zamestnania.⁷²

V oblasti cirkulárnej migrácie neprijala v roku 2019 žiadne legislatívne zmeny ani iné opatrenia.⁷³

Podnikatelia a investori

Zákon o pobyte cudzincov od 1. 12. 2019 vypúšťa povinnosť ŠPTK (fyzickej aj právnickej osoby) prikladať k žiadosti o obnovenie prechodného pobytu na účel podnikania dokumenty, ktoré potvrdzujú, že nemá nedoplatky voči daňovému úradu, colnému úradu, zdravotnej poisťovni a na sociálnom poistení. To znamená, že po novom nemusí dokladovať tie skutočnosti, ktoré si orgány verejnej moci vedia preveriť prostredníctvom informačných systémov verejnej správy.

69 § 21b zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

70 Informácie poskytli ÚHCP P PZ a MPSVR SR.

71 Informácie poskytli MPSVR SR a ÚHCP P PZ.

72 Informácie poskytlo MPSVR SR.

73 Informácie poskytli ÚHCP P PZ a MPSVR SR.

Ak ŠPTK nie je daňovníkom alebo nie je povinný platiť poistné na sociálne poistenie, priloží doklad potvrdzujúci túto skutočnosť.⁷⁴

Aupair, dobrovoľníci a stážisti

SR v roku 2019 neprijala žiadne zmeny, ktoré by súviseli s aupair, dobrovoľníkmi či stážistami.⁷⁵

Iní platení pracovníci

Zákonom o službách zamestnanosti sa od 1. januára 2019:

- vytvorila nová možnosť vstupu ŠPTK na slovenský trh práce na základe národného víza v prípade, ak pôjde o záujem vlády SR schválený osobitným dokumentom;
- ustanovilo, že montáž, záručné a opravárenské práce a práce týkajúce sa nastavenia systémov výrobných zariadení, ktoré bezpodmienečne súvisia s dodávkou tovaru alebo služieb vykonávaných na základe obchodnej zmluvy, môže ŠPTK vykonávať len v prípade vyslania. V týchto prípadoch sa nevyžaduje potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta, ktoré zodpovedá vysokokvalifikovanému zamestnaniu, ani potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta alebo povolenie na zamestnanie;
- zaviedla povinnosť úradu práce informovať mestá a obce o mieste ubytovania ŠPTK, ktorého vyslal zamestnávateľ so sídlom v členskom štáte EÚ v rámci poskytovania služieb zabezpečovaných týmto zamestnávateľom (rovnaká povinnosť sa vzťahuje aj na ŠPTK vykonávajúceho sezónne zamestnávanie na základe udeleného povolenia na zamestnanie). Cieľom opatrenia je lepšia kontrola tokov miestnych daní.⁷⁶

Zákon o pobyte cudzincov od 1. januára 2020:

- umožňuje pri prechodnom pobyte na účel osobitnej športovej činnosti preukázať jeho účel aj zmluvou o profesionálnom vykonávaní športu. Policajný útvar udelí prechodný pobyt na predpokladané obdobie trvania zmluvy, najviac však na päť rokov.⁷⁷

3.4 Študenti a výskumníci

V roku 2019 SR podpísala dve dohody na vládnej úrovni o vzájomnom uznávaní dokladov o vzdelaní – s Ruskou federáciou a Čínskou ľudovou republikou (ČĽR). Dohody reagujú na súčasný proces vzájomného uznávania dokladov o vzdelaní a sú podkladom na jeho zjednodušenie v prípade akademického uznávania, t. j. na účely pokračovania v ďalšom štúdiu v oboch štátoch dohody. V prípade uznávania čínskych dokladov na území SR sa skráti lehota na vybavenie na 15 dní a bude sa platiť nižší správny poplatok. Obdobný proces zjednodušenia uznávania dokladov o vzdelaní sa očakáva aj v ČĽR.⁷⁸

V rámci Národného programu rozvoja výchovy a vzdelávania a jeho implementačných plánov si MŠVVaŠ SR zadefinovalo nasledujúce úlohy, na ktorých bude pracovať: príprava návrhu opatre-

74 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

75 Informácie poskytli MPSVR SR a ÚHCP P PZ.

76 Informácie poskytlo MPSVR SR.

77 Informácie poskytlo MPSVR SR.

78 Informácie poskytlo MŠVVaŠ SR.

ní zabezpečujúcich výraznejšiu akademickú mobilitu študentov a zamestnancov vysokých škôl, zníženie bariér v prístupe na štúdium v SR (jazyk uskutočňovania študijných programov, možnosti získania víz a povolenia na pobyt, štipendijné programy), podmienky na obsadenie miesta vysokoškolského učiteľa/výskumného pracovníka; úloha školného v študijných programoch uskutočňovaných v cudzom jazyku; podpora integračných aktivít; podpora marketingových aktivít zameraných na uchádzačov zo zahraničia.⁷⁹

Dňa 12. decembra 2018 nadobudlo účinnosť „nariadenie o SDG“⁸⁰ (angl. single digital gateway), ktorým sa zriaďuje jednotná digitálna brána. Jednou z oblastí, ktoré má uvedená digitálna brána pokrývať, je aj agenda „Applying for a tertiary education study financing, such as study grants and loans from a public body or institution“ (Žiadosť o financovanie terciárneho vzdelávania, ako sú študentské štipendiá a pôžičky od verejného subjektu alebo inštitúcie). Koncom novembra 2019 MŠVVaŠ SR začalo so zberom základných štatistických údajov na tento účel.⁸¹

SR v roku 2019 pokračovala v rámci ODA v poskytovaní vládnych štipendií na vysokoškolské štúdium v SR pre študentov z rozvojových krajín vrátane krajín postihnutých vojnovým konfliktom a utečeneckou krízou (pozri časť 12.1).⁸²

V súvislosti s výskumníkmi z tretích krajín SR v roku 2019 neprijala žiadne legislatívne zmeny ani nové opatrenia.⁸³

3.5 Zamedzenie sociálnemu dampingu a znižovaniu pracovných štandardov

Zákonom o službách zamestnanosti sa od 1. januára 2019:

- zjednotilo obdobie neporušenia zákazu nelegálneho zamestnávania, ktoré sa preveruje pri udeľovaní rôznych druhov povolení na zamestnanie, na 5 rokov. Pri prechodnom pobyte na účel zamestnania sa predtým posudzovalo 2-ročné obdobie, pričom pri sezónnom zamestnaní sa posudzovalo 5 rokov späť;
- podmienka neporušenia zákazu nelegálneho zamestnávania po novom vzťahuje aj na tzv. užívateľského zamestnávateľa, ak mu budú dočasne pridelení zamestnanci z tretích krajín.⁸⁴

Zároveň bol aj v roku 2019 citelný dopad novely zákona o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní⁸⁵ účinnej od 1. januára 2018, ktorou došlo k zmierneniu skutkovej podstaty nelegálneho zamestnávania.⁸⁶

Národný inšpektorát práce prijal v roku 2019 *metodické usmernenia* na zlepšenie informovanosti a komunikácie v priebehu kontrol na zistenie nelegálneho zamestnávania ŠPTK. Usmernenia upravujú postupy inšpektorov práce pri komunikácii a tlmočení pri poskytovaní informácií súvisiacich s legálnosťou výkonu práce ŠPTK na území SR.

⁷⁹ Informácie poskytl MŠVVaŠ SR.

⁸⁰ nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1724 z 2. októbra 2018 o zriadení jednotnej digitálnej brány na poskytovanie prístupu k informáciám, postupom a asistenčným službám riešenia problémov a o zmene nariadenia (EÚ) č. 1024/2012

⁸¹ Informácie poskytl MŠVVaŠ SR.

⁸² Informácie poskytl MZVEZ SR.

⁸³ Informácie poskytl ÚHCP P PZ a MPSVR SR.

⁸⁴ Informácie poskytl MPSVR SR.

⁸⁵ zákon č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

⁸⁶ Informácie poskytl MPSVR SR.

V roku 2019 vznikla pod vedením MPSVR SR *pracovná skupina zo zástupcov ÚPSVaR, Národného inšpektorátu práce a ÚHCP P PZ*, ktorá vypracovala *spoločný postup a koordináciu zúčastnených pri kontrole nelegálnej práce, zjednotenie postupu a jednotné zabezpečovanie dôkazov o výkone závislej práce pre účely konania o vyhostení ŠPTK*. Materiál je využívaný všetkými kontrolnými orgánmi.⁸⁷

V roku 2019 pokračovali príslušníci ÚHCP P PZ v súčinnosti s Národným inšpektorátom práce a ÚPSVaR v *pravidelných kontrolách podnikateľských subjektov* na odhalenie prípadov nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania. Cieľom kontrol bola aj identifikácia prípadov možného pracovného vykorisťovania. V porovnaní s predchádzajúcim rokom SR zaznamenala rapidný pokles zistení porušenia zákazu nelegálneho zamestnávania ŠPTK. Počet nelegálne zamestnávaných ŠPTK za rok 2019 bol 412, čo predstavuje 67 % pokles oproti roku 2018, v ktorom bolo zistených 958 porušení zákazu nelegálneho zamestnávania ŠPTK.⁸⁸ Za rok 2019 bolo skontrolovaných 101 podnikateľských subjektov a spolu 1 522 osôb (703 občanov SR a 819 cudzích štátnych príslušníkov). Vykonanými kontrolami bolo zistených 25 podnikateľských subjektov, ktoré porušili ustanovenia zákona o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní tým, že nelegálne zamestnávali 5 kontrolovaných občanov SR a 165 kontrolovaných cudzincov. Nelegálne boli zamestnávaní cudzinci z nasledovných krajín pôvodu: Ukrajina (116), Srbsko (25), Moldavsko (18) a Gruzínsko (6). Z uvedeného počtu 165 cudzincov sa 55 z nich nachádzalo na území SR bez povolenia na pobyt. V rámci doposiaľ vykonaných kontrol nebola v SR identifikovaná žiadna obeť obchodovania s ľuďmi.⁸⁹ Pokles počtu nelegálne zamestnávaných ŠPTK bol pozitívne ovplyvnený zjednodušením ich zamestnávania v tzv. nedostatkových profesiách v okresoch s evidovanou nezamestnanosťou pod 5 %, a to prijatím legislatívnych opatrení účinných od 1. januára 2019 (najmä v zákone o pobyte cudzincov a zákone o službách zamestnanosti).⁹⁰

Dohoda o spolupráci medzi Národným inšpektorátom práce SR a Národným inšpektorátom práce Poľskej republiky zo dňa 9. septembra 2019 upravuje spoluprácu a výmenu informácií, ktoré sa týkajú práce vykonávanej na území oboch krajín (na základe zmlúv uzavretých priamo so slovenskými alebo poľskými zamestnávateľmi), ako aj vysielania pracovníkov na územie oboch krajín cez agentúry dočasného zamestnávania (hľadajúce a ponúkajúce pracovné miesta v spoločnostiach zahraničných zamestnávateľov). Dohoda sa preto rámcovo týka aj ŠPTK. Dohoda sa vzťahuje aj na spoluprácu zameranú na skvalitňovanie personálu inšpektorátov práce oboch krajín (na základe skúseností partnerskej inštitúcie a externých iniciatív vrátane projektov financovaných z externých zdrojov).⁹¹

3.6 Ďalšie opatrenia týkajúce sa legálnej migrácie

3.6.1 Brexit

SR v roku 2019 pokračovala v prijímaní preventívnych opatrení pre prípad neregulovaného odchodu Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska (UK) z EÚ, tzv. brexitu bez dohody, aby minimalizovala jeho negatívne dopady na občanov, ktorí využili slobodu voľného pohybu v EÚ. Koordinácia v tejto oblasti spadá od roku 2018 pod *medzirezortnú komisiu pre prípravu na brexit*, kde sa pravidelne stretávajú zástupcovia jednotlivých rezortov (na úrovni štátnych ta-

⁸⁷ Informácie poskytl MPSVR SR.

⁸⁸ Informácie poskytl NIP.

⁸⁹ Informácie poskytl ÚHCP P PZ.

⁹⁰ Informácie poskytl MPSVR SR.

⁹¹ Informácie poskytl MPSVR SR.

jomníkov), sociálni partneri a predstavitelia odborných a profesijných organizácií. Na základe princípu reciprocity s UK budú mať občania SR žijúci v UK a občania UK žijúci v SR právo na pobyt, prístup k zdravotnej starostlivosti a k sociálnemu zabezpečeniu. Intenzívne prípravy sa týkali aj podnikateľských subjektov, ktoré sa musia pripraviť na nový spôsob obchodnej výmeny. V roku 2020 sa očakávajú zmeny administratívnych, logistických, regulačných, colných či daňových procedúr.⁹²

Medzi najvýznamnejšie **legislatívne opatrenia SR** v roku 2019 patrilo *uznesenie vlády SR*⁹³ z januára 2019 o príprave vnútroštátnych opatrení SR pre prípad brexitu, a v nadväznosti naň aj *novelizácia viacerých zákonov*⁹⁴ v marci 2019. Prechodné ustanovenia v zákonoch nadobudnú účinnosť dňom, keď UK prestane byť zmluvnou stranou Zmluvy o EÚ a Zmluvy o fungovaní EÚ, ak dňom jeho vystúpenia z EÚ nevstúpi do platnosti dohoda o podmienkach vystúpenia UK z EÚ podľa čl. 50 ods. 2 Zmluvy o EÚ. Zákon upravuje nasledovne:

- Podľa čl. 50 ods. 2 Zmluvy o EÚ a uvedeného zákona sa zachová režim koordinácie systému sociálneho zabezpečenia v oblasti sociálneho poistenia tzv. koordináčného nariadenia⁹⁵ vo vzťahu k občanom UK a ich rodinným príslušníkom a pozostalým, ako aj občanom členského štátu (vrátane SR), fyzickým osobám bez štátnej príslušnosti a utečencom, ako aj ich rodinným príslušníkom a pozostalým. Zachovanie tohto právneho režimu sa podmieňuje recipročným prístupom zo strany UK.
- MZVEZ SR uverejní v Zbierke zákonov SR oznámenie, kedy UK prestalo byť zmluvnou stranou Zmluvy o EÚ a Zmluvy o fungovaní EÚ a kedy nadobudne platnosť dohoda o podmienkach vystúpenia UK z EÚ podľa čl. 50 ods. 2 Zmluvy o EÚ.
- Zákon o službách zamestnanosti⁹⁶ ustanovil, že zamestnávateľ môže bez potvrdenia o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta, ktoré zodpovedá vysokokvalifikovanému zamestnaniu, bez potvrdenia o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta alebo bez povolenia na zamestnanie zamestnávať občana UK a jeho rodinného príslušníka, ktorí sa ku dňu predchádzajúcemu vystúpeniu UK z EÚ zdržiavali na území SR a boli zamestnaní, a to najdlhšie 90 dní po vystúpení UK z EÚ. Po 90 dňoch po vystúpení UK z EÚ sa na zamestnávanie občana UK a jeho rodinného príslušníka budú vzťahovať ustanovenia zákona o službách zamestnanosti, ktoré upravujú podmienky zamestnávania ŠPTK na území SR. To znamená, že zamestnávateľ ich môže zamestnávať buď na základe udeleného prechodného pobytu na účel zamestnania (modrá karta alebo jednotné povolenie), alebo povolenia na zamestnanie.
- Občan UK a jeho rodinný príslušník podľa § 2 ods. 5, ktorých pobyt na území SR sa považuje za dlhodobý pobyt alebo trvalý pobyt na päť rokov podľa osobitného predpisu zákona o pobyte cudzincov⁹⁷, bude mať rovnaké právne postavenie ako občan SR v právnych vzťahoch vznikajúcich podľa zákona o službách zamestnanosti.
- Občanovi UK a jeho rodinnému príslušníkovi, ktorí sa na území SR budú oprávnené zdržiavať po vystúpení UK z EÚ, sa zachová rovnaké právne postavenie, ako má občan SR na účely evidencie uchádzačov o zamestnanie, a to na obdobie, počas ktorého sa na nich v právnych

92 Informácie poskytl MZVEZ SR.

93 uznesenie vlády SR č. 42 z 30. januára 2019 k Príprave vnútroštátnych opatrení Slovenskej republiky na prípadné vystúpenie Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie bez dohody – aktuálne priority

94 zákon č. 83/2019 Z. z. z 27. marca 2019, ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v súvislosti s vystúpením Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie bez dohody

95 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia a Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 987/2009 zo 16. septembra 2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia

96 zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

97 zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

vzťahoch takýto režim sociálneho poistenia bude vzťahovať.

- Pre občana UK a jeho rodinného príslušníka sa určí miestna príslušnosť úradu práce na účely evidencie uchádzačov o zamestnanie.⁹⁸

Medzi **ďalšie preventívne opatrenia**, ktoré vyplynuli z vyššie spomínaného uznesenia vlády SR, patria:

- Monitorovanie prípadného zníženia počtu pracovných miest vo väčšom rozsahu, najmä v automobilovom priemysle. V prípade potreby má MPSVR SR prijať adekvátne opatrenia na zmiernenie týchto dopadov a zlepšenie vzniknutej situácie na trhu práce v súlade so zákonom o službách zamestnanosti. Prieběžné monitorovanie počtu žiadateľov o dávku v nezamestnanosti zo strany Sociálnej poisťovne, a to pre prípad potreby alokovať finančné prostriedky v oblasti sociálnych dávok. Sociálna poisťovňa doteraz nezaznamenala nárast počtu žiadateľov o dávku v nezamestnanosti, ktorí sa vrátili z UK.⁹⁹
- Vytvorenie informačných častí na webstránkach MV SR a MPSVR SR o právnych dopadoch brexitu, a to s cieľom zlepšiť informovanosť dotknutých osôb. Na stránke MPSVR SR www.employment.gov.sk bol v časti „Neprehliadnite“ vytvorený odkaz na informácie pre občanov SR a podniky v prípade brexitu, ktoré od roku 2018 zverejňuje MZVEZ SR¹⁰⁰.¹⁰¹ Pre občanov UK pripravilo MV SR o dopadoch brexitu na svojej stránke samostatnú sekciu v angličtine¹⁰² a v októbri 2019 zverejnilo tlačovú správu¹⁰³ a na facebooku video v angličtine¹⁰⁴.

3.6.2 Programy pracovných dovolení

V roku 2019 SR pokračovala v rozvíjaní programov pracovných dovolení¹⁰⁵ s tretími krajinami, ktoré umožňujú mladým ľuďom maximálne ročné štúdium spojené s krátkodobou zárobkovou činnosťou.¹⁰⁶ V júni 2019 SR podpísala *program pracovnej dovolenky s Kórejskou republikou*¹⁰⁷, finalizovala *návrh programu s Argentínou*¹⁰⁸ a rokovala o *návrhu programu s Čile*. V uľahčovaní mobility mladých SR plánuje pokračovať aj v budúcnosti.

Nad rámec programov pracovnej dovolenky SR v roku 2019 neuzatvorila bilaterálne dohody s tretími krajinami v oblasti ekonomickej migrácie.¹⁰⁹

98 Informácie poskytl MPSVR SR.

99 Informácie poskytl MPSVR SR.

100 Dostupné na: <https://www.mzv.sk/europske-zalezitosti/brexit> (citované 21. 1. 2020).

101 Informácie poskytl MPSVR SR.

102 Dostupné na: <http://www.minv.sk/?brexit-2> (citované 21. 1. 2020).

103 Dostupné na: <http://www.minv.sk/?tlacove-spravy&sprava=brexit-co-z-neho-vyplyva> (citované 21. 1. 2020).

104 Dostupné na: <https://www.facebook.com/watch/?ref=external&v=334098590569856> (citované 21. 1. 2020).

105 Cieľom programov pracovnej dovolenky je recipročné zjednodušenie podmienok vstupu a pobytu pre občanov SR a tretej krajiny, ktorí chcú stráviť dovolenku na území druhého štátu na obdobie jedného roka. Účastníci programu majú možnosť príležitostne sa zamestnať či študovať. Programy sú určené mladým ľuďom vo veku od osemnást do tridsaťpäť rokov (vrátane), ktorí môžu konkrétny program využiť jedenkrát.
106 Zdroj: <https://www.employment.gov.sk/sk/ministerstvo/medzinarodna-spolupraca/europska-unia/zmluvy-mobilite-mladych/> (citované 23. 1. 2020).

107 Zdroj: <https://domov.sme.sk/c/22140240/slovaci-budu-moct-ist-na-pracovnu-dovolenku-do-korey-dohodli-sa-na-tom-ministri.html> (citované 23. 1. 2020).

108 Zdroj: <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/-/SK/dokumenty/LP-2019-644> (citované 23. 1. 2020).

109 Informácie poskytl MPSVR SR.

3.6.3 Európsky orgán práce (ELA)

V júni 2019 rozhodli ministri práce krajín EÚ, že na Slovensku bude sídliť vôbec prvá inštitúcia EÚ zameraná na zlepšenie implementácie práva EÚ v oblasti cezhraničnej pracovnej mobility a koordinácie sociálneho zabezpečenia. Zároveň by mala pomôcť spružniť výmenu informácií medzi inštitúciami sociálneho zabezpečenia, inšpekciami práce a ďalšími úradmi v ČŠ EÚ, aby mohli štáty flexibilne reagovať v prípade porušovania práv jednotlivcov.¹¹⁰ V októbri 2019 tak vznikol *Európsky orgán práce* (European Labour Authority – ELA) s oficiálnym sídlom v Bratislave. Jeho činnosť sa zameriava na oblasť mobility pracovnej sily a bude môcť spájať zdroje na spoločné činnosti, ako je organizovanie spoločných inšpekcií či odborná príprava vnútroštátnych pracovníkov a pod. ELA nevytvára žiadne nové kompetencie na úrovni EÚ.¹¹¹

3.6.4 Sčítanie obyvateľov, domov a bytov

V júni 2019 vláda SR prijala *zákon o sčítaní obyvateľov, domov a bytov v roku 2021*¹¹². Na jeho základe sa sčítaním zistia údaje o obyvateľoch SR podľa krajiny narodenia, štátneho občianstva, veku a pohlavia, predchádzajúceho pobytu v zahraničí a roku príchodu do SR, a niektoré sociálno-ekonomické ukazovatele vymedzené vo vyššie uvedenom zákone. Sčítanie sa bude týkať nielen občanov SR, ale aj cudzincov – občanov EÚ, ŠPTK a osôb bez štátneho občianstva.¹¹³

3.7 Informácie o možnostiach a podmienkach legálnej migrácie

3.7.1 Štátne inštitúcie

V roku 2019 SR zaviedla nový online rezervačný systém¹¹⁴, ktorý umožňuje používateľovi zaregistrovať žiadosť a vytvoriť rezerváciu návštevy na pracovisku cudzineckej polície maximálne 14 dní vopred (<http://www.minv.sk/?objednavaci-system-na-ocp>). Vzhľadom na to, že ide o nový systém v rámci cudzineckej agendy, bude sa v ďalšom roku ešte vylepšovať jeho efektívnosť a funkčnosť.¹¹⁵

V rámci snahy MV SR skvalitňovať služby polície svojim klientom bolo od 1. decembra 2019 otvorené nové Oddelenie cudzineckej polície PZ Ružomberok s 21 zamestnancami. Oddelenie má vecnú a územnú pôsobnosť v okresoch Dolný Kubín, Liptovský Mikuláš, Martin, Námestovo, Ružomberok, Turčianske Teplice, Tvrdošín.¹¹⁶

Z celkového počtu 74 zastupiteľských úradov (ZÚ) SR vykonávajúcich konzulárne činnosti bolo v roku 2019 výkonom vízovej agendy poverených 51 ZÚ a výkonom pobytovvej agendy 57 ZÚ. Z nich sa 7 nachádza v krajinách Schengenského dohovoru (tzv. regionálne vízové centrá) a ich územná pôsobnosť pre vízovú agendu je rozdelená tak, aby pokrývali všetky členské štáty Schengenu. V októbri 2019 bol otvorený nový ZÚ v Baku v Azerbajdžane, ktorý je poverený vízovou aj pobytovou agendou.¹¹⁷

110 Informácie poskytl MPSVR SR.

111 Zdroj: <https://ekonomika.sme.sk/c/22237820/europsky-organ-prace-zacina-svoju-cinnost.html> (citované 16. 4. 2020).

112 zákon č. 223/2019 Z. z. z 18. júna 2019 o sčítaní obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 a o zmene a doplnení niektorých zákonov

113 Informácie poskytl ŠÚ SR.

114 Zdroj: <https://www.facebook.com/watch/?v=412554952783911> (citované 24. 1. 2020).

115 Informácie poskytl ÚHCP P PZ.

116 Zdroj: <http://www.minv.sk/?vizova-info-typy-viz-1> (citované 17. 4. 2020).

117 Informácie poskytl MZVEZ SR.

MŠVVaŠ SR schválilo v roku 2019 *Akčný plán zlepšovania kvality podľa modelu CAF¹¹⁸ na roky 2019 – 2020*, ktorý vo svojej aktivite č. 4 počíta s rozvojom stránky www.minedu.sk v anglickom jazyku. Web slúži ako informačný portál pre zahraničných uchádzačov o štúdium v SR vrátane uchádzačov z tretích krajín.¹¹⁹

3.7.2 Medzinárodné organizácie a občiansky sektor

Migračné informačné centrum (MIC) IOM, ktoré financuje fond AMIF, pokračovalo v roku 2019 v praktickej podpore integrácie cudzincov na Slovensku¹²⁰. Poskytovalo informácie o možnostiach a podmienkach legálnej migrácie pre ŠPTK, ako aj pre slovenské inštitúcie, ktoré s nimi prichádzajú do kontaktu. MIC v Bratislave a v Košiciach v roku 2019 poskytlo v rámci komplexného integračného poradenstva spolu 10 398 osobných, telefonických alebo e-mailových konzultácií. Poradenské služby celkovo využilo 6 191 klientov, ktorí pochádzali najmä z Ukrajiny, Ruskej federácie, Srbska, Indie, Iránu a USA. V roku 2019 webová stránka MIC zaznamenala 325 706 návštev.¹²¹

MIC v roku 2019 uskutočnilo *tri poradenské dni One-Stop Shop* v priestoroch OCP PZ v Bratislave. Poradenstvo na jednom mieste od príslušníkov oddelenia cudzineckej polície, pracovníkov úradu práce, živnostenského úradu a konzultantov MIC tak využilo viac ako 82 návštevníkov z 30 krajín.

Služby *webovej aplikácie Visa Check*¹²² v roku 2019 využilo 4 270 klientov zo 147 krajín. Aplikácia MIC ponúka informácie pre cudzincov z ktorejkoľvek krajiny sveta, ktorí chcú prísť na Slovensko o tom, či potrebujú víza na vstup do SR a aký druh pobytu si vyžaduje štúdium, práca či podnikanie na Slovensku.

V roku 2019 MIC aktualizovalo brožúru *Vitajte na Slovensku*¹²³, ktorá ponúka migrantom v slovenskom, anglickom a ruskom jazyku základný prehľad o pobyte a zamestnávaní cudzincov, o vzdelávacom systéme, zdravotnej starostlivosti, sociálnom zabezpečení a ďalších dôležitých oblastiach života na Slovensku.

MIC aktualizovalo tiež 16 *informačných kariet o pobyte cudzincov*¹²⁴ o postupe pri podávaní žiadosti o pobyt a o povinnostiach, ktoré vyplývajú z jednotlivých typov prechodného a trvalého pobytu ŠPTK na Slovensku.¹²⁵

V roku 2019 fungoval aj nadnárodný webový portál *Podunajský kompas* (angl. Danube Compass), ktorý vznikol v roku 2018. Ide o mnohojazyčnú internetovú stránku, ktorá na jednom mieste sústreďuje informácie o pobyte, vzdelávaní sa, podnikaní, hľadaní si práce či učení sa úradného jazyka novej krajiny pre všetkých 8 krajín zapojených v projekte: Českú republiku, Chorvátsko, Maďarsko, Nemecko, Rakúsko, Slovenskú republiku, Slovinsko a Srbsko. Webový portál je vý-

118 Spoločný systém hodnotenia kvality

119 Informácie poskytl MŠVVaŠ SR.

120 Názov projektu: Migračné informačné centrum IOM na podporu integrácie cudzincov na Slovensku (Fáza IX). Kód projektu: SK 2016 AMIF SC2.1/3. Trvanie projektu: 1. 1. 2017 – 31. 12. 2019. MIC je poradenské centrum Medzinárodnej organizácie pre migráciu (IOM). Od roku 2006 poskytuje cudzincom služby, ktorými pomáha pri ich sociálnej, ekonomickej a kultúrnej integrácii na Slovensku. Poskytuje im komplexné integračné, sociálne a pracovné poradenstvo, podporuje ich inklúziu na trh práce, organizuje pre nich otvorené kurzy slovenského jazyka a kurzy sociálnej a kultúrnej orientácie, a sprostredkúva im dôležité informácie o živote na Slovensku a podporuje komunitný život cudzincov.

121 Informácie poskytl OZP SEP MV SR a Úrad IOM v SR.

122 Dostupné na: <http://mic.iom.sk/visacheck/en/home/> (citované 24. 1. 2020).

123 Dostupné na: <https://www.mic.iom.sk/sk/na-stiahnutie/brozury-a-letaky/item/245-nove-vydanie-brozury-vitajte-na-slovensku.html> (citované 17. 4. 2020).

124 Dostupné na: <https://www.mic.iom.sk/sk/na-stiahnutie/info-karty/itemlist/category/70-prechodny-pobyt.html> (citované 24. 1. 2020).

125 Informácie poskytl Úrad IOM v SR.

stupom medzinárodného projektu *Podunajská informačná platforma pre ekonomickú integráciu migrantov* (Danube Region Information Platform for Economic Integration of Migrants – DRIM) v rámci schémy EÚ Interreg Danube Transnational Programme 2014 – 2020. Za SR je spoluriešiteľom projektu Ústav etnológie Slovenskej akadémie vied.¹²⁶

3.8 Výskum

Výskumne sa téme legálnej migrácie v roku 2019 venovala IOM ako koordinátor EMN v SR. EMN vypracovala národnú štúdiu *Spôsoby migrácie pre start-up projekty a inovatívne podnikanie v SR*, ktorá bude vo forme dotazníka a spolu so súhrnnou správou za členské štáty EÚ zverejnená na www.emn.sk.¹²⁷

Medzinárodná ochrana vrátane azylu

V roku 2019 SR neprijala žiadne legislatívne zmeny v oblasti medzinárodnej ochrany. Miera počtu žiadateľov o azyl a udelených azylův na Slovensku bola aj v roku 2019 nízka. Migračný úrad MV SR, ktorý zodpovedá za agendu medzinárodnej ochrany a integrácie utečencův, venoval v roku 2019 zvýšenú pozornosť bezpečnosti a ochrane ľudských práv žiadateľův o udelenie azylu v azylových zariadeniach MV SR. Migračný úrad MV SR aj v tejto súvislosti pripravil internú metodiku pre sociálnych pracovníkov s názvom *Kompetencie sociálnych pracovníkov pri predchádzaní a riešení krízových situácií*. V roku 2019 tiež došlo k zefektívneniu zabezpečovania tlmočnických služieb z hľadiska času a dostupnosti väčšieho počtu tlmočených jazykov. SR zaznamenala v roku 2019 niekoľko rozsudkov Najvyššieho a Ústavného súdu SR, ktoré sa týkajú poskytovania medzinárodnej ochrany. SR nerealizovala žiadne relokácie ani žiadny program presídľovania či humanitárneho prijímania utečencův z tretích krajín. V roku 2019 Migračný úrad MV SR vyhodnotil končiaci sa projekt integrácie 149 utečencův (25 rodín) zo severného Iraku, ktorých SR humanitárne prijala v roku 2015.

UNHCR pripravil *vzdelávacie materiály pre prvý a druhý stupeň základných škół v SR*, ktoré slúžia na vzdelávanie učiteľův pracujúcich s deťmi rôznych skupín migrantův, ako aj pre žiakov na zlepšenie ich povedomia o medzinárodnej ochrane a utečencoch. Migračný úrad MV SR vydal pri príležitosti 25 rokov svojej činnosti *informatívnu brožúrku o svojich kompetenciách a úlohách*.

¹²⁶ Zdroj: <http://sk.danubecompass.org/?lang=sk> (citované 16. 4. 2019).

¹²⁷ Informácie poskytol Úrad IOM v SR.

4.1 Štatistiky a trendy

Počty žiadateľov o azyl a udelených azylův na Slovensku boli aj v roku 2019 nízke. Počet žiadateľův o azyl v SR sa v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi postupne mierne zvyšoval.¹²⁸ V roku 2019 bolo na území SR podaných 232 žiadostí o udelenie azylu (z toho bolo 214 prvých a 18 opakovaných žiadostí) v porovnaní so 178 žiadosťami v roku 2018, 166 žiadosťami podanými v roku 2017 a 146 žiadosťami v roku 2016. Maloletým bez sprievodu patrilo 30 žiadostí o azyl, väčšinou boli z Afganistanu. Azyl bol v roku 2019 udelený 9 osobám z Iránu, Afganistanu, Burundi, Iraku, Jemenu, Kamerunu a Ukrajiny a doplnková ochrana 19 osobám, väčšinou z Afganistanu. V 178 prípadoch SR rozhodla o zastavení konania, v 60 prípadoch rozhodla o neudelení azylu a v 33 prípadoch o neposkytnutí doplnkovej ochrany. Medzi najpočetnejšie skupiny žiadateľův o azyl patrili aj v roku 2019 žiadatelia z Afganistanu (90); nasledujú žiadatelia z Iránu (46), Arménska (14), Bangladéša (13) a Ukrajiny (11).¹²⁹

4.2 Národná legislatíva a Spoločný európsky azylový systém (CEAS)

V oblasti medzinárodnej ochrany nenastali na Slovensku v roku 2019 žiadne legislatívne zmeny. V roku 2019 nečelil azylový systém SR osobitným výzvam. Stav prijímacích a ďalších kapacít bol stabilný.¹³⁰

4.2.1 Prístup ku konaniu o azyle a prijímanie žiadateľův o azyl

MÚ MV SR venoval v roku 2019 zvýšenú pozornosť bezpečnosti a ochrane ľudských práv žiadateľův o udelenie azylu v azylových zariadeniach MV SR. V tejto súvislosti naďalej úzko spolupracoval s mimovládnyimi organizáciami najmä v rámci projektův financovaných z prostriedkov EÚ.¹³¹ Okrem komplexnej starostlivosti o žiadateľův o azyl sa projekty venujú aj bezpečnosti v azylových zariadeniach, vzdelávaniu a ochrane ľudských práv žiadateľův o azyl, osobitne tzv. ohrozených skupín, najmä maloletých žiadateľův o azyl.¹³²

MÚ MV SR aj v tejto súvislosti pripravil v roku 2019 internú metodiku pre sociálnych pracovníkov s názvom *Kompetencie sociálnych pracovníkov pri predchádzaní a riešení krízových situácií*. Dokument pomenúva najčastejšie typy mimoriadnych a krízových situácií, s ktorými sa stretávajú sociálni pracovníci v azylových zariadeniach MV SR, ako aj možné príčiny ich vzniku. Poukazuje na formy, akými majú sociálni pracovníci predchádzať krízovým situáciám, pričom v prípade, ak krízová situácia vznikne, jeho súčasťou sú aj návrhy možných prístupův a metód pri ich riešení. Metodika je zameraná na sociálne aspekty života žiadateľův o azyl nachádzajúcich

¹²⁸ Zdroj: Mészárosová, S., Oboňová, S. (2019): Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2018. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

¹²⁹ Zdroj: Štatistická správa Migračného úradu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky – rok 2019. Dostupné na: <http://www.minv.sk/?statistiky-20> (citované 16. 4. 2020).

¹³⁰ Informácie poskytol MÚ MV SR.

¹³¹ Túto problematiku MÚ MV SR rieši v rámci *Stratégie prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti v Slovenskej republike na roky 2016 – 2020* v súčinnosti s odborom prevencie kriminality kancelárie ministra vnútra a odbornými útvarmi P PZ. Konkrétne ide o prioritu č. 3: „Eliminácia sociálne patologických javův v rizikových skupinách“ v znení: „Venovať zvýšenú pozornosť bezpečnosti a ochrane ľudských práv žiadateľův o azyl v azylových zariadeniach MÚ MV SR. V tejto súvislosti naďalej úzko spolupracovať s mimovládnyimi organizáciami a súkromnými bezpečnostnými službami.“

¹³² Informácie poskytol MÚ MV SR.

sa v azylových zariadeniach – nerieši oblasť azylovej procedúry ani chodu azylových zariadení.¹³³ Uvedenie tohto dokumentu a výmena skúseností, informácií a osvedčenej praxe v tejto problematike boli cieľom stretnutia EMN, ktoré sa uskutočnilo v dňoch 3. – 4. júna 2019 v spolupráci s IOM ako koordinátorom EMN na Slovensku. Stretnutia sa zúčastnili okrem MÚ MV SR a IOM aj zástupcovia UNHCR, MZVEZ SR, Správy utečeneckých zariadení MV ČR, mimovládnych organizácií a akademickej obce.¹³⁴

V roku 2019 implementovala mimovládna organizácia Slovenská humanitná rada v partnerstve s obcou Rovné posledný rok projektu *Efektívne služby žiadateľom o azyl v SR II*¹³⁵, ktorý bol financovaný z fondu AMIF. V rámci projektu boli poskytované základné a doplnkové služby pre všetkých žiadateľův o azyl vrátane tých, ktorí sa nachádzali v azylových zariadeniach MÚ MV SR. Špecifická pozornosť bola venovaná potrebám zraniteľných osůb. Medzi doplnkové služby patrila výučba slovenského jazyka, psychologické poradenstvo, sociálna práca, voľnočasové aktivity a pod.¹³⁶

4.2.2 Azylové konanie vrátane dublinského konania

Zamestnanci MÚ MV SR sú priebežne a komplexne informovaní o dostupných nástrojoch EASO, ktoré majú za cieľ zvyšovať kvalitu azylového konania.

Prístup k informáciám a právnomu zastupovaniu

V roku 2019 mimovládna organizácia Liga za ľudské práva pokračovala posledný rok v realizácii projektu *Právna poradňa pre azyl*¹³⁷ podporeného z fondu AMIF. Projekt zabezpečoval prístup k právnym službám pre všetkých žiadateľův o azyl, ktorí boli umiestnení v azylových zariadeniach MÚ MV SR, pre žiadateľův s povoleným pobytom mimo azylového zariadenia a žiadateľův o azyl vo väzbe s ohľadom na ich individuálne potreby. Projekt sa v rámci cieľovej skupiny špecificky zameriaval aj na zraniteľné osoby.¹³⁸

Zabezpečenie tlmočenia

V roku 2019 MÚ MV SR umožnil realizovanie tlmočenia na účely azylového konania mimo rámcovej zmluvy uzavretej na úrovni MV SR, čo prispelo k zefektívneniu zabezpečovania tlmočenských služieb z hľadiska času a dostupnosti väčšieho počtu tlmočených jazykův. MÚ MV SR k tomu vydal usmernenie riaditeľa MÚ MV SR *Postup pri zabezpečovaní tlmočenia a prekladův v podmienkach migračného úradu*. V prípade potreby a dostupnosti tlmočníka mohli tieto služby využiť aj sociálni pracovníci v azylových zariadeniach.¹³⁹

¹³³ Dostupné na: http://www.minv.sk/?tlacove-spravy-6&sprava=vymena-skusenosti-z-riesenia-konfliktov-v-azylovych-zariadeniach-a-v-procese-integracie&subor_spravy=336986 (citované 27. 1. 2020).

¹³⁴ Zdroj: <http://www.minv.sk/?tlacove-spravy-6&sprava=vymena-skusenosti-z-riesenia-konfliktov-v-azylovych-zariadeniach-a-v-procese-integracie> (citované 27. 1. 2020).

¹³⁵ Kód projektu: SK 2016 AMIF SC1.2/1. Trvanie projektu: 1. 1. 2017 – 31. 12. 2019. Výška grantu: 1 008 400 EUR. Financovanie: AMIF a štátny rozpočet SR.

¹³⁶ Informácie poskytol OZP SEP MV SR.

¹³⁷ Názov projektu: Právna poradňa pre azyl. Kód projektu: SK 2016 AMIF SC1.1/2. Trvanie projektu: 4. 11. 2016 – 31. 12. 2019.

¹³⁸ Informácie poskytol OZP SEP MV SR.

¹³⁹ Informácie poskytol MÚ MV SR.

Dublinské konanie a transfery

Proces určovania zodpovedného ČŠ EÚ u žiadateľov o azyl na území SR a ŠPTK nelegálne sa nachádzajúcich na území SR v rámci konania o odovzdaní v zmysle zákona o azyle prebiehal v roku 2019 v stanovených lehotách a postupoch v súlade s príslušnou právnou úpravou. Dublinské stredisko prijalo a spracovalo od iných ČŠ uplatňujúcich dublinské nariadenie 339 žiadostí o určenie zodpovednosti za posúdenie žiadosti o udelenie azylu a odoslalo 51 žiadostí o prevzatie zodpovednosti do iných ČŠ. V 80 prípadoch došlo aj k prevzatíu osôb na územie SR na ďalšie konanie a SR odovzdala do zodpovedných ČŠ 17 osôb.

V roku 2019 SR nepozastavila transfery do žiadnych štátov uplatňujúcich dublinské nariadenie, ak boli žiadosti SR daným ČŠ EÚ akceptované a rozhodnutia o odovzdaní boli vykonateľné v súlade s platnou slovenskou legislatívou.¹⁴⁰

Informácie o krajinách pôvodu

V priebehu roku 2019 sa plne aplikovala nová metodológia k spracovaniu COI¹⁴¹ prijatá v decembri 2018, ktorá vychádza z aktuálnej Metodológie EASO o spracovaní COI a Príručky EASO pre písanie a referencie COI. V podmienkach SR to znamenalo prechod od systému citácií k parafrázovaniu a syntéze.¹⁴²

Vzhľadom na kapacitné možnosti sa aj v roku 2019 analytici MÚ MV SR zamerali na spracúvanie tzv. COI queries (Q&A). Celkom bolo spracovaných 445 otázok v rámci 88 žiadostí (Q&A). Medzi najčastejšie krajiny, ku ktorým boli informácie spracované, sú 1. Afganistan, 2. Irán, 3. Ukrajina.¹⁴³

MÚ MV SR počas roka 2019 participoval na dvoch EASO vyslaniach (vo forme Asylum Support Team) v Grécku so zameraním na spracovanie COI, a tiež na tvorbe školiaceho modulu pre COI.¹⁴⁴

V decembri 2019 sa uskutočnilo národné online školenie prostredníctvom EASO COI modulu, v ktorom bolo vyškolených 19 zamestnancov MÚ MV SR. Začiatkom roka 2020 sa uskutoční druhé osobné stretnutie pre tých, ktorí ho nemohli absolvovať.¹⁴⁵

4.2.3 Súdne rozhodnutia na národnej a európskej úrovni

Ústavný súd SR

Nález č. 70/2019 Z. z. z 12. 12. 2018¹⁴⁶

S platnosťou od 6. 3. 2019 vyslovil Ústavný súd SR nesúlad niektorých ustanovení zákona o pobyte cudzincov a zákona o azyle s Ústavou SR a Chartou základných slobôd, a tieto ustanovenia

140 Informácie poskytol MÚ MV SR.

141 Usmernenie riaditeľa Migračného úradu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, ktorým sa upravuje postup pri spracovaní informácií o krajine pôvodu žiadateľov o udelenie azylu alebo o poskytnutie doplnkovej ochrany na území Slovenskej republiky a vzájomná spolupráca medzi odborníkmi.

142 Informácie poskytol MÚ MV SR.

143 Informácie poskytol MÚ MV SR.

144 Informácie poskytol MÚ MV SR.

145 Informácie poskytol MÚ MV SR.

146 Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 8/2016 z 12. decembra 2018, zverejnený 6. 3. 2019.

stratili účinnosť¹⁴⁷. Ustanovenia § 52 ods. 2 zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a § 120 ods. 2 zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov sa týkajú tých rozhodnutí MÚ MV SR o medzinárodnej ochrane¹⁴⁸, ako aj rozhodnutí príslušného policajného útvaru o pobyte¹⁴⁹ a administratívnom vyhostení, v ktorých sa ako odôvodnenie uvádza iba skutočnosť, že ide o bezpečnostný záujem SR.¹⁵⁰

„Ustanovenie § 52 ods. 2 zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nie je v súlade s čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2 v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 12 ods. 1 a 2 a s čl. 13 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a s čl. 47 Charty základných práv Európskej únie.“

„Ak z dôvodu bezpečnosti štátu nemožno dotknutej osobe oznámiť presné a úplné dôvody tvoriace základ rozhodnutí [podľa § 120 ods. 2 písm. a) až i) zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a podľa § 52 ods. 2 zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov], súdny prieskum takýchto rozhodnutí nemôže byť z hľadiska ochrany práv a právom chránených záujmov takejto osoby efektívny, nemôže byť ani dostatočnou zárukou proti prípadnej svojvôli kompetentného štátneho orgánu a nemôže ani reálne napĺňať základné právo dotknutej osoby na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd či právo na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie.“¹⁵¹

Najvyšší súd SR

Rozhodnutie 1Sžak/10/2019 z 13. 9. 2019 (T.V.U. c/a MV SR)¹⁵²

„Je nepochybné, že pokiaľ by osoba nemohla uplatňovať svoje práva na správnom súde v jazyku, ktorému rozumie, bolo by takéto uplatňovanie práva neúčinné a neefektívne, pričom by základný cieľ práva na spravodlivý súdny proces nebol naplnený. Právo konať pred správnym súdom v jazyku, ktorému osoba rozumie, obsahuje najmä právo na zabezpečenie tlmočníka počas súdnych pojednávaní, prípadne iných úkonov, ktoré dotknutá osoba realizuje. O konečnom posúdení, či sa do správneho súdneho konania priberie alebo nepriberie tlmočník, rozhodne správny súd na základe povahy a okolností veci. Preto pokiaľ správny súd zistí, že je možné rozhodnúť o správnej žalobe na základe predložených písomných dôkazov, resp. na základe obsa-

147 Dostupné na: <https://www.ustavnysud.sk/vyhľadavanie-rozhodnuti/#!DecisionsSearchResultView> (citované 31. 1. 2020).

148 Konkrétne neudelenie/odňatie azylu, neposkytnutie/zrušenie/nepredloženie doplnkovej ochrany a zrušenie poskytovania dočasného útočiska.

149 Konkrétne ide o rozhodnutie o:

a) zamietnutí žiadosti o udelenie prechodného pobytu podľa § 33 ods. 6 písm. b), ak je dôvodné podozrenie, že ŠPTK pri svojom pobyte ohrozí bezpečnosť štátu,

b) zrušení prechodného pobytu podľa § 36 ods. 1 písm. b), ak je dôvodné podozrenie, že ŠPTK pri svojom pobyte ohrozí bezpečnosť štátu,

c) zamietnutí žiadosti o vydanie modrej karty podľa § 39 ods. 1 písm. c), ak je ŠPTK hrozbou pre bezpečnosť štátu,

d) zamietnutí žiadosti o obnovenie modrej karty alebo o odňatí modrej karty podľa § 41 ods. 1 písm. d), ak je držiteľ modrej karty hrozbou pre bezpečnosť štátu,

e) zamietnutí žiadosti o udelenie trvalého pobytu podľa § 48 ods. 2 písm. b), ak je dôvodné podozrenie, že ŠPTK pri svojom pobyte ohrozí bezpečnosť štátu,

f) zrušení trvalého pobytu podľa § 50 ods. 1 písm. a), ak je dôvodné podozrenie, že ŠPTK pri svojom pobyte ohrozí bezpečnosť štátu,

g) zamietnutí žiadosti o udelenie dlhodobého pobytu podľa § 54 ods. 2 písm. b), ak je dôvodné podozrenie, že ŠPTK ohrozí bezpečnosť štátu,

h) zrušení tolerovaného pobytu podľa § 61 ods. 1 písm. b), ak ŠPTK ohrozuje bezpečnosť štátu,

i) administratívnom vyhostení podľa § 82 ods. 2 písm. a), ak ŠPTK predstavuje vážnu hrozbu pre bezpečnosť štátu, alebo podľa § 82 ods. 2 písm. b), ak ŠPTK ohrozuje bezpečnosť štátu.

150 Informácie poskytol Úrad IOM v SR.

151 Informácie poskytol MÚ MV SR.

152 Dostupné na: <https://obcan.justice.sk/infosud/-/infosud/i-detail/rozhodnutie/620bc265-8d3b-4ea9-ae8c-7a9468da91f%3A32f07628-c9b4-4339-b9b5-c743f60afd65> (citované 31. 1. 2020).

hu administratívneho spisu, a teda nepovažuje za potrebné vykonať výsluch účastníka konania, mohlo by byť pribratie tlmočníka nevhodné a neúčelné. Vzhľadom na to, že sťažovateľ bol zastúpený zástupcom na celé konanie, pričom krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku vysvetlil dôvody, pre ktoré nepovažoval jeho výsluch za potrebný a z tohto dôvodu napokon dospel k záveru o neúčelnosti a nevhodnosti pribratia tlmočníka, takýmto postupom nebol porušený princíp rovnosti zbraní.¹⁵³

Rozhodnutie 10Sžak/9/2019 z 19. 6. 2019 (T.R. c/a MV SR)¹⁵⁴

„Argumentácia žalovaného, že sťažovateľ mal na pojednávaní právneho zástupcu, ktorý je na rozdiel od sťažovateľa znály práva, nemohla obstáť, pretože výsluch žiadateľa o azyl v súdnom konaní je jedným z najdôležitejších dôkazných prostriedkov, ale aj práv žiadateľa o azyl a nemožno od neho upustiť len z dôvodu nedostatku tlmočníkov v zozname, resp. z dôvodu časovej tiesne. Dokonca prekročenie lehoty na rozhodnutie vo veciach azylu z dôvodu existencie objektívnych príčin, navyše nezapríčených samotným účastníkom konania, resp. súdom, nemôže byť na ujmu sťažovateľovho práva na spravodlivý proces.“¹⁵⁵

Rozhodnutie 1Sžak/7/2019 z 30. 7. 2019 (T.D. c/a MV SR)¹⁵⁶

„Rozhodnutie kasačného súdu o priznaní odkladného účinku kasačnej sťažnosti je potrebné považovať za výnimočné rozhodnutie. Výnimočnosť tohto procesného úkonu správneho súdu spočíva v tom, že takýmto pôsobením súdnej moci sa paralyzujú účinky právoplatného rozhodnutia krajského súdu. Zo znenia ust. § 447 S. s. p. (ak by právnymi následkami napadnutého rozhodnutia krajského súdu hrozila závažná ujma a priznanie odkladného účinku nie je v rozpore s verejným záujmom) nepochybne vyplýva, že odkladný účinok kasačnej sťažnosti pôsobí len na právne účinky napadnutého rozhodnutia krajského súdu. Právna úprava neumožňuje kasačnému súdu v rámci rozhodnutia o priznaní odkladného účinku kasačnej sťažnosti samostatne odložiť aj účinky administratívneho rozhodnutia. Takýto právny stav je možné dosiahnuť jedine v prípade, ak rozhodnutie kasačného súdu podľa § 447 S. s. p. zachováva odkladný účinok smerujúci voči rozhodnutiu, opatreniu alebo inému zásahu orgánu verejnej správy, ak tento nastúpil už v konaní pred krajským súdom. V prípade jeho absencie v konaní pred krajským súdom, ktorý správnu žalobu zamietol, priznanie odkladného účinku kasačnej sťažnosti by nemalo žiadny vplyv na preskúmané rozhodnutie orgánu verejnej správy.“¹⁵⁷

Rozhodnutie 1Sžak/13/2019 z 22. 10. 2019 (D.S. c/a MV SR)¹⁵⁸

„Základnou a nevyhnutnou podmienkou toho, aby kasačný súd priznal kasačnej sťažnosti odkladný účinok je stav, ak by právnymi následkami napadnutého rozhodnutia krajského súdu hrozila závažná ujma a priznanie odkladného účinku nie je v rozpore s verejným záujmom. Kasačný súd sa nestotožnil s tvrdením sťažovateľky o tom, že samotné začatie konania o zaistení, resp. nezohľadnenie jej snahy o zotrvanie v pobytovom tábore predstavuje závažnú ujmu. Zároveň kasačný súd poukazuje na ust. § 2 písm. h) bod 1 zák. č. 480/2002 Z. z., v zmysle ktorého

153 Informácie poskytol MÚ MV SR.

154 Dostupné na: <https://obcan.justice.sk/infosud/-/infosud/i-detail/rozhodnutie/51e6e6e7-c39f-43f7-9d73-3621e4aecea6%3A14e62e15-52db-4bc3-a458-9348f34d5231> (citované 31. 1. 2020).

155 Informácie poskytol MÚ MV SR.

156 Dostupné na: <https://obcan.justice.sk/infosud/-/infosud/i-detail/rozhodnutie/5f450f12-4652-42f6-abf1-b624730e5862%3A0f44c007-a3fc-4382-833f-851cb4ed863f> (citované 31. 1. 2020).

157 Informácie poskytol MÚ MV SR.

158 V čase písania nebolo dostupné online.

žiadateľom o azyl je okrem iného aj cudzinec počas lehoty na podanie kasačnej sťažnosti proti rozhodnutiu správneho súdu, ktoré sa týkalo správnej žaloby proti rozhodnutiu ministerstva vydanému v konaní o udelenie azylu okrem rozhodnutia o zastavení konania o udelenie azylu a počas konania o tejto kasačnej sťažnosti.¹⁵⁹

Rozhodnutie 1Sžak/12/2019 z 22. 10. 2019 (S.U. c/a MV SR)¹⁶⁰

Kasačný súd „vzhľadom na nízko profilový status sťažovateľa ako jedného z mnohých stavebných robotníkov pracujúcich na stavbe protipovodňových zábran s absenciou dostatočnej miery individualizujúcich prvkov jeho osoby a ním uvádzaného príbehu, nepovažoval za dôvodný záver o možnom prisudzovanom (imputovanom) politickom presvedčení alebo zastávaní politických názorov nepriateľských Talibanu, resp. príslušnosti k rizikovej skupine jednotlivcov považovaných za podporovateľov medzinárodných ozbrojených síl“.

„Teda aj v prípade, že by sťažovateľ odlišné politické názory mal, tieto v žiadnom prípade neprezentoval.“

„Podstatný význam pri posudzovaní nároku na udelenie statusu utečenca zohrávajú individuálne okolnosti prípadu konkrétneho žiadateľa. Samotná domnienka, že osoba s prisudzovaným politickým názorom môže potrebovať medzinárodnú ochranu, je preto nedostatočná pre udelenie azylu.“¹⁶¹

Rozhodnutie 10Sžak/13/2019 z 21. 8. 2019 (B. H. A. A. c/a MV SR)¹⁶²

„Podľa názoru kasačného súdu v prípade sťažovateľa neboli naplnené pojmové znaky definície sociálnej skupiny tak, ako je vymedzená v ustanovení § 19a ods. 4 písm. c) zákona o azyle. Výkon pracovnej činnosti sťažovateľa, jeho vzdelanie, či kvalifikácia nezakladajú jeho príslušnosť k určitej sociálnej skupine, nakoľko nepredstavujú vrodenu charakteristickú črtu, nemennú črtu či vnímateľne odlišnú črtu. Nepredstavujú ani pôvod či zdieľané presvedčenie, ktoré by bolo závažné pre identitu jednotlivca.“¹⁶³

Rozhodnutie 1Sžak/10/2019 z 13. 9. 2019 (M. H. S. c/a MV SR)¹⁶⁴

„Sťažovateľ okrem iného namietal nesprávne právne posúdenie otázky úprimnosti jeho konverzie, pričom v tejto súvislosti najmä vytykal absenciu aplikácie princípu „benefit of doubt“, nedostatočné overenie úprimnosti jeho viery ako dôsledok vykonania iba jedného pohovoru, počas ktorého sa žalovaný nezameral v dostatočnej miere na úplnosť vnútorného presvedčenia k vyznávaniu náboženstva a s ním spojená identita a spôsob života. Z obsahu dotazníka žiadateľa o udelenie azylu zo dňa 30. 4. 2018 vyplynulo, že žalovaný sa pri vstupnom pohovore zameral najmä na zistenie skutočností týkajúcich sa obdobia, v ktorom sťažovateľ konvertoval, ako aj spôsobu konvertovania a jeho ďalšieho správania sa ako kresťana, a to v krajine pôvodu,

159 Informácie poskytol MÚ MV SR.

160 V čase písania nebolo dostupné online.

161 Dostupné na: <https://obcan.justice.sk/infosud/-/infosud/i-detail/rozhodnutie/b4c93b71-f5e5-4946-9e25-aad254bc37b0%3A4082399d-584a-4350-b3a0-cfba5e562da> (citované 29. 4. 2020).

162 V čase písania nebolo dostupné online.

163 Dostupné na: <https://obcan.justice.sk/infosud/-/infosud/i-detail/rozhodnutie/da7d93b5-5fa7-4ea4-bda7-99d323055b9b%3A3f6af12c-ee9e-4689-8b7b-e7f97ae6ad4b> (citované 29. 4. 2020).

164 Dostupné na: <https://obcan.justice.sk/infosud/-/infosud/i-detail/rozhodnutie/620bc265-8d3b-4ea9-ae8-c7a9468da91f%3A32f07628-c9b4-4339-b9b5-c743f60afd65> (citované 31. 1. 2020).

ako aj na území Slovenskej republiky. Ďalej pristúpil k uvereniu základných vedomostí týkajúcich sa sťažovateľovej novej viery. V závere pohovoru poskytol priestor sťažovateľovi, aby uviedol všetky dôvody, pre ktoré požiadal o udelenie azylu, pričom doplňujúcimi otázkami sa žalovaný zameril na zistenie spôsobu života sťažovateľa v krajine pôvodu po konvertovaní.“

„...ani kasačný súd nenadobudol presvedčenie, že sťažovateľ má dostatočné vedomosti o principiálnych základoch náboženstva, ktoré by od dospelého vysokoškolsky vzdelaného muža z mestského kultúrneho prostredia, ktorý podľa svojho tvrdenia konvertoval na kresťanskú vieru už na jar v roku 2016, pričom následne mal navštevovať rôzne kresťanské spoločenstvá v krajine pôvodu, bolo možné očakávať, čo dôvodne nasvedčuje záveru vyslovenému správnym orgánom, že jeho tvrdenie o konvertovaní by mohlo byť iba účelovým.“

„Kasačný súd vo vzťahu k namietanej nepresvedčivosti a nedostatočnému odôvodneniu napadnutého rozsudku uvádza, že napriek jeho značnej stručnosti z jeho záverov je nepochybne zrejmé, z akých dôvodov dospel k záveru o potrebe zamietnuť správnu žalobu. V tejto súvislosti považoval kasačný súd za potrebné poukázať na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. IV. ÚS 115/03, z 3. júla 2003, v zmysle ktorého: „Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces.“¹⁶⁵

Rozhodnutie 10Sžak/17/2019 z 15. 11. 2019 (F.H. c/a MV SR)¹⁶⁶

V konaní právna zástupkyňa sťažovateľa namietala, že jej nebolo umožnené v rámci pohovoru pred správnym orgánom klásť otázky svojmu mandantovi a tiež, že napriek jej návrhu na vykonanie doplňujúceho pohovoru ho správny orgán neuskutočnil.

„K námietkam sťažovateľa kasačný súd uvádza, že nie sú dôvodné. Z administratívneho spisu žalovaného je zrejmé, že právnej zástupkyňi sťažovateľa bolo umožnené sa zúčastniť na pohovore a bol jej poskytnutý priestor na vyjadrenie tak, ako to upravuje článok 23 Smernice EP a Rady 2013/32/EÚ z 26. júna 2013 o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany (prepracované znenie) ako aj § 6 ods. 7 zákona o azyle. Navrhovaný doplňujúci pohovor bol aj podľa názoru kasačného súdu nadbytočný, pretože už z vykonaného pohovoru a z následne vykonaných dôkazov obsiahnutých v administratívnom spise (napríklad informácie o krajine pôvodu sťažovateľa) nevyvstali nijaké rozpory, ktoré by bolo potrebné doplňujúcim pohovorom odstrániť.“¹⁶⁷

Rozhodnutia na úrovni EÚ

SR neeviduje nové rozhodnutia ESĽP, ktoré by zakladali precedens v oblasti azylu s významným dopadom na jej národné politiky. Pokiaľ ide o Súdny dvor EÚ, MV SR prihliada na jeho judikatúru v praxi, k prijatiu osobitných politík však nedošlo.¹⁶⁸

¹⁶⁵ Informácie poskytol MÚ MV SR.

¹⁶⁶ Dostupné na: <https://obcan.justice.sk/infosud/-/infosud/i-detail/rozhodnutie/ea909383-a8f6-42e7-9b1d-8b155f5ee617%3A1b55ebf6-e56b-466e-bef1-5a8951353f93> (citované 31. 1. 2020).

¹⁶⁷ Informácie poskytol MÚ MV SR.

¹⁶⁸ Informácie poskytol MÚ MV SR a ÚHCP P PZ.

4.2.4 Posilňovanie odborných zručností

Od roku 2019 MÚ MV SR realizuje národný projekt *Budovanie kapacít v oblasti azylu*¹⁶⁹, ktorý je financovaný z AMIF¹⁷⁰ a bude trvať do konca roka 2020. Hlavným cieľom projektu je prehĺbovanie vedomostí zamestnancov MÚ MV SR (ktorí prichádzajú do priameho kontaktu so žiadateľmi o udelenie azylu, ako aj s osobami s udelenou medzinárodnou ochranou v SR) v oblasti príjmu žiadateľov o udelenie azylu vrátane včasnej a dôkladnej identifikácie zraniteľných skupín osôb. Zamestnanci MÚ MV SR absolvujú zážitkové sociálno-psychologické školenie, supervíziu a kurz kultúrnych odlišností, čo zabezpečí lepšiu odbornosť a pripravenosť zamestnancov MÚ MV SR pri identifikácii zraniteľných žiadateľov o azyl, ale tiež v prípade, ak nastane pri ich pracovnej činnosti nepredvídateľná udalosť. Na pomoc pri školeniach zamestnancov MÚ MV SR sú potrebné materiály EASO v slovenskom jazyku. Preto je súčasťou projektu aj preklad vybraných modulov EASO do slovenského jazyka, ktoré sa použijú na spomínaných školeniach.¹⁷¹

V roku 2019 bol vytrénovaný jeden národný školiteľ pre EASO modul Príjem. Pre zamestnancov MÚ MV SR bolo zorganizovaných 5 národných školení s použitím modulov EASO. Konkrétne išlo o moduly Inklúzia (13 účastníkov), Exklúzia (15 účastníkov), Príjem (12 účastníkov), Informácie o krajine pôvodu (19 účastníkov) a Vedenie pohovorov so zraniteľnými osobami (5 účastníkov).¹⁷²

4.2.5 Vzdelávacie materiály a aktivity

UNHCR pripravil *vzdelávacie materiály pre prvý a druhý stupeň základných škôl v SR*, ktoré slúžia na vzdelávanie učiteľov pracujúcich s deťmi rôznych skupín migrantov, ako aj pre žiakov na zlepšenie ich povedomia o medzinárodnej ochrane a utečencoch. Okrem osnov pre základné školy je medzi materiálmi pre učiteľov aj sprievodca aktivitami, prehľad osvedčených postupov, ako pracovať s viacjazyčnými študentmi, usmernenie, ako pracovať s deťmi utečencov, ktoré zažili stres a traumy, ako aj súhrn tipov na začleňovanie témy utečencov do rôznych vyučovacích predmetov (napr. dejepis, zemepis, občianska náuka a pod.). Učebné pomôcky pre žiakov zahŕňajú kreslené videá a rôzne aktivity. Všetky materiály sú pripravené osobitne pre žiakov vo veku 6 až 9 rokov a 9 až 12 rokov a sú dostupné v slovenskom jazyku: <https://www.minedu.sk/ucebne-materialy-pre-ucitelov-a-ziakov-od-unhcr-learning-materials-for-teachers-and-learners-from-the-unhcr/>.¹⁷³

Na základe vzájomnej dohody medzi MŠVVaŠ SR, MV SR a UNHCR o realizácii vzdelávania pedagógov tých škôl, ktoré navštevujú žiaci z rodín utečencov a žiadateľov o azyl, sa v júni a novembri 2019 v Bratislave a Poprade uskutočnili 3 školenia učiteľov a 1 školenie školiteľov. Školenia boli zamerané na prácu s deťmi so štatútom azylanta, ako aj na prezentáciu vyššie spomínaných materiálov UNHCR, a to za účasti štátneho tajomníka MŠVVaŠ SR.¹⁷⁴ SR zaznamenala za posledných 5 rokov viac ako dvojnásobný nárast počtu žiakov-cudzincov na školách. V školskom roku 2013/2014 bolo v regionálnom školstve 2 432 žiakov-cudzincov a v školskom roku 2018/2019 ich bolo 5 019. Na základné školy chodilo 2 682 žiakov cudzincov zo 76 štátov.¹⁷⁵ Z uvedeného celkového počtu žiakov-cudzincov navštevovalo v roku 2019 slovenské školy aj 39 detí a mladých ľudí

¹⁶⁹ Dostupné na: <https://www.minv.sk/?budovanie-kapacit-azyl-projekt-AMIF> (citované 24. 1. 2020).

¹⁷⁰ Kód projektu: SK 2018 AMIF SC1.1. Trvanie projektu: 1. 1. 2019 – 31. 12. 2020. Výška grantu: 41 553,08 EUR. Financovanie: AMIF a štátny rozpočet SR.

¹⁷¹ Informácie poskytol OZP SEP MV SR.

¹⁷² Informácie poskytol MÚ MV SR.

¹⁷³ Informácie poskytol MŠVVaŠ SR.

¹⁷⁴ Informácie poskytl MŠVVaŠ SR.

¹⁷⁵ Zdroj: <https://www.minedu.sk/skolenie-ucitelov-na-temu-vzdelavanie-o-utecencoch/> (citované 3. 2. 2020).

s udelenou medzinárodnou ochranou, ktorí boli zároveň evidovaní v integračnom projekte STEP 3¹⁷⁶: 20 žiakov základných škôl, 10 stredoškolákov a 9 vysokoškolákov. Na všetkých školských stupňoch sa v roku 2019 vzdelávalo aj 26 žiadateľov o udelenie azylu – na základných školách 22, na stredných školách 3 a na vysokej škole 1.¹⁷⁷

MÚ MV SR, ktorý zodpovedá za agendu medzinárodnej ochrany a integrácie utečencov, vydal pri príležitosti 25 rokov svojej činnosti informatívnu brožúrku v slovenskom¹⁷⁸ a anglickom jazyku¹⁷⁹. Brožúrka popisuje kompetencie a úlohy MÚ MV SR, ktoré si verejnosť zvykne zamieňať s aktivitami ÚHCP P PZ alebo s úlohami MZVEZ SR.¹⁸⁰

4.2.6 Spolupráca na úrovni členských štátov EÚ a V4

V roku 2019 bola materiálna humanitárna pomoc SR poskytnutá jedenásťkrát: Ukrajine (1), Bosne a Hercegovine (4), Libanonu (1), Iránu (1), Albánsku (2) a Grécku (2). Celkovo poskytla SR materiálnu humanitárnu pomoc do zahraničia v hodnote 623 547 EUR s hmotnosťou hnutelého humanitárneho materiálu viac ako 69 400 kg. Z tejto hodnoty na materiálnu humanitárnu pomoc pre utečencov v Libanone, Grécku a Bosne a Hercegovine poskytla SR humanitárny materiál v hodnote 183 334 EUR, hmotnostne viac ako 22 200 kg (pozri časť 12.1). MV SR v súčinnosti so Správou štátnych hmotných rezerv SR pripravilo materiálnu humanitárnu pomoc SR pre migrantov v Grécku. MV SR zo svojich zásob vyčlenilo stany, karimatky, spacie vaky, prikrývky, zimné oblečenie pre deti a dospelých, elektrocentrály, osvetľovacie súpravy, ohrievače a chemické WC v hodnote do 25 000 EUR. Správa štátnych hmotných rezerv SR vyčlenila 224 párov zimných topánok v hodnote 2 479,68 EUR. Časť slovenskej pomoci bola dopravená 26. októbra 2019 do Atén špeciálom Leteckého útvaru MV SR. Na základe žiadosti Veľvyslanectva SR v Aténach a MZVEZ SR o druhú materiálnu humanitárnu pomoc SR pre migrantov v Grécku pripravili MV SR v súčinnosti so Správou štátnych hmotných rezerv SR v mesiacoch október – november 2019 druhú materiálnu humanitárnu pomoc v celkovej hodnote 55 558,13 EUR.¹⁸¹

Podobne ako v roku 2018, aj v roku 2019 sa zamestnanci MÚ MV SR intenzívne zapájali do tzv. azylových podporných tímov EASO pôsobiacich v Grécku, Taliansku a na Cypre. V roku 2019 sa realizovalo celkovo 14 vyslaní (7 v Grécku, 5 v Taliansku a 2 na Cypre), každé v trvaní v priemere šesť týždňov. Zamestnanci MÚ MV SR odpracovali v azylových podporných tímoch v roku 2019 570 osobodní (289 v Grécku, 200 v Taliansku, 81 na Cypre). Vyslaní zamestnanci plnili úlohy podľa pokynov EASO.¹⁸²

SR riešila témy migrácie aj na *regionálnej úrovni*. V novembri 2019 rokovali ministri V4 a Rakúska v Prahe o aktuálnych témach v oblasti vnútorných záležitostí vrátane migrácie a azylového konania, ako aj dopadov brexitu na bezpečnosť a ochranu hraníc v Schengene. Zástupcovia krajín V4 sa zhodli na tom, že by radi reformovali európsky migračný systém, ale bez povinných kvót na prerozdelenie migrantov medzi jednotlivé členské štáty. Ich prioritou je zabezpečenie von-

176 To znamená, že do uvedeného počtu nie sú zahrnutí žiaci/študenti z integračného projektu Pokoj a dobro – pomoc utečencom, o. z., irackej komunity azylantov.

177 Informácie poskytol MÚ MV SR.

178 Dostupné na: http://www.minv.sk/swift_data/source/images/mu-25-rokov-brozura-sk.pdf (citované 24. 1. 2020).

179 Dostupné na: http://www.minv.sk/?tlacove-spravy-6&sprava=migracny-urad-mv-sr-posobi-uz-viac-ako-stvrtstorie&subor_spravy=340470 (citované 24. 1. 2020).

180 Zdroj: <http://www.minv.sk/?tlacove-spravy-6&sprava=migracny-urad-mv-sr-posobi-uz-viac-ako-stvrtstorie> (citované 24. 1. 2020).

181 Informácie poskytla sekcia krízového riadenia Ministerstva vnútra SR.

182 Informácie poskytol MÚ MV SR.

kajších hraníc EÚ a riešenie príčin migrácie v krajinách pôvodu.¹⁸³

V Bratislave sa v dňoch 12. – 13. 3. 2019 konalo stretnutie riaditeľov migračných a azylových úradov krajín V4, a to v rámci slovenského predsedníctva vo Vyšehradskej skupine. Hovorilo sa o aktuálnych výzvach, ktorým čelia štáty V4 a partneri sa venovali prípravám na Globálne fórum pre utečencov, ktoré sa konalo v decembri 2019 v Ženeve pod záštitou UNHCR. Aj keď situácia v oblasti azylu bola z hľadiska počtu nútených migrantov v roku 2019 stabilizovaná a dosahovala porovnateľnú úroveň ako v roku 2014, v oblasti migrácie sa objavujú nové výzvy. Patrí k nim brexit a potreba pripraviť sa na situáciu po odchode UK z EÚ, organizačné a legislatívne zmeny či potreba aktualizovať migračné stratégie krajín V4 tak, aby reflektovali meniacu sa situáciu s výhľadom po roku 2020.¹⁸⁴

4.3 Spolupráca s tretími krajinami a inštitúciami

SR v rokoch 2016 – 2019 participovala na projekte *MOBILAZE*, ktorý sa realizoval v rámci mobilitného partnerstva medzi Azerbajdžanom a EÚ. So zástupcami Azerbajdžanu SR zdieľala informácie a skúsenosti so zameraním na posilnenie kapacít vlády na rozvoj a implementáciu národnej migračnej politiky Azerbajdžanu. Projekt *MOBILAZE* riešil niekoľko oblastí migrácie, pričom MÚ MV SR sa zapájal najmä do oblastí, ktoré sa týkali rozvoja národného azylového systému a integrácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou (v zmysle ich ubytovania, vzdelávania, ako aj pracovného poradenstva a predintegračných opatrení).¹⁸⁵

V októbri 2019 boli v rámci študijnej cesty pod záštitou MZVEZ SR poskytnuté informácie o azylovom a migračnom procese zástupcovi z Palestíny.¹⁸⁶

V rámci akademickej spolupráce sa k medzinárodnej organizácii *Scholars at Risk* (Akademici v ohrození) v máji 2019 pridalo niekoľko slovenských vysokých škôl¹⁸⁷. Organizácia pomáha zahraničným akademikom, ktorí sú nútení opustiť svoje krajiny kvôli vojne či hrozbe uväznenia, pokračovať vo svojej práci v hostiteľskej krajine.¹⁸⁸

Podobným spôsobom plánuje prenasledovaným umelcom pomôcť mesto Bratislava, ktoré vyjadri záujem stať sa členom *International Cities of Refuge Network* (ICORN). V septembri 2019 sa uskutočnilo stretnutie zástupcov mesta Bratislava so sudánskym karikaturistom Khalidom Al-baihom, zástupcami ICORN, Nadácie Milana Šimečku a Bratislavského knižného festivalu BRaK. ICORN je sieť 70 miest sveta, ktoré poskytujú rezidencie prenasledovaným umelcom z celého sveta. Sú to umelci, spisovatelia či žurnalisti, ktorí sú vo svojich rodných krajinách ohrození na živote a perzekuovaní kvôli svojej práci, kvôli prejaveniu názoru.¹⁸⁹

183 Zdroj: <http://www.minv.sk/?tlacove-spravy-6&sprava=ministri-v4-v-prahe-rokovali-o-aktualnych-temach-v-oblasti-vnutornych-zalezitosti> (citované 24. 1. 2020).

184 Zdroj: <http://www.minv.sk/?tlacove-spravy-6&sprava=v-bratislave-sa-konalo-stretnutie-zastupcov-migracnych-uradov-krajin-v4> (citované 24. 1. 2020).

185 Informácie poskytol MÚ MV SR.

186 Informácie poskytol MÚ MV SR.

187 Medzi nimi Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Paneurópska univerzita v Bratislave, BISLA, Fakulta masmediálnej komunikácie na Univerzite sv. Cyrila a Metoda v Trnave a Bratislava Policy Institute.

188 Zdroj: <https://dennikn.sk/1475540/vysoke-skoly-otvorila-pre-zahranicnych-akademikov-ktori-utekaju-pred-vojnou-ci-vazenim/?ref=tit> (citované 31. 1. 2020).

189 Zdroj: <https://www.facebook.com/166688783394167/posts/2674059745990379/> (citované 20. 4. 2020).

Ďalšie aktivity SR, ktoré sa týkajú medzinárodnej ochrany a spadajú pod humanitárnu pomoc a rozvojovú spoluprácu s tretími krajinami, popisuje kapitola Migrácia a rozvoj (pozri časť 12).

4.4 Relokácie (premiestnenia) a presídľovacie programy

V roku 2019 sa SR nezapojila do žiadnych európskych a bilaterálnych relokačných aktivít (pozri **tabuľku 7** v prílohe).

SR v roku 2019 nerealizovala ani žiadny presídľovací program, iný program prijímania utečencov z tretích krajín (pozri **tabuľku 8** v prílohe) alebo špeciálny humanitárny transfer utečencov cez svoje územie, ktoré SR vykonáva v spolupráci s UNHCR a IOM od roku 2009.¹⁹⁰

V súvislosti s humanitárnym prijatím 149 utečencov (25 rodín) zo severného Iraku do SR v roku 2015 zabezpečoval MÚ MV SR v roku 2019 vecný dohľad nad kvalitou poskytovania integračných služieb zo strany realizátora integrácie (o. z. Pokoj a dobro) a vyhodnocoval ukončenie daného trojročného projektu. Projekt integrácie skupiny irackých utečencov v Nitre bol ukončený 1. februára 2019. Na Slovensku k tomuto dátumu zostalo celkovo 53 osôb žijúcich v 10 domácnostiach, 8 rodín z 10 bývalo vo vlastných nehnuteľnostiach. Všetci maloletí a mladí dospelí plynulo komunikujú v slovenskom jazyku.¹⁹¹

4.5 Výskum

Výskumne sa téme medzinárodnej migrácie v roku 2019 venovala IOM ako koordinátor EMN v SR. EMN vypracovala národnú štúdiu *Prehľad o národných ochranných štatútoch v SR*, ktorá bude vo forme dotazníka a spolu so súhrnnou správou za členské štáty EÚ zverejnená na www.emn.sk.¹⁹²

¹⁹⁰ Posledná trilaterálna Dohoda medzi vládou SR, UNHCR a IOM o humanitárnom transfere utečencov, ktorí potrebujú medzinárodnú ochranu cez SR, bola uzatvorená 18. novembra 2015.

¹⁹¹ Informácie poskytol MÚ MV SR.

¹⁹² Informácie poskytol Úrad IOM v SR.

Maloletí bez sprievodu a ďalšie zraniteľné skupiny

V nadväznosti na zmenu legislatívy prijatej v roku 2018 bol detský domov poskytujúci starostlivosť MBS v SR od 1. 1. 2019 pretransformovaný na Centrum pre deti a rodiny DLAŇ v Medzilaborciach (CDR Medzilaborce). Opatrenia zavedené v roku 2019 viedli k ďalšiemu skvalitneniu a rozšíreniu starostlivosti o MBS. Aj v dôsledku nárastu počtu MBS došlo k posilneniu materiálneho a personálneho zabezpečenia ich starostlivosti, vrátane vytvorenia pozície kultúrneho mediátora. Prostredníctvom rôznych vzdelávacích podujatí bola posilnená odborná kapacita pracovníkov CDR Medzilaborce. Bolo zavedené opatrenie, ktorým sa v prípade pochybností o veku vykonáva kostné vyšetrenie ešte pred umiestnením migranta do zariadenia. Týmto opatrením sa podarilo čiastočne eliminovať dlhodobý problém pri umiestňovaní migrantov v prípadoch, keď nebol jasne preukázateľný status maloletosti.

V rámci Výboru NR SR pre ľudské práva a národnostné menšiny vznikla ako poradný orgán Komisia na podporu začleňovania zraniteľných skupín do vzdelávania, práce a spoločnosti.

V oblasti skvalitnenia poskytovaných služieb zraniteľným osobám vypracoval MÚ MV SR metodickú príručku *Kompetencie sociálnych pracovníkov pri predchádzaní a riešení krízových situácií*.

5.1 Maloletí bez sprievodu¹⁹³

5.1.1 Štatistiky a trendy

V roku 2019 zaznamenala SR oproti predchádzajúcim rokom zvýšený počet MBS (pozri **tabuľku 9** v prílohe). Kým v roku 2017 bol celkový počet MBS v SR 25¹⁹⁴ a v roku 2018 37¹⁹⁵, v priebehu roka 2019 bolo na území SR evidovaných celkovo 82 MBS. Z tohto celkového počtu bolo pri neoprávnenom prekročení štátnej hranice a neoprávnenom pobyte zadržaných 69 MBS, ktorí pochádzali najmä z Afganistanu a Bangladéša¹⁹⁶.

Orgány SPODaSK v roku 2019 evidovali celkovo 82 MBS (z nich 5 dievčat), z ktorých bolo na základe rozhodnutia súdu o neodkladnom opatrení v priebehu roku 2019 do CDR Medzilaborce umiestnených 76 nových MBS. V roku 2019 poskytoval CDR Medzilaborce starostlivosť MBS z týchto krajín mimo EÚ: Afganistanu (55), Bangladéša (5), Pakistanu, Vietnamu a Maroka (po 2), Kanady, Mjanmarska (Barmy), Sýrie a Alžírsku (po 1). V priebehu roka 2019 bola v CDR Medzilaborce poskytovaná starostlivosť celkovo pre 85 MBS (z nich 6 dievčat), z ktorých 65 dobrovoľne opustilo zariadenie na neznáme miesto.¹⁹⁷

30 MBS požiadalo v roku 2019 o vstup do azylovej procedúry, čo taktiež predstavoval nárast oproti roku 2018, keď o azyl žiadalo 10 MBS¹⁹⁸ alebo oproti roku 2017, keď bolo na území SR 11 MBS žiadajúcich o azyl¹⁹⁹.

Pri MBS, ktorí nežiadali o azyl, došlo k nárastu na 52 z celkového počtu 82 MBS, ktorým bola v roku 2019 poskytovaná starostlivosť v CDR Medzilaborce²⁰⁰ oproti 27 MBS nežiadajúcim o azyl v roku 2018²⁰¹, 14 v roku 2017²⁰², 31 v roku 2016, 23 v roku 2015 a 10 v roku 2014²⁰³ (pozri **tabuľku 9** v prílohe).

193 Za maloletého bez sprievodu sa v SR podľa zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov považuje dieťa, ktoré „nie je občan SR a nachádza sa na území SR bez sprievodu rodiča alebo inej plnoletej fyzickej osoby, ktorej by mohlo byť dieťa zverené do osobnej starostlivosti“ (nejde teda len o samotného maloletého ŠPTK).

194 Mészárosová, S., Oboňová, S. (2018): Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2017. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

195 Mészárosová, S., Oboňová, S. (2019): Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2018. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

196 Zdroj: Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike za rok 2019, ÚHCP P PZ, http://www.minv.sk/swift_data/source/policia/hranicka_a_cudzinecka_policia/rocnky/rok_2019/2019-rocnka-UHCP-SK.pdf (citované 10. 4. 2020).

197 Informácie poskytl MPSVR SR.

198 Zdroj: Mészárosová, S., Oboňová, S. (2019): Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2018. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

199 Zdroj: Mészárosová, S., Oboňová, S. (2018): Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2017. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

200 Informácie poskytl MPSVR SR.

201 Zdroj: Mészárosová, S., Oboňová, S. (2019): Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2018. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

202 Zdroj: Mészárosová, S., Oboňová, S. (2018): Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2017. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

203 Zdroj: Mészárosová, S., Oboňová, S. (2019): Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2018. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

5.1.2 Politiky, legislatíva a opatrenia

Novelou²⁰⁴ zákona o SPODaSK²⁰⁵, ktorá bola prijatá v roku 2018, vznikli v roku 2019 Centrá pre deti a rodiny (CDR). CDR boli vytvorené po dohode zástupcov štátnych aj neštátnych zariadení SPODaSK namiesto bývalých detských domovov, krízových stredísk a resocializačných stredísk. CDR tak vzniklo aj v prípade Detského domova DLAŇ v Medzilaborciach (CDR Medzilaborce), ktoré poskytuje starostlivosť pre MBS od roku 2014. Okrem toho z ustanovení platných od roku 2019 vyplynula aj zásadná zmena v podmienkach výkonu zariadení²⁰⁶.

CDR pri pobytových formách poskytujú v samostatne usporiadaných skupinách dieťaťu bezpečné prostredie, ktoré mu dočasne nahrádza jeho prirodzené prostredie. Starostlivosť o dieťa je založená na individuálnom a integračnom prístupe tak, aby boli rešpektované práva a názor dieťaťa. Výchova je postavená na posilnení a aktivizovaní silných stránok dieťaťa a napĺňaní jeho potrieb v závislosti od aktuálnej životnej situácie a jeho fyzického a mentálneho stavu.

Základnou zásadou v starostlivosti je dodržiavanie práv detí a rovnaká príležitosť pre všetky deti vo všetkých porovnateľných samostatne usporiadaných skupinách a v profesionálnych náhradných rodinách. Starostlivosť o deti v zariadeniach rešpektuje Európske štandardy kvality pre pomoc deťom žijúcim mimo vlastnej rodiny.²⁰⁷

V oblasti starostlivosti o MBS bola v súvislosti s legislatívnymi zmenami spracovaná aktualizácia Internej normy ÚPSVaR – č. IN 105/2015 „Vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pre maloletých bez sprievodu“, ktorá bola v roku 2019 v schvaľovacom procese. Táto norma vymedzuje bližšie podrobnosti o postupe úradov práce pri vykonávaní opatrení SPODaSK pre MBS, ktorí sa nachádzajú na území SR.²⁰⁸

Orgán SPODaSK na základe rozhodnutia súdu vykonáva funkciu opatrovníka, resp. poručníka a procesne zastupuje MBS v právnych a iných úkonoch, ako aj pred vstupom a počas azylovej konania. V priebehu roku 2019 bolo na území SR identifikovaných celkovo 82 MBS, pričom orgán SPODaSK bol ustanovený za opatrovníka v 53 prípadoch a za poručníka v 15 prípadoch. Z uvedeného počtu 30 MBS požiadalo o vstup do azylovej procedúry.²⁰⁹

Orgán SPODaSK súčasne vykonával opatrenia súvisiace s vyhľadávaním rodičov alebo iných členov rodiny MBS za účelom ich zlúčenia. Návrat a premiestnenie MBS do krajiny pôvodu bol zrealizovaný v piatich prípadoch, zlúčenie s rodinou v tretej, bezpečnej krajine bolo uskutočnené v dvoch prípadoch. Súčasťou opatrení SPODaSK vykonávaných pre maloletých bez sprievodu je aj ich ochrana pred obchodovaním s ľuďmi^{210, 211}.

Dlhodobý problém umiestňovania migrantov do zariadenia na výkon rozhodnutia súdu, u ktorých nebol jasne preukázateľný status maloletosti, sa podaril v poslednom období čiastočne eliminovať. V prípade potreby a pochybností o veku zachytených migrantov boli realizované vy-

204 Zákon č. 61/2018 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

205 Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

206 Pozri tiež: Mészárosová, S., Oboňová, S. (2019): Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2018. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

207 Informácie poskytl MPSVR SR.

208 Informácie poskytl MPSVR SR.

209 Informácie poskytl MPSVR SR.

210 Údaje o počtoch identifikovaných obetí obchodovania s ľuďmi nie je možné poskytnúť.

211 Informácie poskytl MPSVR SR.

šetrenia kostného veku ešte pred umiestnením v CDR Medzilaborce. V 11 prípadoch, keď bol vek vyšetrený pred umiestnením do CDR Medzilaborce, bol vek potvrdený nižší ako 18 rokov. V zariadení bol v roku 2019 dodatočne určovaný vek v jednom prípade, pričom sa potvrdil u migranta vek vyšší ako 18 rokov.²¹²

V snahe skvalitniť a rozšíriť zabezpečovanie starostlivosti o MBS podporilo ÚPSVaR materiálo-technické a personálne podmienky v CDR Medzilaborce. Na Úrade práce Stropkov – pracovisko Medzilaborce – bolo posilnené vykonávanie agendy sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately pre MBS o jedného sociálneho pracovníka, čo umožnilo zmenu zabezpečovania komplexnej starostlivosti o MBS samostatne vyčleneným zamestnancom, ktorý doposiaľ vykonával funkciu opatrovníka, resp. poručníka pre MBS kumulovane s inou pracovnou agendou.²¹³

ÚPSVaR taktiež vyčlenilo pre CDR Medzilaborce finančné prostriedky na zakúpenie 9-miestneho služobného motorového vozidla primárne určeného na účel prepravy MBS z miesta ich „záchytu“ do Medzilaboriec.

Z dôvodu zvýšeného počtu MBS, ktorí boli v priebehu roka 2019 umiestnení v CDR Medzilaborce, boli posilnené odborné a personálne kapacity odborného a výchovného tímu o päť pracovných pozícií vychovávateľov a dvoch prevádzkovo-ekonomických zamestnancov. Stav celkového personálneho zabezpečenia činnosti CDR Medzilaborce tvorí 68 zamestnancov (oproti 61 zamestnancom k 1. 1. 2019). V spolupráci s IOM sa podarilo zabezpečiť pozíciu kultúrneho mediátora.²¹⁴

V rámci kontinuálnej odbornej prípravy sa zamestnanci CDR Medzilaborce v roku 2019 zúčastnili nasledujúcich odborných vzdelávacích podujatí alebo pracovných stretnutí:

- január – pracovné stretnutie v Bratislave na tému „Špecifiká pomoci deťom, na ktorých bol spáchaný trestný čin obchodovania s ľuďmi“,
- marec – tréning IOM v Košiciach na tému „Prevencia obchodovania s ľuďmi“,
- máj – pracovné stretnutie v CDR Medzilaborce na tému „Príklady dobrej praxe – výmena skúseností s pracovníkmi Správy utečeneckých zariadení Ministerstva vnútra ČR“,
- jún – multidisciplinárne vzdelávanie v Stropkove k problematike ochrany detí pred násilím na tému „Ako komunikovať s detskou obeťou – obeťou sexuálneho zneužívania“,
- september – tematické stretnutie EMN v Malatínoch za účelom výmeny informácií v oblasti nelegálnej migrácie ŠPTK a diskusie o aktuálnych otázkach aplikačnej praxe,
- október – pracovné stretnutie v Sečovciach v rámci Schengenského hodnotenia Slovenskej republiky pre oblasť návratov a pracovné stretnutie v Bratislave na tému „Zabezpečenie prevozu MBS“,
- december – lekárska prednáška pre zamestnancov CDR Medzilaborce na tému „Infekčné choroby – ochrana a prevencia“.

Priebežne boli počas roka 2019 vykonávané supervízie so zameraním na zvládnutie záťažových situácií pri práci s MBS.²¹⁵

212 Informácie poskytl MPSVR SR.
213 Informácie poskytl MPSVR SR.
214 Informácie poskytl MPSVR SR.
215 Informácie poskytl MPSVR SR.

V rámci projektu *Migračné informačné centrum IOM na podporu integrácie cudzincov na Slovensku (Fáza IX)* bolo MBS v roku 2019 poskytované individuálne integračné poradenstvo, ktoré zahŕňalo najmä základné právne informácie, sociálnu a kultúrnu orientáciu, individuálne sociálne poradenstvo a zabezpečenie doplnkových vzdelávacích aktivít.²¹⁶

5.2 Ďalšie zraniteľné skupiny

V rámci Výboru NR SR pre ľudské práva a národnostné menšiny vznikla ako poradný orgán Komisia na podporu začleňovania zraniteľných skupín do vzdelávania, práce a spoločnosti, ktorá združuje odborníkov z oblasti výchovy, vzdelávania a začleňovania zraniteľných skupín.²¹⁷ Jej cieľom je poskytovať odborné východiská pre prípravu opatrení potrebných v tejto oblasti a monitorovať problematiku na území SR v súlade so záväzkami a odporúčaniami, ktoré vyplývajú z medzinárodných dohovorov, platnej legislatívy SR a strategických a koncepčných materiálov na národnej i medzinárodnej úrovni.²¹⁸

V oblasti skvalitnenia poskytovaných služieb zraniteľným osobám vypracoval MÚ MV SR v roku 2019 metodickú príručku *Kompetencie sociálnych pracovníkov pri predchádzaní a riešení krízových situácií*. Príručka je zameraná na sociálne aspekty života žiadateľov o azyl nachádzajúcich sa v azylových zariadeniach a venuje sa napr. postupu pri zanedbávaní starostlivosti o dieťa, pri práci so žiadateľmi so špeciálnymi potrebami (mentálnymi, fyzickými), s obeťami násilia, obchodovania s ľuďmi.

V roku 2019 prebiehalo testovanie využiteľnosti nástroja EASO IPSN Tool²¹⁹, ktorý bol vytvorený za účelom identifikácie osôb so špeciálnymi procedurálnymi a prijímacími potrebami, v kombinácii s informáciami zisťovanými v rámci vypracúvania sociálnych profilov²²⁰ žiadateľov o udeľenie azylu pre tieto účely.²²¹

Okrem toho absolvovalo 5 zamestnancov MÚ MV SR národné školenie modulu EASO na tému *Vedenie pohovorov so zraniteľnými osobami* (pozri časť 4.2.4).²²²

216 Informácie poskytl OZP SEP MV SR.

217 V parlamente zasadla komisia pre inklúziu (apríl 2019), dostupné na: <http://www.noveskolstvo.sk/article.php?1656> (citované 3. 2. 2020).

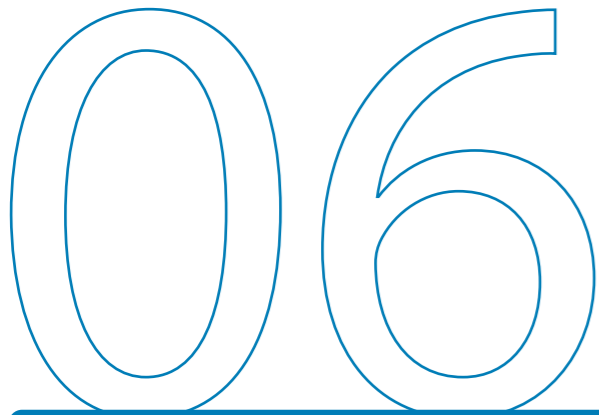
218 SAS ocenila vznik komisie pre začleňovanie zraniteľných skupín, dostupné na: <https://domov.sme.sk/c/22102403/komisia-pre-zaclenovanie-zranitelnych-skupin-je-dolezity-krok.html> (citované 10. 4. 2020).

219 EASO Tool for Identification of Persons with Special Needs, dostupný aj v SJ na: <https://ipsn.easo.europa.eu/sk/easo-tool-identification-persons-special-needs>.

220 Pokyn MÚ MV SR č. 4/2015 o vedení dokumentácie Sociálny profil osobnosti žiadateľa o udelenie azylu, ktorého cieľom je jeho vypracovanie v rámci spolupráce jednotlivých organizačných zložiek MÚ MV SR, vrátane individuálneho posúdenia žiadateľovej zraniteľnosti a následnej starostlivosti o neho.

221 Informácie poskytl MÚ MV SR.

222 Informácie poskytl MÚ MV SR.

Integrácia

S cieľom podpory integrácie cudzincov začalo MPSVR SR v roku 2019 pracovať na aktualizácii dokumentu Integrovaná politika SR so zameraním na integráciu na trhu práce. Niektoré samosprávy sa začali aktívnejšie zapájať do oblasti integrácie cudzincov, a to aj vďaka implementácii projektu *KapaCITY – podpora integrácie migrantov na lokálnej úrovni*. MIC IOM pokračovalo v roku 2019 v poskytovaní komplexných právnych a pracovných poradenských služieb, ako aj odborného a jazykového vzdelávania cudzincov v SR. Jazykovému vzdelávaniu sa venovali aj o. z. Mareena a Studia Academica Slovaca. Pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou realizovali integračné aktivity viaceré mimovládne organizácie v koordinácii s MÚ MV SR.

V oblasti predchádzania diskriminácie začala SR s prípravou *Koncepcie boja proti radikalizácii a extrémizmu na roky 2020 – 2024*. S cieľom informovať verejnosť, zvyšovať povedomie o migrácii a predchádzať diskriminácii sa realizovali viaceré aktivity MÚ MV SR a mimovládnych organizácií. Išlo napríklad o spoluprácu so správcom stránky Polície SR na sociálnej sieti Facebook s názvom Hoaxy a podvody, organizáciu prednášok a diskusií v školách a na festivaloch, pokračovanie divadelnej hry *Novej scény* na tému utečenectva spojenej s diskusiou či online podcast *Migračný kompas* v spolupráci s týždenníkom .týždeň.

6.1 Integrácia štátnych príslušníkov tretích krajín

6.1.1 Politiky a legislatíva

S cieľom podporiť integráciu cudzincov na trh práce začalo MPSVR SR v roku 2019 s naplňaním dlhodobého opatrenia „Aktualizácia dokumentu Integrovaná politika SR“ vyplývajúceho zo Stratégie pracovnej mobility cudzincov v SR²²³. Aktualizovaná integračná politika bude špecificky zameraná na integráciu na trhu práce.

V tejto súvislosti sa v rámci aktivít EMN začalo s prípravou tematického stretnutia, ktorého cieľom bude získať spätnú väzbu a návrhy opatrení od zainteresovaných aktérov k aktuálnemu stavu integrácie cudzincov na trhu práce v SR. Súčasťou stretnutia bude aj diskusia o vízii optimálneho modelu integrácie v podmienkach Slovenska, ako aj k hlavným výzvam, pretrvávajúcim problémom a návrhom konkrétnych opatrení. Tieto návrhy budú využité ako podklady pre aktualizáciu Integrovannej politiky Slovenskej republiky so zameraním na trh práce.²²⁴

Hoci v roku 2019 nenastali významné legislatívne zmeny, integrácie prostredníctvom socio-ekonomickej participácie sa dotkol zákon č. 280/2019 Z. z., ktorým sa novelizoval zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách. Cieľom tohto zákona je od 1. 1. 2021 vytvoriť nový informačný systém sociálnych služieb (IS SOCS), v ktorom budú zbierané a zhromaždené aktuálne, overiteľné a relevantné údaje pre potreby zisťovania skutočností v oblasti sociálnych služieb, skvalitnenia procesu strednodobého plánovania rozvoja sociálnych služieb a ich súvisiaceho spolufinancovania, a to na úrovni samosprávy aj štátu.²²⁵

6.1.2 Opatrenia na podporu integrácie

V roku 2019 pokračovala implementácia projektu *Migračné informačné centrum IOM na podporu integrácie cudzincov na Slovensku (Fáza IX)*²²⁶, ktorý poskytuje služby vo forme komplexného právneho, pracovného, socio-kultúrneho poradenstva, podpory jazykového a odborného vzdelávania cudzincov, ako aj zabezpečenia ochrany práv MBS a podpory ich integrácie (pozri časť 3.7.2 a 4.2.1).

V oblasti podpory cudzincov pri ich integrácii na trh práce na Slovensku MIC IOM poskytlo konzultácie 627 klientov pri orientácii na trhu práce, príprave životopisu, príprave na pohovor, komunikácii so zamestnávateľmi, pri vyhľadávaní pracovných ponúk alebo sprostredkovaní zamestnania. Na zvýšenie šancí uplatniť sa na trhu práce MIC IOM ďalej poskytlo finančnú podporu, na základe ktorej absolvovalo rekvalifikačný kurz 47 klientov. MIC IOM spolupracuje s 13 kultúrnymi mediátormi – zástupcami združení a komunit cudzincov na Slovensku, s ktorými v roku 2019 uskutočnilo 16 stretnutí *Welcoming Slovakia* pre viac než 447 účastníkov. Na stretnutiach cudzinci získavajú praktické a užitočné informácie o živote na Slovensku.²²⁷

²²³ schváleného uznesením vlády č. 473 z dňa 10. októbra 2018.

²²⁴ Informácie poskytlo MPSVR SR.

²²⁵ Informácie poskytlo MPSVR SR.

²²⁶ Názov projektu: Migračné informačné centrum IOM na podporu integrácie cudzincov na Slovensku (Fáza IX). Kód projektu: SK 2016 AMIF SC2.1/3. Trvanie projektu: 1. 1. 2017 – 31. 12. 2019. MIC je poradenské centrum Medzinárodnej organizácie pre migráciu (IOM). Od roku 2006 poskytuje cudzincom služby, ktorými pomáha pri ich sociálnej, ekonomickej a kultúrnej integrácii na Slovensku. Poskytuje im komplexné integračné, sociálne a pracovné poradenstvo, podporuje ich inklúziu na trh práce, organizuje pre nich otvorené kurzy slovenského jazyka a kurzy sociálnej a kultúrnej orientácie, sprostredkúva im dôležité informácie o živote na Slovensku a podporuje komunitný život cudzincov.

²²⁷ Informácie poskytol Úrad IOM v SR.

Kariérovému poradenstvu pre cudzincov žijúcich na Slovensku sa venuje aj o. z. Mareena, ktorého program bol v roku 2019 medzi ocenenými príkladmi dobrej praxe v súťaži *Národná cena kariérového poradenstva*. Túto súťaž organizuje Euroguidance v spolupráci so Združením pre kariérové poradenstvo a rozvoj kariéry, pričom cenu odovzdávala aj ministerka školstva, vedy, výskumu a športu SR.²²⁸

Nakoľko výučba slovenského jazyka pre štátnych príslušníkov tretích krajín nie je v súčasnosti na Slovensku systematizovaná, cudzincom sú k dispozícii kurzy slovenčiny rôznych súkromných inštitúcií alebo niektorých neziskových organizácií. V rámci projektu MIC IOM boli aj v roku 2019 poskytované bezplatné kurzy slovenského jazyka v Bratislave, Košiciach, Seredi a Nových Zámkoch pre štátnych príslušníkov tretích krajín vrátane kurzov slovenského jazyka pre maloletých bez sprievodu²²⁹. V roku 2019 sa kurzov zúčastnilo 2 417 osôb. Záujem o kurzy sa každoročne zvyšuje a plánuje sa rozšírenie kurzov aj do ďalších miest v rámci SR.²³⁰

Jazykové kurzy a konverzácie zo slovenčiny a angličtiny, ako aj kurzy počítačových zručností poskytovalo v roku 2019 predovšetkým pre štátnych príslušníkov tretích krajín, ale aj ďalších cudzincov o. z. Mareena.²³¹

Studia Academica Slovaca, ktorá pôsobí v rámci Filozofickej fakulty Univerzity Komenského, vydala metodickú príručku pre učiteľov slovenčiny ako druhého jazyka *Krížom-krážom. Metodická príručka – slovenčina A1 (2018)*, ako aj príručku *Prvá pomoc po slovensky v 10 jazykových mutáciách* pre cudzincov na osvojenie si základnej lexiky a slovných spojení v bežných situáciách. Príručka je taktiež neformálnym sprievodcom slovenskými reáliami.²³²

Okrem toho bola v roku 2019 taktiež vydaná publikácia *Slovenčina ako cudzí jazyk*, ktorú na podnet MŠVVaŠ SR a požiadaviek z praxe vypracovalo Metodicko-pedagogické centrum. Je určená ako materiál prvého kontaktu pre všetkých učiteľov, ktorí prichádzajú do kontaktu so slovenčinou ako cudzím jazykom a predovšetkým s deťmi cudzincov.²³³

V rámci analýzy existujúcich integračných opatrení bol v roku 2019 podporený projekt Centra pre výskum etnicity a kultúry – *Výskum integrácie cudzincov – bariéry, nástroje, postoje*²³⁴, ktorý má za cieľ komplexne zmapovať oblasť integrácie cudzincov na Slovensku, dostupnosť integračných služieb, ale aj vnímanie integrácie samotnými cudzincami a majoritným obyvateľstvom. Zistenia z jednotlivých etáp budú zhrnuté v záverečnej publikácii a budú slúžiť aj ako podklady pre advokačné aktivity smerom k rôznym úrovňam verejnej správy.²³⁵

V oblasti zdravia migrantov pokračovala v roku 2019 realizácia národného projektu, financovaného z AMIF a Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky *Tvorba odporúčaných a štandardných postupov pre výkon prevencie a včasnej intervencie v súvislosti s migráciou štátnych príslušníkov*

228 Kariérové poradenstvo treba neustále posilňovať, <https://www.minedu.sk/karierove-poradenstvo-treba-neustale-posilnovat/> (citované 19. 4. 2020).

229 Výučba sa zabezpečuje v Centre pre deti a rodiny DLAŇ Medzilaborce.

230 Informácie poskytol Úrad IOM v SR.

231 Viac informácií na: <https://mareena.sk/programy>.

232 Odborné publikácie a príručky, dostupné na: <https://fphil.uniba.sk/katedry-a-odborne-pracoviska/sas/edicna-cinnost-publications/odborne-publikacie-a-prirucky/>, <https://fphil.uniba.sk/katedry-a-odborne-pracoviska/sas/edicna-cinnost-publications/prva-pomoc-po-slovensky/> (citované 31. 1. 2020).

233 Publikácia je dostupná na: <https://mpc-edu.sk/slovencina-ako-cudzi-jazyk> (citované 29. 4. 2020)

234 Projekt bude realizovaný od 1. 1. 2020 – 31. 12. 2021.

235 Viac informácií o projekte na: <http://cvek.sk/vyskum-integracie-cudzincov-bariery-nastroje-a-postoje/>.

*tretích krajín na Slovensku*²³⁶. Hlavným cieľom projektu je vypracovať odporúčané a štandardné postupy na výkon prevencie (predchádzania vzniku a prenosu ochorení) a (krízovej a včasnej) intervencie pre skorý záchyt, diagnostiku a liečbu ochorení v súvislosti s migráciou štátnych príslušníkov tretích krajín. V priebehu roka 2019 boli vytvorené viaceré pracovné skupiny, ktoré pracujú v rôznych oblastiach prevencie a včasnej a krízovej intervencie. Projekt venuje zvláštnu pozornosť zdravotným potrebám zraniteľných skupín osôb, ako sú nepľnoleté osoby, tehotné ženy, obeť obchodovania, mučenia a násilia.^{237, 238}

6.2 Integrácia osôb s udelenou medzinárodnou ochranou

V oblasti politik a legislatívy súvisiacej s integráciou osôb s udelenou medzinárodnou ochranou nenastal v roku 2019 žiaden vývoj.

V rámci aktivít zameraných na podporu integrácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou s dôrazom na ochranu zraniteľných skupín zorganizoval v roku 2019 Migračný úrad MV SR niekoľko stretnutí s kultúrnymi mediátormi určenými pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou. Stretnutia boli zamerané najmä na poskytovanie informácií o socio-kultúrnych reáliách a na prevenciu viktimizácie predovšetkým pre zraniteľné osoby – ženy. Druhá spomínaná aktivita vznikla z potreby reagovať na prípady fyzických a verbálnych napadnutí.²³⁹

Na podporu integrácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou na území SR bolo z fondov AMIF financovaných niekoľko projektov neziskových organizácií. V roku 2019 pokračoval tretí a posledný rok realizácie projektu o. z. Marginal a Adra Slovensko, o. z. – *STEP 3*. V rámci projektu bol cieľovej skupine zabezpečovaný prístup ku vzdelaniu (vrátane výučby slovenského jazyka²⁴⁰ a zabezpečenia rekvalifikačných kurzov), vrátane vzdelávania detí. V rámci tohto projektu bolo v roku 2019 poskytnuté poradenstvo, právna a sociálna pomoc, pomoc pri hľadaní ubytovania a pod. celkovo v 324 prípadoch.²⁴¹

Rovnako bol v roku 2019 podporený projekt Slovenskej humanitnej rady s názvom *Rifugio*, ktorý sa bude realizovať od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2021. Cieľom projektu je prostredníctvom odborných kapacít napomáhať pri integrácii osôb s udeleným azylom a poskytnutou doplnkovou ochranou vo viacerých oblastiach integrácie, ako je integrácia na trhu práce, sociálna, zdravotná a i. Zároveň však dodržiava princípy individuálneho prístupu ku klientovi a reflektuje rozdielne fázy integrácie, v ktorých sa cieľová skupina môže nachádzať.²⁴²

Zefektívneniu integrácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou sa venovalo aj Občianske združenie pre Kvalifikáciu a vzdelávanie – QUALED, ktoré spolupracuje na projekte *Posttraumatická integrácia utečencov*²⁴³. Spolu s ďalšími partnerskými krajinami vyvinulo Sprievodcu a sadu materiálov, ktorých cieľom je zvýšenie povedomia o symptómoch a o možnostiach skorej intervencie v oblasti duševného zdravia osôb (migrantov/utečencov) s posttraumatickými problémami.

236 SK 2018 AMIF SC2.1 (trvanie projektu: 11. 7. 2018 – 30. 4. 2020)

237 Informácie poskytol OZP SEP MV SR. Viac informácií o projekte: <https://www.standardnepostupy.sk/zdravie-a-migracia/> (citované 2. 2. 2020).

238 Projekt bude trvať do 30. 4. 2020.

239 Informácie poskytol MÚ MV SR.

240 Osoby s udelenou medzinárodnou ochranou mali po vstupe do integračného projektu zabezpečený kurz slovenského jazyka poskytovaný štátnou jazykovou školou, prípadne mohli využiť doučovanie prostredníctvom dobrovoľníka.

241 Informácie poskytol OZP SEP MV SR.

242 Rifugio, Slovenská humanitná rada, dostupné na: <https://www.crz.gov.sk/index.php?ID=4370956&l=sk> (citované 3. 2. 2020).

243 Projekt je financovaný z programu Európskej únie Erasmus+

mi (vrátane posttraumatickej stresovej poruchy – anglická skratka PTSD).²⁴⁴

6.3 Integrácia na miestnej úrovni a občianska participácia cudzincov

V roku 2019 pokračoval v realizácii projekt Ligy za ľudské práva *KapaCITY – podpora integrácie migrantov na lokálnej úrovni*²⁴⁵. Na projekte spolupracujú organizácie občianskej spoločnosti (Liga za ľudské práva, Nadácia Milana Šimečku, Centrum pre výskum etnicity a kultúry a o. z. Marginal) a zástupcovia miestnej a regionálnej samosprávy (Bratislava, Trnava, Banská Bystrica, Košický samosprávny kraj) a Únia miest Slovenska.²⁴⁶ Jeho hlavným cieľom je rozvoj odborných, sieťovacích, koordinačných, advokačných a komunikačných kapacít lokálnych aktérov v oblasti integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín. Projekt sa sústreďuje taktiež na zabezpečenie prenosu dobrej praxe na lokálnej, regionálnej, ale aj národnej úrovni a so zahraničím a rozvoj komunikačných zručností samospráv. V roku 2019 sa v rámci projektu realizovali najmä interkultúrne tréningy pre zástupcov samospráv (v Trnave, Bratislave a Banskej Bystrici) a príprava školiacich materiálov, právne tréningy, tréningy sociálnej práce a poskytovania služieb pre štátnych príslušníkov tretích krajín.²⁴⁷

V októbri 2019 zorganizovala Liga za ľudské práva šiesty ročník Fóra o integrácii s podtitulom *Mestá a cudzinci* za účasti cudzincov aj expertov v oblasti integrácie zo Slovenska aj zo zahraničia, ktorí rozprávali o svojich skúsenostiach a o tom, ako vytvoriť úspešnú integračnú politiku v krajine, ktorá nemá s cudzincami veľa skúseností.²⁴⁸

Niektoré magistráty sa zapojili do projektov alebo vyvinuli aktivity smerujúce k podpore integrácie cudzincov.

Primátor mesta Bratislavy Matúš Vallo sa v rámci naplňovania cieľa vytvoriť otvorenú, tolerantnú a priateľskú Bratislavu stretol s cudzincami žijúcimi v meste. Magistrát mesta začal taktiež aktívne komunikovať s organizáciami občianskej spoločnosti, ktoré sa venujú téme integrácie cudzincov na území Slovenska.²⁴⁹

V meste Nitra vzniklo v októbri 2019 Komunitné centrum pre pracovnú a vedomostnú mobilitu (COMIN), ktoré má byť miestom prvého kontaktu cudzincov, ktorí majú na území SR udelený prechodný alebo trvalý pobyt. Iniciátorom je Rotary Club Nitra. Projekt koordinuje Nitrianska komunitná nadácia a jej hlavným partnerom je mesto Nitra. COMIN poskytuje právne poradenstvo a základné informácie pre život cudzincov na Slovensku. V rámci centra poskytne OZ Pokoj a dobro kurzy slovenčiny pre cudzincov. Služby COMIN v Nitre využilo počas prvých troch mesiacov fungovania 38 klientov.²⁵⁰

244 Qualed, Posttraumatická integrácia utečencov, dostupné na: <https://onlinematerial.posttraumatic-integration.eu/main/toolbox.php> (citované 3. 2. 2020).

245 Trvanie projektu je: 1. 1. 2018 – 31. 12. 2020.

246 Spolupráca občianskej spoločnosti a samospráv na začleňovaní cudzincov, Mesto Trnava, dostupné na: <https://www.trnava.sk/sk/aktualita/spolupraca-obcianskej-spolocnosti-a-samosprav-na-zaclenovani-cudzincov> (citované 31. 1. 2020).

247 KapaCITY, dostupné na: <http://cvek.sk/kapacity-integracia-cudzincov-v-kosickom-samospravnom-kraji/> (citované 31. 1. 2020).

248 Ako dopadlo Forum o integrácii, dostupné na: <https://www.hrl.sk/sk/o-nas/aktuality/ako-dopadlo-forum-o-integracii-2019> (citované 31. 1. 2020).

249 Stretnutie primátora s cudzincami žijúcimi v Bratislave, dostupné na <https://bratislava.sk/sk/sprava/stretnutie-primatora-s-cudzincami-zijucimi-v-bratislave> (citované 31. 1. 2020).

250 Služby COMIN využilo počas troch mesiacov 38 cudzincov <https://www.teraz.sk/regiony/nitra-služby-comin-využilo-pocas-troch-mesiacov/443643-clanok.html>, <http://nitrianskyhlasnik.sk/cudzinci-v-nitre/> (citované 31. 1. 2020).

6.4 Zvyšovanie povedomia o migrácii a nediskriminácia

V oblasti predchádzania všetkým formám diskriminácie, rasizmu a xenofóbie začala SR v roku 2019 s prípravou Koncepcie boja proti radikalizácii a extrémizmu na roky 2020 – 2024 (ďalej len „konceptia“). V roku 2019 sa Výbor pre predchádzanie a elimináciu rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatných foriem intolerancie (ďalej len „výbor“) uzniesol, že gestorstvo nad koncepciou prevezme odbor prevencie kriminality kancelárie ministra vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „OPK KMV SR“). Do pracovnej skupiny boli pozvaní odborníci z ústredných orgánov štátnej správy, ako aj z mimovládnych organizácií, ktorí participovali na vytvorení pracovnej verzie novej koncepcie, ktorá zlučuje úspešné aspekty Koncepcie boja proti extrémizmu na roky 2015 – 2019 a Akčného plánu predchádzania a eliminácie rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatných foriem intolerancie na roky 2016 – 2018. Materiál bol v roku 2019 v štádiu pripomienkovania členmi výboru.²⁵¹

SR prijala v novembri 2019 delegáciu monitorovacej misie Európskej komisie proti rasizmu a intolerancii Rady Európy (ECRI). Výsledky monitorovacej misie ECRI budú v roku 2020 obsahom oficiálnej správy o pokroku SR v agende boja proti rasizmu a intolerancii.²⁵²

Podpore informovania verejnosti, zvyšovaniu povedomia o migrácii a predchádzaniu diskriminácie sa v roku 2019 v rámci svojej činnosti venoval MÚ MV SR.

Vzhľadom na pretrvávajúce šírenie dezinformácií o migrácii v médiách nadviazal MÚ MV SR spoluprácu so správcom stránky Polície SR na sociálnej sieti Facebook s názvom Hoaxy a podvody, kde prostredníctvom série videí informujú o najčastejších zdrojoch dezinformácií.

V roku 2019 zorganizoval MÚ MV SR 6 prednášok na stredných školách a 1 na univerzite na tému migrácie, azylu a integrácie azylantov na Slovensku. Formou prednášok spolupracuje MÚ MV SR aj so Strednou odbornou školou Policajného zboru a Akadémiou Policajného zboru.

Po úspešnej príprave a premiére divadelnej hry podľa predlohy Janne Tellerovej „DOMOV (kde je ten tvoj?)“ prebiehala aj v roku 2019 intenzívna spolupráca MÚ MV SR s Divadlom Nová scéna v Bratislave. Uskutočnilo sa niekoľko predstavení pre školy, ale aj pre starších divákov, spojených s diskusiami, počas ktorých zástupcovia MÚ MV SR diskutovali s divákmi na tému migrácie a azylu.

V záujme diskutovať so širšou verejnosťou a poskytovať fakty o azylovej problematike v podmienkach Slovenskej republiky, ako aj o výzvach v súvislosti s integráciou, bol MÚ MV SR prítomný na viacerých hudobných a dramatických festivaloch, ako aj na diskusiách o integrácii osôb s medzinárodnou ochranou v kultúrnych centrách.

S cieľom udržania kontaktu s osobami s udelenou medzinárodnou ochranou organizuje MÚ MV SR veľkonočné a vianočné stretnutia v Bratislave a Košiciach.²⁵³

Okrem aktivít MÚ MV SR sa šíreniu povedomia o migrácii venovalo niekoľko ďalších organizácií. V rámci projektu *Migračný kompas* Liga za ľudské práva pripravila v spolupráci s týždenníkom

251 Informácie poskytl OZVEZ KMV.

252 Štátny tajomník F. Ružička prijal delegáciu 6. monitorovacej misie Európskej komisie proti rasizmu a intolerancii Rady Európy ECRI na Slovensku, dostupné na: https://www.mzv.sk/aktuality/vsetky_spravy/-/asset_publisher/Rp2fPY0svzsu/content/statny-tajomnik-f-ruzicka-prijal-delegaciu-6-monitorovacej-misie-europskej-komisie-proti-rasizmu-a-intolerancii-rady-europy-ecri-na-slovensku?p_p_auth=41622uxh (citované 5. 2. 2020).

253 Informácie poskytol MÚ MV SR.

.týždeň online podcast s rovnomenným názvom *Migračný Kompas*, ktorý je zameraný na zlepšenie informovanosti verejnosti a lídrov, ktorí ovplyvňujú nastavovanie politik v SR, o témach migrácie.²⁵⁴

Informovaniu verejnosti o migrácii sa venuje aj kampaň *Tváre migrácie* (Faces of Migration) (pozri časť 12.1). Tento projekt bude mať v každej partnerskej krajine svoju národnú podobu, ktorá bude zodpovedať miestnym pomerom a tomu, aké povedomie už obyvatelia a obyvatelky danej krajiny o témach udržateľného rozvoja a migrácie majú.²⁵⁵

V reakcii na šírenie dezinformácií o migrantoch na Slovensku pripravila Slovenská katolícka charita v decembri 2019 v rámci kampane *Čo je domov?* a projektu *MIND*²⁵⁶ diskusiu s názvom „Živá knižnica: Slovensko pohľadom cudzinca“, počas ktorej mohli záujemcovia z verejnosti voľne diskutovať s cudzincami žijúcimi na Slovensku.

Nadácia Milana Šimečku a Slovenská humanitná rada v spolupráci s viacerými organizáciami, iniciatívami a komunitami cudzincov zorganizovali 16. júna 2019 tzv. Nedeľnú Parádu pri príležitosti Svetového dňa utečencov. Súčasťou akcie bol aj Dáždnikový pochod ulicami bratislavského Starého Mesta. Záštitu nad podujatím prevzal primátor hlavného mesta SR Matúš Vallo a podujatia sa zúčastnili aj pracovníci Migračného úradu MV SR.²⁵⁷

Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) ako koordinátor národného kontaktného bodu EMN v SR zorganizovala v auguste v rámci Vzdelávacieho seminára EMN o migrácii 2019 večerné podujatie pre verejnosť, ktorého súčasťou bola hra Divadla Nová scéna *DOMOV (kde je ten tvoj?)*, po ktorej nasledovala diskusia s odborníkmi o tom, ako hovoriť o migrácii pravdivo a vyvážene.²⁵⁸

²⁵⁴ Migračný kompas, Liga za ľudské práva, dostupné na, <https://www.hrl.sk/sk/info-o-migracii/https://www.hrl.sk/sk/info-o-migracii/podcast/podcast-migracny-kompas-vysvetlujeme-detaily-o-migracii-integracii-a-azyle> (citované 31. 1. 2020).

²⁵⁵ Ambrela súčasťou medzinárodného projektu „Globálne ciele a migrácia“ a kampane „Tváre migrácie“, viac informácií na: https://ambrela.org/spravy/tvare-migracie/?fbclid=IwAR1gimXrk-7zrUuanY-0yOOWpWIXRQQ7J1u_KhboiUg9jDaiQNIhFiejZGI (citované 4. 2. 2020).

²⁵⁶ Viac informácií na: <https://charita.sk/cojedomov/>.

²⁵⁷ Viac informácií na: <http://www.shr.sk/download/nedelna-parada-tlacova-sprava-2019.pdf>.

²⁵⁸ Informácie poskytol Úrad IOM v SR.

Občianstvo a situácia osôb bez štátneho občianstva

V roku 2019 SR neprijala žiadne zásadné zmeny súvisiace s občianstvom pre štátnych príslušníkov tretích krajín alebo s osobami bez štátneho občianstva. Od 1. decembra 2019 zákon o štátnom občianstve uľahčil administratívny proces podávania žiadostí o udelenie štátneho občianstva pre štátnych príslušníkov tretích krajín.

7.1 Nadobudnutie štátneho občianstva

S účinnosťou od 1. 12. 2019 SR schválila novelu *zákona č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve*. Novela vypúšťa povinnosť ŠPTK prikladať k žiadosti o udelenie štátneho občianstva dokumenty, ktoré potvrdzujú, že nemá nedoplatky voči daňovému úradu, colnému úradu, zdravotnej poisťovni a na sociálnom poistení. To znamená, že po novom nemusí dokladovať tie skutočnosti, ktoré si orgány verejnej moci vedia preveriť prostredníctvom informačných systémov verejnej správy. Ak ŠPTK nie je daňovníkom alebo nie je povinný platiť poistné na sociálne poistenie, príloží doklad potvrdzujúci túto skutočnosť.²⁵⁹

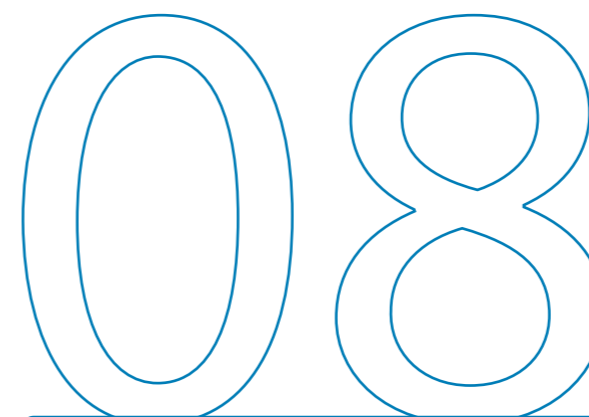
Výskumne sa tejto téme v roku 2019 venovala IOM ako koordinátor EMN v SR. EMN vypracovala národnú štúdiu *Spôsoby nadobudnutia občianstva v SR*, ktorá bude vo forme dotazníka a spolu

²⁵⁹ Zdroj: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1993-40> (citované 5. 2. 2020).

so súhrnnou správou za členské štáty EÚ zverejnená na www.emn.sk.²⁶⁰

7.2 Situácia osôb bez štátneho občianstva

SR v roku 2019 neprijala žiadne legislatívne ani iné opatrenia, ktoré by zásadne vplývali na situáciu osôb bez štátneho občianstva, ktoré sa nachádzajú na jej území.

Hranice, Schengen a víza

V roku 2019 prijala SR *Národnú stratégiu integrovaného riadenia hraníc na roky 2019 až 2022*, z ktorej vyplynuli viaceré úlohy, ktoré bude musieť Slovenská republika plniť v oblasti budovania európskeho integrovaného riadenia hraníc.

Pokračovala spolupráca s operatívno-pátracím hraničným útvarom Ukrajiny v zmysle *Plánu rozvoja spolupráce medzi ÚHCP P PZ a Správou Štátnej pohraničnej služby Ukrajiny na roky 2019 – 2020*.

SR sa v roku 2019 taktiež zúčastnila medzinárodného cvičenia spolu s partnerskými krajinami Stredoeurópskej obrannej spolupráce COOPSEC 2019 a na národnej úrovni sa uskutočnilo medzirezortné súčinnostné cvičenie „Nový Horizont 2019“. Experti EK realizovali na Slovensku tretie evaluačné hodnotenie úrovne správnej a úplnej aplikácie Schengenského acquis v oblasti návratov, v oblasti ochrany osobných údajov vo vízovom procese a v oblasti vízovej politiky.

8.1 Štatistiky a trendy

V roku 2019 vydala SR 29 148 víz (pozri **tabuľku 3** v prílohe)²⁶¹, čo síce predstavuje mierny nárast oproti roku 2018, keď bolo vydaných 28 343 víz²⁶², avšak z dlhodobého hľadiska toto číslo naďalej predstavuje klesajúci trend v porovnaní s rokom 2017 (43 641 vydaných víz)²⁶³, 2016

²⁶¹ Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

²⁶² Zdroj: Mészárosová, S., Oboňová, S. (2019): Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2018. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

²⁶³ Zdroj: Mészárosová, S., Oboňová, S. (2018): Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2017. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

²⁶⁰ Informácie poskytol Úrad IOM v SR.

(63 553 vydaných víz)²⁶⁴ či 2015 (76 177 vydaných víz)²⁶⁵, a to najmä z dôvodu zavedenia bezvízového styku s Ukrajinou od 11. júna 2017 pre občanov Ukrajiny, ktorí sú držiteľmi biometrického pasu²⁶⁶.

Nárast počtu žiadostí o víza v roku 2019 bol spojený so zavedením outsourcingu pri zbere údajov a žiadostí o schengenské víza SR v decembri 2018 prostredníctvom tzv. vízových centier spoločnosti VF Worldwide Holdings Ltd. (známej pod obchodným menom VFS Global). Otvorením vízových centier sa zjednodušila dostupnosť získania víza pre mnohých návštevníkov SR, a to v desiatich krajinách afrického, ázijského a európskeho kontinentu (Bielorusko, Čína, Egypt, India, Kazachstan, Kuvajt, palestínske územia – Gaza a Ramalláh, Rusko, Spojené arabské emiráty a Turecko). V spomenutých krajinách bolo počas roku 2019 otvorených 38 vízových centier na prijímanie žiadostí o udelenie schengenských víz.²⁶⁷

8.2 Politiky a opatrenia na kontrolu hraníc

V oblasti budovania európskeho integrovaného riadenia hraníc schválila vláda SR uznesením č. 27 z 23. januára 2019 *Národnú stratégiu integrovaného riadenia hraníc na roky 2019 až 2022*. Zo stratégie vyplýva, že SR sa v nasledujúcich rokoch bude v rámci budovania európskeho integrovaného systému riadenia hraníc venovať napríklad:

- väčšej automatizácii hraničných kontrol na hraničných priechodoch nasadením automatických hraničných kontrol tam, kde je to efektívne;
- postupnému zavádzaniu nových európskych IS do výkonu služby, hlavne systém vstup/výstup (Entry/Exit System) a európsky IS pre cestovné informácie a povolenia (ETIAS), ktoré by mali byť spustené do prevádzky v roku 2021, resp. 2022;
- obmene a dopĺňaniu technických prostriedkov a zariadení na skúmanie pravosti dokladov v I. a II. línii, vrátane dobudovania kamerového systému (najmä na priechodoch Vyšné Nemecké – Užhorod a Ublá – Malyj Bereznyi) vo vybavovacích boxoch na hraničných priechodoch predovšetkým z dôvodu eliminácie možných korupčných aktivít a ochrany policajtov;
- posilňovaniu spolupráce medzi policajnými a colnými zložkami, ktoré vykonávajú kontroly na hraničných priechodoch na vonkajších hraniciach v súlade s odporúčaniami EK.²⁶⁸

Ďalšie aktivity

V októbri 2019 sa vo výcvikovom priestore Ujmajor v Maďarsku zúčastnilo 33 profesionálnych vojakov Ozbrojených síl SR aj s vojenskou technikou a traja pracovníci ÚHCP P PZ medzinárodného cvičenia Stredoeurópskej obrannej spolupráce COOPSEC 2019. Cieľom cvičenia bolo posilniť policajnú a vojenskú spoluprácu medzi partnerskými krajinami Stredoeurópskej obrannej spolupráce (CEDC) pri riešení krízových situácií, ktoré môžu vzniknúť počas zvýšeného náporu

264 Zdroj: Bachtiková, I., Oboňová, S. (2017): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu. Slovenská republika 2016. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

265 Zdroj: Bachtiková, I., Oboňová, S. (2016): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu. Slovenská republika 2015. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

266 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/850 zo 17. mája 2017, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 539/2001 ukladajúce zoznam tretích krajín, ktorých štátni príslušníci musia mať víza pri prekračovaní vonkajších hraníc členských štátov, a krajín, ktorých štátni príslušníci sú oslobodení od tejto povinnosti (Ukrajina).

267 Informácie poskytl MZVEZ SR.

268 Národná stratégia integrovaného riadenia hraníc na roky 2019 až 2022, dostupná na: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/23504/1> (citované 28. 1. 2020).

na vonkajšie hranice. Celkovo sa na tomto cvičení zúčastnilo 417 príslušníkov krajín CEDC.²⁶⁹

Na národnej úrovni sa v dňoch 9. – 13. septembra 2019 uskutočnilo medzirezortné súčinnosťné cvičenie „Nový Horizont 2019“ vo výcvikovom stredisku Lešť, ktorému predchádzala úvodná plánovacia konferencia. Hlavným cieľom bolo precvičiť spoluprácu určených zložiek Ozbrojených síl SR s riadiacimi prvkami rezortov Ministerstva obrany SR, Ministerstva vnútra SR, Ministerstva hospodárstva SR, Ministerstva zdravotníctva SR a orgánmi štátnej správy a samosprávy pri plnení úloh obrany SR v čase vojny a vojnového stavu, ako aj overiť schopnosť reakcie orgánov krízového riadenia štátu na úrovni kraja a okresu na požiadavky OS SR.²⁷⁰

V roku 2019 bolo v rámci ISF Hranice zaslané ÚHCP P PZ vyzvanie na predloženie národného projektu zameraného na opatrenia zvyšujúce kapacity reakcie nákupom automobilovej techniky. Vyzvanie bolo zaslané v súlade s národným programom ISF Hranice a jeho celková finančná alokácia predstavuje 730 000 EUR.²⁷¹

V novembri 2019 sa uskutočnilo tretie evaluačné hodnotenie úrovne správnej a úplnej aplikácie Schengenského acquis v oblasti návratov Slovenskou republikou expertmi z EK.²⁷²

SR bola hodnotená aj v oblasti vízovej politiky, a to na ZÚ Minsk a GK Istanbul v termíne 2. – 6. 12. 2019. Hodnotiaca komisia, zložená zo zástupcov Európskej komisie, Agentúry EÚ LISA a expertov z ČŠ, realizovala na oboch ZÚ hĺbkovú kontrolu uplatňovania vízovej politiky v celom rozsahu stanovenom schengenskými predpismi. Hodnotiaca správa s prípadnými odporúčaniami bude SR doručená v roku 2020.²⁷³

EMN v spolupráci s ÚHCP P PZ zorganizovala tematické stretnutie s cieľom výmeny informácií v oblasti nelegálnej migrácie ŠPTK a diskusie o aktuálnych otázkach aplikačnej praxe súvisiacich najmä s problematikou administratívneho vyhostenia a zaistenia. Súčasťou stretnutia bola aj príprava na Schengenské hodnotenie v oblasti návratov.²⁷⁴

8.3 Spolupráca s tretími krajinami v oblasti riadenia hraníc

V roku 2019 naďalej prebiehala spolupráca na operatívnej úrovni medzi operatívno-pátracím hraničným útvarom Ukrajiny a NJBPNM ÚHCP P PZ v zmysle *Plánu rozvoja spolupráce medzi ÚHCP P PZ a Správou Štátnej pohraničnej služby Ukrajiny na roky 2019 – 2020* (ďalej len Plán 2019 – 2020).²⁷⁵

V októbri 2019 sa v Kyjeve uskutočnilo stretnutie riaditeľa ÚHCP P PZ a predsedu Štátnej pohraničnej služby Ukrajiny. Počas diskusie o situácii na slovensko-ukrajinskej štátnej hranici bol pozitívne vyhodnotený rozvoj vzájomnej spolupráce a bolo prediskutované jej ďalšie smerovanie i v rámci plnenia úloh z Plánu 2019 – 2020, ktorý bol na stretnutí doplnený o ďalšiu vzdelávaciu aktivitu – stáž pre ukrajinských expertov so zameraním na štúdium inžiniersko-technického za-

269 Medzinárodné cvičenie COOPSEC 2019 potvrdilo, že naši vojaci sú tímoví hráči, pripravení spolupracovať aj v medzinárodnom prostredí, dostupné na: <https://www.mosr.sk/45929-sk/p-gajdos-medzinarodne-cvicenie-coopsec-2019-potvrdilo-ze-nasi-vojaci-su-timovi-hraci-pripraveni-spolupracovat-aj-v-medzinarodnom-prostredii/> (citované 27. 1. 2020).

270 Medzirezortné cvičenie NOVÝ HORIZONT 2019, dostupné na: <https://www.minv.sk/?medzirezortne-cvicenie-novy-horizont-2019> (citované 3. 2. 2020).

271 Informácie poskytl OZP SEP MV SR.

272 Informácie poskytl ÚHCP P PZ.

273 Informácie poskytl MZVEZ SR.

274 Informácie poskytl Úrad IOM v SR.

275 Informácie poskytl ÚHCP P PZ.

bezpečenia slovensko-ukrajinskej štátnej hranice. Stáž organizoval ÚHCP P PZ v decembri 2019 na Strednej odbornej škole PZ Košice pre študentov Národnej Akadémie Bohdana Chmelnického Štátnej pohraničnej služby Ukrajiny. Počas stáže bol pre zahraničných študentov pripravený odborný program a boli im taktiež priblížené služobné činnosti na útvaroch PZ.²⁷⁶

Neregulárna migrácia a prevádzachstvo

V roku 2019 bol zaznamenaný pokles prípadov neregulárnej migrácie – oproti roku 2018 bolo zistených menej prípadov prekročenia štátnej hranice i menej prípadov nelegálneho pobytu. Čo sa týka migračných trás neregulárnej migrácie, došlo k poklesu nelegálnych vstupov cez vonkajšiu pozemnú hranicu s Ukrajinou a nárastu zistených prípadov sekundárnej tranzitnej migrácie vedúcej z územia Maďarska.

V roku 2019 boli prijaté viaceré opatrenia smerujúce k zvýšeniu odbornej úrovne a efektivity príslušníkov PZ pri odhaľovaní falošných a pozmenených dokumentov.

9.1 Štatistiky a trendy

SR zaznamenala aj v roku 2019 relatívne nízku mieru neregulárnej migrácie. Oproti roku 2018 došlo k miernemu poklesu prípadov neregulárnej migrácie²⁷⁷ – zistených bolo 2 190 prípadov oproti 2 819 prípadom v roku 2018²⁷⁸, pričom najviac, 1 413 prípadov sa týkalo občanov Ukrajiny, 140 prípadov občanov Afganistanu a 136 prípadov občanov Srbska²⁷⁹. Počet prípadov neoprávneného prekročenia štátnej hranice percentuálne klesol oproti predchádzajúcemu roku o takmer 39 % – celkovo bolo zaznamenaných 213 prípadov oproti 348 prípadov v roku 2018,

²⁷⁷ Prípady neregulárnej migrácie zahŕňajú počet prípadov neoprávneného prekročenia štátnej hranice a počet neoprávnených pobytov.

²⁷⁸ Mészárosová, S., Oboňová, S. (2019): Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2018. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

²⁷⁹ Zdroj: Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike za rok 2019, ÚHCP P PZ, http://www.minv.sk/swift_data/source/policia/hranicna_a_cudzinecka_policia/rocnky/rok_2019/2019-rocenka-UHCP-SK.pdf (citované 10. 4. 2020).

pričom najčastejšie išlo o občanov Vietnamu (32), Srí Lanky (20) a Turecka (18). Výrazný nárast počtu neregulárnych migrantov zo Srí Lanky bol zaznamenaný po prvý raz. Neoprávnené pobyty na území Slovenska boli zistené v 1 977 prípadoch, z čoho 1 378 prípadov predstavovali občania Ukrajiny. V roku 2018 bolo zaznamenaných 2 471 neoprávnených pobytov, pričom v 1 873 prípadoch išlo o občanov Ukrajiny. Z celkového počtu 2 190 zistených prípadov neregulárnej migrácie v roku 2019 sa 1 413 prípadov týkalo občanov Ukrajiny, 140 prípadov občanov Afganistanu a 136 prípadov občanov Srbska.²⁸⁰ V roku 2019 orgány činné v trestnom konaní zadržali 120 osôb podozrivých z trestného činu prevádzacstva (pozri **tabuľku 4** a **tabuľku 5** v prílohe).²⁸¹

9.2 Opatrenia proti zneužívaniu spôsobov legálnej migrácie

Falošné a pozmenené cestovné doklady

V roku 2019 boli prijaté opatrenia vedúce k zvýšeniu úrovne a efektivity odhaľovania falošných a pozmenených dokladov. Okrem obmeny technických zariadení na rýchlu kontrolu dokumentov bol pre príslušníkov PZ tiež navýšený počet odborných školení zameraných na najnovšie trendy falšovania a pozmeňovania dokumentov, ako aj počet odborných stáží príslušníkov Policajného zboru vykonávajúcich druholíniovú kontrolu na špecializovanom pracovisku ÚHCP P PZ.²⁸²

9.3 Boj proti prevádzacstvu a prevencia neregulárnej migrácie

9.3.1 Boj proti prevádzacstvu

V roku 2019 SR neprijala žiadne legislatívne zmeny alebo opatrenia týkajúce sa boja proti prevádzacstvu. Štatistické informácie sú spracované v časti 9.1.

9.3.2 Monitorovanie a identifikácia neregulárnych migračných trás

Vývoj nelegálnej migrácie na území SR je ovplyvnený aj vývojom na hlavných migračných trasách do EÚ. Z hľadiska geografickej polohy vedie cez územie SR pokračovanie západobalkánskej migračnej trasy cez Maďarsko smerom na západ (Česko, Rakúsko) a v malej miere na sever (Poľsko). Druhou významnou trasou nelegálnej migrácie, ktorá vedie cez SR, je východoeurópska trasa vedúca smerom z východu (Ukrajina) na západ krajiny (Rakúsko, Česko) a ďalej do krajín západnej Európy.²⁸³

V roku 2019 ÚHCP P PZ nezaviedol nové formy alebo spôsoby monitorovania alebo identifikovania nelegálnych migračných trás. V rámci monitorovania trás organizovanej nelegálnej migrácie a prevádzacstva prechádzajúcich cez územie SR bol v roku 2019 zaznamenaný medziročný pokles nelegálnych vstupov cez vonkajšiu pozemnú hranicu (východoeurópska trasa) a nárast zistených prípadov sekundárnej tranzitnej migrácie vedúcej z územia Maďarska (pokračovanie západobalkánskej trasy).

280 Zdroj: Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike za rok 2019, ÚHCP P PZ, http://www.minv.sk/swift_data/source/policia/hranicna_a_cudzinecka_policia/rocnky/rok_2019/2019-rocnka-UHCP-SK.pdf (citované 10. 4. 2020).

281 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

282 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

283 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

10

Obchodovanie s ľuďmi

Od roku 2019 je účinný *Národný program boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2019 – 2023* a príslušný akčný plán, ktorých hlavným cieľom je zavedenie koordinovaného systému na zníženie trestnej činnosti obchodovania s ľuďmi. V roku 2019 SR vytvorila *sieť informačných kancelárií pre obeť trestných činov*, ktoré poskytujú komplexné služby a poradenstvo aj obeť obchodovania s ľuďmi. Pre detské obeť a ďalšie obzvlášť zraniteľné obeť trestných činov SR tiež začala budovať špeciálne výsluchové miestnosti. V roku 2019 SR zjednodušila prístup obeť obchodovania s ľuďmi vrátane ŠPTK, ktorí sú zaradení do Programu podpory a ochrany obeť obchodovania s ľuďmi a nachádzajú sa mimo svojho trvalého bydliska, k službám úradov práce a pobočiek Sociálnej poisťovne. Na Slovensku sa v roku 2019 realizovali viaceré školiace a preventívne aktivity vrátane národných a jednej európskej kampane. SR v roku 2019 neimplementovala žiadne nové opatrenia ani aktivity, ktoré by sa venovali výhradne obeť obchodovania s ľuďmi z tretích krajín. Počet identifikovaných obeť obchodovania s ľuďmi, ktoré pochádzajú z krajín mimo EÚ, bol v SR tak ako po minulé roky veľmi nízky. SR pokračovala v bilaterálnej a multilaterálnej spolupráci v boji proti obchodovaniu s ľuďmi. V roku 2019 sa začalo 3. kolo hodnotenia SR k implementácii Dohovoru Rady Európy v boji proti obchodovaniu s ľuďmi.

Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality bolo začlenené pod priamu pôsobnosť štátneho tajomníka MV SR. Štatút národnej *Expertnej skupiny pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi* sa v roku 2019 novelizoval, pričom vznikla pravidelná pracovná skupina zo zástupcov MV SR, mimovládneho sektora a prizvaných odborníkov.

10.1 Štatistiky a trendy

Z dostupných a zozbieraných informácií za rok 2019 vyplýva, že SR už nie je len krajinou pôvodu, resp. zdrojovou krajinou obetí obchodovania s ľuďmi. SR v roku 2019 celkovo evidovala 53 obetí obchodovania s ľuďmi, čo je viac ako v roku 2018. Okrem nárastu identifikovaných obetí obchodovania s ľuďmi SR zároveň už druhý rok po sebe eviduje nárast obetí vykorisťovaných v SR ako v cieľovej krajine.²⁸⁴ Počet identifikovaných obetí obchodovania s ľuďmi, ktoré pochádzajú z krajín mimo EÚ, bol v SR tak ako po minulé roky²⁸⁵ veľmi nízky (pozri **tabuľku 10** v prílohe)²⁸⁶. V roku 2019 pokračovali príslušníci NJBPNM ÚHCP P PZ v spolupráci s Národným inšpektorátom práce a ÚPSVaR v pravidelných spoločných kontrolách podnikateľských subjektov na odhalenie prípadov nelegálnej práce, nelegálneho zamestnávania a identifikáciu potenciálnych obetí obchodovania s ľuďmi (pozri časť 3.5).²⁸⁷

Celkovo bolo v roku 2019 začaté trestné stíhanie pre spáchanie trestného činu obchodovania s ľuďmi²⁸⁸ spolu v 20 prípadoch, vznesené obvinenie bolo v 14 prípadoch spolu 36 obvineným osobám. Trestné stíhanie bolo ukončené pri 51 známych osobách. Odsúdených bolo 11 osôb (pozri **tabuľku 11** v prílohe).²⁸⁹

10.2 Legislatíva, politiky a medzinárodný monitoring

Od roku 2019 je účinný *Národný program boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2019 – 2023*²⁹⁰, ktorého hlavným cieľom je zavedenie koordinovaného systému na zníženie trestnej činnosti obchodovania s ľuďmi. Jeho súčasťou je *Akčný plán boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2019 – 2023* s 21 úlohami pre jednotlivých aktérov v oblasti prevencie, ochrany, vyšetrovania a spolupráce. Oba dokumenty riešia boj proti obchodovaniu s ľuďmi vzhľadom na všetky obeť vrátane ŠPTK.²⁹¹

Plnenie predchádzajúceho národného programu na roky 2015 – 2018 a príslušného akčného plánu SR hodnotila pozitívne. Z celkovo 71 zadaných úloh bolo v danom trojročnom období 70 úloh splnených a 1 úloha splnená čiastočne.²⁹² V roku 2019 sa zároveň začalo 3. kolo hodnotenia SR k implementácii *Dohovoru Rady Európy v boji proti obchodovaniu s ľuďmi*. Udialo sa tak počas návštevy skupiny expertov GRETA v Slovenskej republike, ktorá prebiehala 18. – 21. júna 2019 v Bratislave. Za najdôležitejšie posuny v uplynulom období označil štátny tajomník MV SR prijatie zákona o obetiach trestných činov. Za výzvy naopak označil spoluprácu so súkromným sektorom pri potláčaní pracovného vykorisťovania, prístup obetí k službám zdravotnej starostlivosti na jednom mieste, ako aj kontinuálne zlepšovanie národného referenčného mechanizmu.²⁹³ V poslednej hodnotiacej *Správe o obchodovaní s ľuďmi* (TIP – Trafficking in Persons Report), ktorú každoročne vydáva Ministerstvo zahraničných vecí USA, SR v roku 2019 klesla

284 Informácie poskytla NJBPNM ÚHCP P PZ.

285 Zdroj: Mészárosová, S., Oboňová, S. (2019): Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2018. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

286 Informácie poskytlo IC MV SR.

287 Informácie poskytla NJBPNM ÚHCP P PZ.

288 Podľa § 179 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon, v znení neskorších predpisov.

289 Informácie poskytli NJBPNM ÚHCP P PZ a OZVEZ KMV.

290 Dostupné na: https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsr/obchodovanie_ludmi/2018/dokumenty/NAP_19_23%20CELY%20DOKUMENT.pdf (citované 15. 4. 2020).

291 Informácie poskytli IC MV SR a NJBPNM ÚHCP P PZ.

292 Zdroj: Správa o plnení úloh z Národného programu boja proti obchodovaniu s ľuďmi 2015 – 2018.

293 Zdroj: <https://www.minv.sk/?aktuality-obchodovanie-s-ludmi&sprava=efektivny-boj-proti-obchodovaniu-s-ludmi-nie-je-mozny-bez-spoluprace> (citované 3. 2. 2020).

po ôsmich rokoch do druhej skupiny štátov v napĺňaní minimálnych štandardov eliminácie obchodovania s ľuďmi. Dôvodom je najmä nižší počet identifikovaných obetí a odsúdení páchatelov trestného činu obchodovania s ľuďmi, ako aj nízka miera využívania nástrojov pomoci obeť a ich kompenzácií.²⁹⁴

V roku 2019 bol vydaný *Príkaz generálneho riaditeľa Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny k dodržiavaniu zákona NR SR č. 256/1998 Z. z. o ochrane svedka a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a Nariadenia Ministerstva vnútra SR o zabezpečení programu podpory ochrany obetí obchodovania s ľuďmi č. 144/2018*, ktorý zjednodušuje prístup obetí²⁹⁵ vrátane ŠPTK zaradených v Programe podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi k službám úradov práce. Platí to pre prípady, ak sa obeť nachádza mimo svojho trvalého bydliska, a teda ide o odklon z miestnej príslušnosti úradov práce. Vybavovanie agendy sa týka uchádzača o zamestnanie alebo žiadateľa o štátnu sociálnu dávku, o dávku v hmotnej núdzi, osobitný príspevok, náhradné výživné, preukaz fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, preukaz fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom, parkovací preukaz pre fyzickú osobu so zdravotným postihnutím alebo peňažný príspevok na kompenzáciu a vybavuje sa na úrade práce podľa miesta aktuálneho zdržiavania sa obeť.²⁹⁶

Na základe spolupráce s IC MV SR vydala Sociálna poisťovňa v roku 2019 *usmernenie pre zamestnancov pobočiek Sociálnej poisťovne*, ktoré zjednodušuje prístup obetí obchodovania s ľuďmi vrátane ŠPTK zaradených do Programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi k službám na pobočkách Sociálnej poisťovne. Platí to pre prípady, ak sa obeť nachádza mimo svojho trvalého bydliska, a teda ide o odklon z miestnej príslušnosti pobočiek Sociálnej poisťovne. Vybavovanie agendy sa týka všetkých druhov dôchodkov, nemocenských dávok, úrazových dávok, dávok v nezamestnanosti a dávok garančného poistenia a vybavuje sa na pobočke Sociálnej poisťovne podľa miesta aktuálneho zdržiavania sa obeť.²⁹⁷

MV SR implementuje do roku 2021 národný projekt *Zlepšenie prístupu obetí trestných činov k službám a vytvorenie kontaktných bodov pre obeť*. Cieľom projektu je zvýšiť podiel subjektov prevencie kriminality na riešení aktuálnych celospoločenských problémov vyplývajúcich z kriminality v SR. Z hľadiska poskytovania služieb sa projekt zamerá na 5 základných cieľových oblastí vrátane obchodovania s ľuďmi. Zaoberá sa postupmi na znižovanie výskytu sociálno-patologických javov, motívov a príležitostí na páchanie trestných činov. Zdôrazňuje potrebu komplexného a koordinovaného riešenia prevencie kriminality štátnymi orgánmi a orgánmi samosprávy s väzbou na mimovládne organizácie, vzdelávacie a vedecké ustanovizne. V rámci projektu boli vytvorené na poskytovanie služieb verejne prístupné a známe miesta vo forme stabilných kontaktných bodov. Kontaktné body sú nielen miestom konzultácií a poskytovania informácií pre potenciálne a skutočné obeť, ale zároveň slúžia pre sieťovanie a koordináciu asistenčných systémov a inštitúcií (samospráva, vzdelávacie inštitúcie, poskytovatelia sociálnych služieb, poskytovatelia služieb zamestnanosti, poskytovatelia zdravotnej starostlivosti a pod.). V súčasnosti prebieha uskutočňovanie osvetovej a preventívnej činnosti v podobe rôznych preventívnych aktivít v oblasti predchádzania kriminality. Činnosť kontaktných bodov sa premietla do *siete informačných kancelárií pre obeť trestných činov*, ktoré poskytujú služby piatim cieľovým skupinám – obeť z radov seniorov, obeť násilných trestných činov, obeť nenávisťných trestných

294 Zdroj: <https://www.state.gov/reports/2019-trafficking-in-persons-report-2/slovakia/> (citované 15. 4. 2020).

295 Uvedená interná norma sa v prípade potreby týka aj ŠPTK, nakoľko obeť obchodovania s ľuďmi sa na účely uvedeného dokumentu rozumie občan SR, občan EÚ alebo ŠPTK, u ktorého je dôvodné podozrenie, že sa na území SR alebo v zahraničí stal obeť obchodovania s ľuďmi.

296 Informácie poskytlo IC MV SR.

297 Informácie poskytlo IC MV SR.

činov a extrémizmu, obetiam obchodovania s ľuďmi a obetiam z radov mládeže.²⁹⁸ Ich hlavou úlohou je poskytnutie základných informácií obetiam trestných činov a prípadné sprostredkovanie poskytovania služieb v troch vybraných oblastiach – sociálne a psychologické poradenstvo, právne usmernenie a podpora. V rámci odborných konzultácií a poskytovania informácií pri individuálnych prípadoch zabezpečujú sprostredkovanie v každom krajskom meste experti pre tieto vybrané oblasti. Týmto spôsobom zabezpečia potenciálnej alebo skutočnej obeti bezproblémový, promptný a odborný prístup k základným informáciám. Obetiam trestných činov je na kontaktnom bode k dispozícii koordinátor na regionálnej úrovni a dvaja asistenti koordinátora, ktorí sa aktívne zúčastňujú pripravených vzdelávaní na zvyšovanie úrovne a odborných zručností pri ich výkone.²⁹⁹

Na zabezpečenie jednotného postupu pri realizácii návratov obetí obchodovania s ľuďmi v spolupráci so ZÚ SR v zahraničí bola v roku 2019 konzulárnym odborom MZVEZ SR a MV SR vypracovaná metodika *Postup zastupiteľských úradov Slovenskej republiky pri realizovaní pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi*, ktorá je určená pre zamestnancov konzulárnej služby v zahraničí.³⁰⁰

V inštitucionálnej štruktúre (medzi)rezortnej spolupráce v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi došlo v roku 2019 k nasledujúcim zmenám:

- IC MV SR bolo organizačnou zmenou začlenené priamo pod pôsobnosť štátneho tajomníka MV SR. Cieľom bolo zefektívniť procesy súvisiace so zabezpečovaním pomoci a podpory pre obeť obchodovania s ľuďmi.
- *Štatút národnej Expertnej skupiny pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi* sa v roku 2019 novelizoval v spolupráci so všetkými členmi expertnej skupiny³⁰¹. Okrem zasadnutí expertnej skupiny bola zriadená *pravidelná pracovná skupina zo zástupcov MV SR, mimovládneho sektora a prizvaných odborníkov podľa aktuálne riešených problémov*. Nová pracovná skupina sa stretáva na trojmesačnej báze.³⁰²

10.3 Identifikácia obetí z tretích krajín, poskytovanie informácií a pomoc

Mimovládna organizácia Slovenská katolícka charita v roku 2019 realizovala preventívne besedy spojené s premietaním filmu v záchytnom tábore v Humennom.³⁰³

IC MV SR poskytlo MÚ MV SR v roku 2019 aktualizované letáky k samoidentifikácii obetí obchodovania s ľuďmi³⁰⁴ v šiestich jazykových mutáciách (slovenčina, ukrajinčina, rumunčina, rómčina, čínština, angličtina). Takisto poskytlo plagáty propagujúce boj proti obchodovaniu s ľuďmi s novým vizuálom a Národnú linku pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi 0800 800 818 NJBPNM ÚHCP P PZ, ktorá ich následne cez riaditeľstvá hraničnej a cudzineckej polície (RHCP) distribuovala na jednotlivé hraničné priechody na východnej schengenskej hranici s Ukrajinou.³⁰⁵

298 Zdroj: <https://prevenciakriminality.sk/p/pomoc-obetiam> (citované 3. 2. 2020).

299 Informácie poskytlo OZVEZ KMV.

300 Informácie poskytlo MZVEZ SR.

301 Skupine predsedá štátny tajomník MV SR a jej členmi sú aj špecializované úrady – zástupcovia ÚHCP P PZ a MÚ MV SR.

302 Zdroj: <https://www.minv.sk/?aktuality-obchodovanie-s-ludmi&sprava=efektivny-boj-proti-obchodovaniu-s-ludmi-nie-je-mozny-bez-spoluprace> (citované 3. 2. 2020).

303 Zdroj: https://obchodsludmi.sk/http-charita-sk_osl-o-nas/ (citované 29. 4. 2020).

304 Dostupné na: <http://www.minv.sk/?obchodovanie-s-ludmi-a-slovenska-republika&subor=322803> (citované 4. 2. 2020).

305 Informácie poskytlo IC MV SR.

Nasledujúce aktivity majú všeobecný charakter, resp. môžu byť aplikovateľné/využiteľné pri všetkých obetiach obchodovania s ľuďmi bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť:

V septembri 2019 začal ÚHCP P PZ implementovať projekt s názvom *Boj proti obchodovaniu s ľuďmi a aplikácia nástrojov na jeho predchádzanie*³⁰⁶. Cieľom projektu je zefektívniť boj proti organizovanej trestnej činnosti obchodovania s ľuďmi a zároveň podporovať a posilniť spoluprácu s partnerskými zložkami vrátane cezhraničných v tejto oblasti. Predmetom projektu je vytvorenie adekvátnych priestorov slúžiacich na vypočúvanie identifikovaných obetí obchodovania s ľuďmi a zavedenie nástrojov a metód na zefektívnenie a urýchlenie vyšetrovacieho procesu a všetky činnosti s ním spojené.³⁰⁷ Ďalšími nástrojmi, ktoré projekt podporuje, sú odborná jazyková príprava pre príslušníkov NJBPNM ÚHCP P PZ a pracovno-koordináčnej stretnutia s partnerskými zložkami v Nemecku a Srbsku na výmenu informácií a zefektívnenie spolupráce pri odhaľovaní a vyšetrovaní trestného činu obchodovania s ľuďmi.³⁰⁸

Úrad kriminálnej polície P PZ realizuje projekt *Špeciálne výsluchové miestnosti pre detské obeť a ďalšie obzvlášť zraniteľné obeť trestných činov*³⁰⁹. Projekt prispieje k zníženiu rizika sekundárnej viktimizácie obetí trestných činov v trestnom konaní vytvorením priestorov, ktoré budú prispôbené na výsluch detí a ďalších obzvlášť zraniteľných obetí trestných činov, a zabezpečením špecializovanej odbornej prípravy pre policajtov, ktorí vypočúvajú deti a ďalšie obzvlášť zraniteľné obeť trestných činov. Zároveň tým vznikne nástroj na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a sexuálnemu zneužívaniu.³¹⁰

SR sa spolu s väčšinou ČS EÚ a Nórskom zapojila do preventívnej kampane *#YouHaveRights!*, ktorá bola spustená v októbri 2019 pri príležitosti Európskeho dňa boja proti obchodovaniu s ľuďmi. Cieľom bolo informovať (potenciálne) obeť, že sú alebo by sa mohli stať obeťmi obchodovania s ľuďmi, kde môžu obeť nájsť pomoc, ochranu a informácie, ako aj že im v rámci EÚ prislúchajú práva (pomoc a podpora, ochrana, kompenzácia, ľudské a pracovné práva, čas na reflexiu spolu s právom na pobyt a reintegráciu). Kampaň pozostávala z distribúcie letákov, samolepiek a videa na vyťažovaných miestach, ako sú letiská, hraničné priechody, ambasády a konzuláty, obchodné centrá, pumpy či hromadná doprava, alebo cez sociálne médiá. Kampaň organizovala Európska sieť na predchádzanie trestnej činnosti (EUCPN) a bola financovaná Fondom pre vnútornú bezpečnosť (ISF).³¹¹ SR šírila kampaň prostredníctvom svojho zástupcu, ktorého funkcia je zriadená pri Rade vlády SR pre prevenciu kriminality.³¹²

Posilňovanie odborných zručností

V roku 2019 sa uskutočnil kurz *Obzvlášť zraniteľné obeť trestných činov, vyšetrovanie a prístup k obeť*. Na kurze sa hovorilo o nasledujúcich témach: pocity obzvlášť zraniteľnej obeť a komunikácia s ňou, psychologické hľadiská výsluchu obzvlášť zraniteľných obetí a vyšetrovanie trestných činov spáchaných na týchto osobách. Na kurze, ktorý organizoval Úrad kriminálnej polície

306 Kód projektu: SK 2019 ISF SC5/NC4/A1/P2. Trvanie projektu: 2. 9. 2019 – 31. 12. 2021. Výška grantu: 287 580,00 EUR. Financovanie: Fond pre vnútornú bezpečnosť (ISF) a štátny rozpočet SR.

307 Zdroj: https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsr_a_eu/simons/projekty/police/boj-proti-obchodovaniu.pdf (citované 4. 2. 2020).

308 Informácie poskytlo OZP SEP MV SR.

309 Kód projektu: SK 2017 ISF SC5/NC4/A1/P1. Trvanie projektu: 1. 2. 2018 – 31. 12. 2020. Výška grantu: 670 000,00 EUR. Financovanie: Fond pre vnútornú bezpečnosť (ISF) a štátny rozpočet SR.

310 Zdroj: https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsr_a_eu/simons/projekty/police/vysluchove_miestnosti.pdf (citované 4. 2. 2020).

311 Zdroj: <https://eucpn.org/preventhumantrafficking> (citované 16. 4. 2020).

312 Zdroj: <https://prevenciakriminality.sk/clanok/1-obchodovanie-s-ludmi/156-europske-krajiny-spolupracuju-na-preveniaobchodovaniasludmi> (citované 16. 4. 2020).

P PZ a Akadémia PZ Bratislava, sa zúčastnilo aj 10 vyšetrovateľov NJBPNM ÚHCP P PZ.³¹³

Zástupcovia konzulárneho odboru MZVEZ SR zrealizovali stretnutie s poskytovateľmi starostlivosti obetiam obchodovania s ľuďmi v rámci Programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi, ktoré bolo zamerané na identifikáciu a starostlivosť o obeť obchodovania s ľuďmi, pohovory so súkromným služobným personálom zahraničných diplomatov v rámci ich misií na území SR a prevenciu potenciálnych obetí obchodovania s ľuďmi.³¹⁴

V roku 2019 IC MV SR školilo k identifikácii obetí obchodovania s ľuďmi nasledovné cieľové skupiny:

1. učiteľov zo základných a stredných škôl, ktorí absolvovali dvojdnové školenia (najmä s aprobáciou dejepis/občianska náuka, školskí koordinátori pre prevenciu a poradenstvo),
2. regionálnych koordinátorov Úradu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity MV SR (vrátane regionálnych koordinátorov v projektoch zameraných na terénnych sociálnych pracovníkov, komunitné centrá a inklúziu v materských školách), ktorí boli vyškolení ako školitelia na identifikáciu obetí obchodovania s ľuďmi,
3. konzulárnych pracovníkov z Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR v rámci predvýjazdovej prípravy na zastupiteľstvá SR v zahraničí,
4. diplomatov z Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR v rámci programu „atestačné vzdelávanie“,
5. príslušníkov a vyšetrovateľov PZ poverených identifikáciou obchodovania s ľuďmi v rámci projektu *Špeciálne výsluchové miestnosti pre detské obeť a obzvlášť zraniteľné obeť trestných činov*.
6. študentov posledných ročníkov Spojenej školy, Školy úžitkového výtvarníctva a Obchodnej akadémie v Ružomberku.³¹⁵

V spolupráci s MV SR implementovala Stredná odborná škola Policajného zboru Bratislava trojročný *vzdelávací projekt pre policajtov*³¹⁶, na ktorý získala podporu z Fondu pre vnútornú bezpečnosť (ISF) Európskej únie.³¹⁷ V roku 2019 sa v rámci projektu vyškolovalo 300 policajtov a v októbri 2019 sa v Bratislave konalo medzinárodné odborné sympóziu Vzdelávanie príslušníkov Policajného zboru v oblasti prevencie a identifikácie obchodovania s ľuďmi.³¹⁸

IOM Slovensko v roku 2019 vydala aktualizovaný tréningový manuál *Prevencia obchodovania s ľuďmi*³¹⁹. Manuál je určený odborníkom, ktorí sa vo svojej práci stretávajú s potenciálnymi obeťmi obchodovania s ľuďmi. S manuálom môžu predstaviť problematiku obchodovania s ľuďmi, situáciu v tejto oblasti na Slovensku aj v medzinárodnom kontexte a poskytuje preventívne informácie a praktické rady na minimalizovanie rizík spojených s hľadaním práce či vycestovaním. Manuál obsahuje tiež konkrétne skupinové aktivity na zvýšenie povedomia o hrozbe obchodovania s ľuďmi a ako sa nestáť obeťou obchodníkov s ľuďmi.³²⁰ Aj s pomocou tohto manuálu IOM Slovensko v marci 2019 v Košiciach a Piešťanoch vyškolovalo v prevencii obchodovania s ľuďmi

313 Informácie poskytla NJBPNM ÚHCP P PZ.

314 Informácie poskytlo MZVEZ SR.

315 Informácie poskytlo IC MV SR.

316 Názov projektu: Vzdelávanie príslušníkov Policajného zboru v oblasti prevencie a identifikácie obchodovania s ľuďmi. Trvanie projektu: 1. 4. 2017 – 31. 12. 2019. Výška grantu: 155 065,46 EUR.

317 Zdroj: <http://www.minv.sk/?vzdelavanie-policajtov-prevencia-obchodovanie-s-ludmi-ISF> (citované 3. 2. 2020).

318 Zdroj: <https://www.minv.sk/?aktuality-obchodovanie-s-ludmi&sprava=prvy-kontakt-s-obeťou-obchodovania-s-ludmi-je-ten-najdoležitejši> (citované 3. 2. 2020).

319 Dostupné na: <https://iom.sk/sk/publikacie/boj-proti-obchodovaniu-s-ludmi.html?download=234:ct/iom-cthb-treningovy-manual-2019.pdf> (citované 17. 4. 2020).

320 Zdroj: <https://iom.sk/sk/publikacie/boj-proti-obchodovaniu-s-ludmi.html> (citované 17. 4. 2020).

87 odborníkov, ktorí pracujú s ohrozenými skupinami obyvateľstva.³²¹

10.4 Zvyšovanie povedomia verejnosti

Nasledujúce aktivity majú všeobecný charakter, resp. môžu byť aplikovateľné/využiteľné pri všetkých obetiach obchodovania bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť:

V októbri 2019 IC MV SR realizovalo celonárodnú billboardovú kampaň s novým vizuálom a motom *Nezavárjaj pred tým očii!*, ktorá sa zameriavala na prevenciu boja proti obchodovaniu s ľuďmi a propagáciu Národnej linky pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi 0800 800 818. Kampaň sa konala pri príležitosti Európskeho dňa boja proti obchodovaniu s ľuďmi, ktorý je stanovený na 18. októbra.³²²

Mimovládna organizácia Slovenská katolícka charita (v spolupráci s odborom prevencie kriminality KMV a Britským veľvyslanectvom) spustila v roku 2019 terénnu a online kampaň zameranú na boj proti obchodovaniu s ľuďmi s názvom *Nenechaj sa zotročiť*. Kampaň má za cieľ viac hovoriť o reálnych nástrahách novodobého otroctva, ktoré často zasahuje marginalizované skupiny v najchudobnejších regiónoch Slovenska.³²³

Verejnosť, ale najmä žiaci a študenti sa v roku 2019 mohli okrem prednášok dozvedieť viac o téme obchodovania s ľuďmi na zážitkových workshopoch v Košiciach. V marci 2019 tam bol pristavený červený poschodový autobus, ktorý je symbolom londýnskej hromadnej dopravy a v ktorom sa uskutočnili interaktívne prezentácie pre študentov stredných škôl. Akciu realizovalo Britské veľvyslanectvo na Slovensku spolu s odborom prevencie kriminality KMV SR, National Crime Agency, Gangmasters and Labour Abuse Authority, Slovenskou katolíckou charitou a mestom Košice.³²⁴ V máji 2019 boli do obchodných výkladov umiestnené obeť obchodovania s ľuďmi – figuranti. Projekt realizoval odbor prevencie kriminality KMV SR.³²⁵

IOM Slovensko v roku 2019 *rozšírila mobilnú aplikáciu SAFE Travel & Work Abroad* o ďalšie jazykové verzie. Aplikácia je tak voľne dostupná v siedmich jazykových verziách – slovenskej, anglickej, českej, poľskej, maďarskej, nemeckej a francúzskej – v Google Play³²⁶ a App Store³²⁷ a na webovej stránke www.safe.iom.sk.³²⁸

10.5 Medzinárodná spolupráca

10.5.1 Spolupráca s členskými štátmi EÚ

IC MV SR ako národný spravodajca pravidelne spolupracovalo s národnými spravodajcami iných členských štátov EÚ, a to na základe formalizovanej a elektronickej platformy, ktorú vytvorila

321 Informácie poskytol Úrad IOM v SR.

322 Informácie poskytlo IC MV SR.

323 Zdroj: <https://obchodsludmi.sk/nenechaj-sa-zotrocit/> (citované 3. 2. 2020).

324 Zdroj: <https://prevenciakriminality.sk/clanok/1-obchodovanie-s-ludmi/88-nedajte-sa-lahko-odviest-aj-keď-je-vidina-zarobku-lakava> (citované 16. 4. 2020).

325 Zdroj: <https://prevenciakriminality.sk/clanok/1-obchodovanie-s-ludmi/109-s-netypickym-tovarom-vo-vyklade-sme-zavitali-aj-na-vychodne-slovensko> (citované 16. 4. 2020).

326 Dostupné na: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.beesafe.ios.safe> (citované 3. 2. 2020).

327 Dostupné na: <https://itunes.apple.com/us/app/safe-travel-work-abroad/id1163826719?mt=8> (citované 3. 2. 2020).

328 Informácie poskytol Úrad IOM v SR.

Európska komisia. Platforma rieši aj otázky týkajúce sa obetí obchodovania s ľuďmi – príslušníkov tretích krajín alebo osôb bez štátnej príslušnosti. Platforma vznikla v zmysle čl. 19 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/36/EÚ z 5. apríla 2011 o prevencii obchodovania s ľuďmi a boji proti nemu a o ochrane obetí obchodovania, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2002/629/SVV.³²⁹

V rámci medzinárodnej policajnej spolupráce sa v roku 2019 pracovníci NJBPNM ÚHCP P PZ zúčastnili početných operatívnych stretnutí s policajnými zložkami UK v prípadoch existencie operatívnych informácií vedúcich k podozreniu z páchania trestnej činnosti obchodovania s ľuďmi. V júni 2019 NJBPNM uzatvorila novú dohodu o zriadení spoločného vyšetrovacieho tímu (JIT) s UK, ktorá sa týka vyšetrovania podozrenia z obchodovania s ľuďmi a nútenej práce. Naďalej tiež prebiehala aktívna policajná spolupráca aj prostredníctvom policajných pridelencom vyslaných na výkon štátnej služby v zahraničí – najmä s policajným pridelencom v Londýne.³³⁰

V roku 2019 pokračovala intenzívna spolupráca P PZ aj s inými členskými štátmi EÚ prostredníctvom Úradu medzinárodnej policajnej spolupráce P PZ a jeho národných ústrední Europol a Interpol, ako aj prostredníctvom priamej komunikácie NJBPNM P PZ s policajnými zložkami iných členských štátov EÚ cez chránený komunikačný kanál Europolu SIENA (Secure Information Exchange Network Application).³³¹

V roku 2019 sa NJBPNM zapojila do celoeurópskych akčných dní Europolu (angl. Joint Action Days), ktoré sa konali v apríli 2019 so zameraním na pracovné vykorisťovanie, v júli 2019 na sexuálne vykorisťovanie detí a v septembri 2019 na sexuálne vykorisťovanie. V rámci vykonaných kontrol nebola identifikovaná žiadna obeť obchodovania s ľuďmi pochádzajúca z tretích krajín.³³²

10.5.2 Spolupráca s tretími krajinami

IC MV SR ako národný spravodajca spolupracovalo pri príprave podujatia *Stretnutie národných koordinátorov a národných spravodajcov v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi* spoluorganizovaného OBSE a Radou Európy³³³, ktoré sa konalo v Bratislave v dňoch 22. – 23. októbra 2019. Podujatie otvoril okrem iných aj národný koordinátor – štátny tajomník MV SR. Témami konferencie boli detské obeť obchodovania s ľuďmi, redukcia dopytu a národný referenčný mechanizmus. Účasť krajín OBSE bola príležitosťou na nadviazanie bližšej bilaterálnej spolupráce.³³⁴

V roku 2019 sa SR nezapojila do žiadnych spoločných vyšetrovacích tímov s tretími krajinami.³³⁵

³²⁹ Informácie poskytl IC MV SR.

³³⁰ Informácie poskytl NJBPNM ÚHCP P PZ.

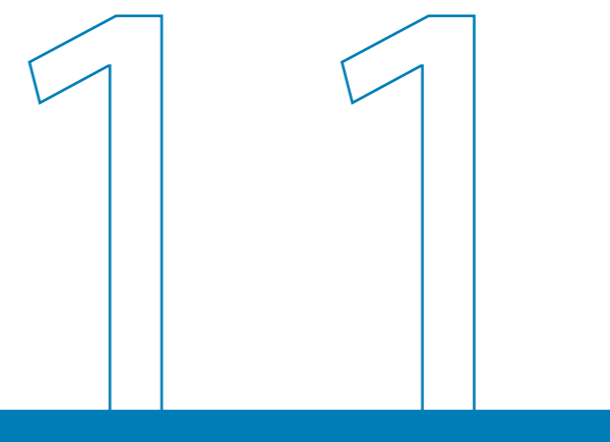
³³¹ Informácie poskytl NJBPNM ÚHCP P PZ.

³³² Informácie poskytl NJBPNM ÚHCP P PZ.

³³³ Zdroj: https://www.mzv.sk/aktuality/detail/-/asset_publisher/lw1ppvnScIPx/content/lukas-parizek-otvori-stretnutie-narodnych-koordinato-rov-v-boji-proti-obchodovaniu-s-ludmi?p_auth=DRU9FO4T&_101_INSTANCE_lw1ppvnScIPx_redirect=%2F (citované 4. 2. 2020).

³³⁴ Informácie poskytl IC MV SR.

³³⁵ Informácie poskytl OZVEZ KMV, ÚHCP P PZ a MÚ MV SR.

Návraty a readmisie

V roku 2019 bol zaznamenaný mierny pokles celkového počtu návratov z územia SR, hoci stúpol počet asistovaných dobrovoľných návratov. V oblasti nútených návratov sa koncom roka 2019 ukončila implementácia projektov *Nútený návrat – AMIF II a Kompas II*, na ktoré budú v nasledujúcom období nadväzovať projekty *Nútený návrat – AMIF III a Kompas III*. V oblasti monitorovania nútených návratov SR zvýšila svoju účasť na aktivitách Frontexu. K posilneniu spolupráce pri readmisii a návratoch do tretích krajín došlo v prípade Vietnamu a Srí Lanky.

IOM spustilo v rámci projektu *Dobrovoľný návrat a reintegrácia v krajine pôvodu* novú webovú stránku pre záujemcov a žiadateľov o asistované dobrovoľné návraty. Implementácia tohto projektu bola ku koncu roka 2019 ukončená a od roku 2020 bude pokračovať nový projekt, taktiež realizovaný IOM.

11.1 Štatistiky a trendy

Slovensko v roku 2019 zaznamenalo mierny pokles nútených návratov z územia SR. Oproti roku 2018, keď bolo nútene navrátených 430 migrantov³³⁶, v roku 2019 SR v rámci opatrení núteného návratu vrátila 283 osôb, a to najmä občanov Ukrajiny, Vietnamu a Afganistanu, najviac návratov sa realizovalo na územie Ukrajiny, Srbska a Rakúska. Dobrovoľný odchod bol uložený 1 313 osobám oproti 1 667 osobám v roku 2018³³⁷, pričom najväčší počet predstavovali občania Ukrajiny.

³³⁶ Mészárosová, S., Oboňová, S. (2019): Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2018. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

³³⁷ Mészárosová, S., Oboňová, S. (2019): Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2018. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Asistovaný dobrovoľný návrat prostredníctvom IOM využilo 108 migrantov, z ktorých sa 48 zapojilo v rámci programu aj do reintegračnej pomoci (pozri **tabuľku 6** v prílohe).³³⁸

11.2 Nútené návraty

V roku 2019 sa v rámci Národného programu AMIF a v súlade so špecifickým cieľom 3 Návrat realizovali nasledujúce projekty na zabezpečenie rýchleho, udržateľného a efektívneho návratu:

- Projekt ÚHCP P PZ *Nútený návrat – AMIF II*, ktorý bol zameraný na zefektívnenie riadenia návratových operácií a zabezpečenie trvalo udržateľného, bezpečného a dôstojného návratu štátnych príslušníkov tretích krajín. Projekt kontinuálne nadväzoval na národné projekty ÚHCP P PZ implementované v predchádzajúcich obdobiach. V rámci projektu boli realizované aktivity, ktoré prispievali k úspešnému manažovaniu a realizácii návratových operácií.
- Projekt Slovenskej humanitnej rady *KOMPAS II*, ktorého hlavným cieľom bolo dosiahnutie efektívneho procesu návratu. Projekt zabezpečoval komplexné poskytovanie služieb pre ŠPTK v útvaroch policajného zaistenia pre cudzincov v Medvedove a v Sečovciach. Aktivity projektu boli špecificky zamerané aj na zraniteľné skupiny osôb.

Oba projekty boli ukončené 31. 12. 2019. Kontinuálne na ne budú v roku 2020 nadväzovať projekty *KOMPAS III* a *Nútený návrat – AMIF III*.³³⁹

V oblasti monitorovania nútených návratov sa pracovníci Slovenskej humanitnej rady, zodpovední za túto oblasť, v dňoch 11. – 15. 11. 2019 zúčastnili v Ríme tréningu *Forced Return Monitoring*, ktorého absolvovaním získali certifikát pre monitorovanie frontexových operácií a následne boli zaradení do medzinárodnej databázy monitorov pre Frontex za SR.^{340 341}

V rámci realizácie mimoriadneho opatrenia boli v roku 2019 dočasne premiestnení štátni príslušníci tretích krajín z ÚPZC Medvedov do ÚPZC Sečovce. Toto opatrenie súviselo s kapacitnými potrebami na úseku cudzineckej agendy.³⁴²

V rámci spolupráce pri návratových operáciách s tretími krajinami sa zástupcovia ÚHCP P PZ v dňoch 11. – 12. 7. 2019 v Poľsku zúčastnili pracovného stretnutia zástupcov niektorých členských štátov EÚ a styčných dôstojníkov pôsobiach vo Vietname. Stretnutie sa týkalo spoločných pravidiel a osvedčených postupov v súvislosti s implementáciou účinnej politiky návratu do Vietnamu.

Slovenská republika sa v oblasti spolupráce s tretími krajinami taktiež zapojila do efektívnejšej elektronickej platformy RCMS Srí Lanka (Readmission case management system). Od 1. februára 2020 budú príslušné orgány Srí Lanky akceptovať žiadosti o readmisiu z členských štátov EÚ a diplomatických misií Srí Lanky pôsobiach v EÚ výlučne prostredníctvom danej elektronickej platformy RCMS.³⁴³

338 Informácie poskytli ÚHCP P PZ a Úrad IOM v SR.

339 Informáciu poskytol OZP SEP MV SR. Trvanie oboch projektov: 1. 1. 2020 – 31. 12. 2021.

340 V rámci projektu Forced Return Monitoring III (FRm III).

341 Informácie poskytol MÚ MV SR.

342 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

343 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

11.3 Asistované dobrovoľné návraty a reintegrácie

Rok 2019 bol posledným rokom implementácie projektu IOM *Dobrovoľný návrat a reintegrácia v krajine pôvodu*, prostredníctvom ktorého SR realizovala asistované dobrovoľné návraty (angl. assisted voluntary return – AVR). Hlavným cieľom tohto projektu je prispieť k napĺňaniu cieľov migračnej politiky SR implementáciou programu AVRR, ktorý migrantom poskytuje možnosť humánneho a dôstojného návratu vrátane začlenenia sa na trh práce a do spoločnosti v krajine pôvodu. Zároveň SR poskytovala finančne efektívny nástroj na zvýšenie udržateľnosti návratov cieľovej skupiny. V rámci projektu sa migrantom poskytovali komplexné služby, ktoré zahŕňali zvyšovanie a udržiavanie informovanosti o asistovaných dobrovoľných návratoch a reintegráciách u samotnej cieľovej skupiny a u spolupracujúcich inštitúcií, prípravu a realizáciu samotných návratov a poskytovanie reintegračnej asistencie v krajinách pôvodu.³⁴⁴

IOM poskytla reintegračnú pomoc na zabezpečenie základných životných potrieb a živobytia po návrate domov 41 jednotlivcom a rodinám v 15 krajinách – v Afganistane, Arménsku, na Filipínach, v Gruzínsku, Iráne, Iraku, Macedónsku, Moldavsku, Mongolsku, Pakistane, Rusku, Srbsku, Thajsku, na Ukrajine a vo Vietname. Migranti využili pomoc najmä na zabezpečenie dočasného ubytovania, rekonštrukciu príbytkov, založenie malých podnikateľských aktivít a na kombináciu viacerých druhov pomoci. Na tento projekt bude od roku 2020 kontinuálne nadväzovať projekt *Dobrovoľný návrat a reintegrácia v krajine pôvodu*³⁴⁵, ktorý bude implementovať IOM.³⁴⁶

IOM pripravila aj novú webovú stránku <https://avr.iom.sk/>, ktorej cieľom je lepšie informovať potenciálnych klientov o službách poskytovaných IOM v rámci projektu asistovaných dobrovoľných návratov a reintegrácie.³⁴⁷

344 Informácie poskytol OZP SEP MV SR.

345 Trvanie projektu: 1. 1. 2020 – 31. 12. 2022.

346 Informácie poskytol Úrad IOM v SR.

347 Informácie poskytol Úrad IOM v SR.

Migrácia a rozvoj

SR v roku 2019 nerealizovala zásadné systémové opatrenia na podporu rozvojového vplyvu migrácie.³⁴⁸ Pokračovala však v začleňovaní migrácie do rozvojovej spolupráce a humanitárnej pomoci. S niekoľkonásobným navýšením oficiálnej rozvojovej pomoci do roku 2030 SR počíta v *Strednodobej stratégii rozvojovej spolupráce na roky 2019 – 2023*, ktorú schválila vláda SR v januári 2019. Stratégia poukazuje na potrebu riešenia príčin migrácie v krajinách pôvodu a tranzitu prostredníctvom odstraňovania chudoby, tvorby pracovných miest či podpory potravinovej bezpečnosti. Rozvojová spolupráca SR sa v roku 2019 riadila cieľmi, princípmi a prioritami zadefinovanými v *Zameraní bilaterálnej rozvojovej spolupráce SR na rok 2019*, ako aj *novelizovaným zákonom o rozvojovej spolupráci a zákonom o Eximbanke*. Do pomoci krajinám pôvodu či tranzitu sa SR v roku 2019 zapájala cez mechanizmy SlovakAid, EÚ a OSN.

12.1 Rozvojová spolupráca a humanitárna pomoc

SR sa v oblasti migrácie a rozvoja dlhodobo sústreďuje najmä na rozvojovú spoluprácu a humanitárnu pomoc. Cez ne začala SR vzhľadom na migračnú situáciu od roku 2016 podporovať opatrenia, ktoré majú za cieľ riešiť či zmierňovať príčiny vzniku neregulárnej a/alebo nútenej migrácie do EÚ.

Do roku 2018 vrátane vyčleňovala SR na svoju oficiálnu rozvojovú pomoc (ODA) približne 0,13 %

348 Napr. aktivity/opatrenia na začleňovanie migrácie do rozvojových a sektorálnych politík, na znižovanie úniku mozgov (tzv. brain drain) v krajinách pôvodu alebo aktivity spolupráce s tretími krajinami v oblasti ekonomickej migrácie (napr. partnerstvá v oblasti pracovnej mobility a zriaďovanie tzv. centier pre migráciu a mobilitu, angl. Migration and Mobility Resource Centres), spolupráce s diasporami a v súvislosti s remitenciami.

hrubého národného dôchodku (HND) krajiny. ODA Slovenska by v roku 2030 mohla byť takmer štvornásobne vyššia. *Strednodobá stratégia rozvojovej spolupráce na roky 2019 – 2023*³⁴⁹, ktorú schválila vláda SR v januári 2019, zohľadňuje záväzok SR k postupnému zvyšovaniu výdavkov ODA na úroveň 0,33 % do roku 2030. Stratégia zároveň v nezáväznom finančnom pláne kvantifikuje navýšovanie finančného objemu ODA SR s výhľadom dosiahnutia uvedenej úrovne. V *Správe o výsledkoch a odporúčaniach vyplývajúcich z partnerského hodnotenia Výboru OECD pre rozvojovú pomoc* prijatej vládou SR 3. júla 2019 navrhuje MZVEZ SR realistickejší indikatívny plán navýšovania ODA SR každoročne o 10 %. Napriek tomu sa však v priebehu roku 2019 nepodarilo zabezpečiť žiadne navýšovanie výdavkov na ODA SR v budúcom období. SR v stratégii výraznejšie uplatňuje regionálny prístup, ktorý umožňuje realizáciu tematicky súvisiacich rozvojových intervencií, ako aj zdieľanie skúseností medzi partnerskými krajinami navzájom. Stratégia „pokazuje na potrebu riešenia príčin migrácie v krajinách pôvodu a tranzitu prostredníctvom odstraňovania chudoby, tvorby pracovných miest či podpory potravinovej bezpečnosti. Rozširuje preto pôsobenie SlovakAid v regióne východnej subsaharskej Afriky³⁵⁰ s cieľom pomôcť najmenej rozvinutým krajinám stimulovať ich vlastný rozvojový potenciál a zlepšiť životné podmienky obyvateľov“. Programovými krajinami SlovakAid budú do roku 2023 Keňa, Moldavsko a Gruzínsko. Stratégia vychádza z troch hlavných záväzkov prijatých na pôde OSN v roku 2015 (Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj, Akčného programu z Addis Abeby o financovaní rozvoja a Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy a Parížskej dohody), nadväzuje na Nový Európsky konsenzus o rozvoji „Náš svet, naša dôstojnosť, naša budúcnosť“ z roku 2017, a zároveň reflektuje viaceré z odporúčaní Výboru OECD pre rozvojovú pomoc (OECD/DAC) vyplývajúcich z historicky prvej Hodnotiacej správy OECD/DAC pre SR z októbra 2018. Zodpovednosť za implementáciu Agendy 2030 bola v SR rozdelená medzi Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, ktorý zodpovedá za jej vnútroštátnu implementáciu a Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, ktoré zodpovedá za jej implementáciu v medzinárodnom prostredí.³⁵¹

Rozvojová spolupráca SR sa v roku 2019 riadila cieľmi, princípmi a prioritami zadefinovanými v *Zameraní bilaterálnej rozvojovej spolupráce SR na rok 2019*³⁵², ako aj *novelizovanými zákonmi o rozvojovej spolupráci*³⁵³ (konkrétne článok VI) a *zákonmi o Eximbanke*³⁵⁴. Novela oboch zákonov³⁵⁵ s účinnosťou od októbra 2019 rozšírila pôsobenie Eximbanky – exportno-importnej banky SR – do oblasti rozvojovej spolupráce. Nevyhnutnosť zmeny zákona o rozvojovej spolupráci vyplývala z aplikačnej praxe. Jednou z priorit novely zákona bola podpora zapájania podnikateľov do rozvojovej spolupráce prostredníctvom poskytovania zvýhodnených vývozných úverov. Dôležitým momentom bolo aj zahrnutie Slovenskej agentúry pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu (SAMRS) ako oprávneného subjektu spolu s Eximbankou SR na využívanie finančných prostriedkov a iných foriem podpory z EÚ. Na zefektívnenie procesov rozvojovej spolupráce sa rozšírili jej nástroje o poskytnutie vedomostí a skúseností z transformačných a reformných procesov. Taktiež sa zjednodušil a racionalizoval postup poskytovania finančného príspevku ako nástroja rozvojovej spolupráce s cieľom väčšej konzistentnosti a lepšieho monitorovania poskytovaných finančných príspevkov.³⁵⁶

349 Dostupné na: https://www.slovakaid.sk/sites/default/files/strednodoba_strategia_rozvojovej_spoluprace_sr_2019-2023.pdf (citované 17. 4. 2020).

350 Burundi, Etiópia, Eritrea, Južný Sudán, Keňa, Rwanda, Somálsko, Tanzánia a Uganda

351 Zdroj: https://www.slovakaid.sk/sites/default/files/strednodoba_strategia_rozvojovej_spoluprace_sr_2019-2023.pdf (citované 17. 4. 2020).

352 Zdroj: https://www.slovakaid.sk/sites/default/files/strednodoba_strategia_rozvojovej_spoluprace_sr_2019-2023.pdf (citované 17. 4. 2020).

353 Zdroj: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2015-392> (citované 17. 4. 2020).

354 Zdroj: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2019-281> (citované 17. 4. 2020).

355 zákonom č. 281/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 80/1997 Z. z. o Exportno-importnej banke SR v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

356 Informácie poskytl MZVEZ SR.

Štrukturálnou zmenou prešla aj Platforma mimovládnych a rozvojových organizácií (PMVRO), ktorá v roku 2019 zmenila názov na *Platforma rozvojových organizácií – Ambrela*. Ambrela je od roku 2010 oficiálnym partnerom MZVEZ SR pri pripomienkovaní a príprave kľúčových dokumentov týkajúcich sa rozvojovej politiky a rozvojovej spolupráce.³⁵⁷ Ich novým projektom *Globálne ciele a migrácia* (SDGs and Migration – Multipliers and Journalists Addressing Decision Makers and Citizens in the EU), ako aj kampaňou *Tváre migrácie* (Faces of Migration) plánujú prekonať a prekopať existujúce názory na migráciu. Projekt, ktorý realizuje spolu sedem partnerov z celej Európy, sa zameriava na migráciu z hľadiska cieľov udržateľného rozvoja, a to prostredníctvom zvyšovania informovanosti – ako u osôb s rozhodovacou právomocou, tak aj v médiách a u širokej verejnosti. Tento projekt je financovaný z programu EK pre rozvojové vzdelávanie a zvyšovanie povedomia (DEAR).³⁵⁸

Bilaterálna spolupráca a pomoc realizovaná na území SR

SR každoročne poskytuje v rámci programu vládnych štipendií 48 štipendijných miest pre študentov z rozvojových krajín. Gestorom programu je MŠVVaŠ SR a štipendia pokrývajú celé obdobie štúdia 1. a 2., resp. 3. stupňa na verejných vysokých školách SR v slovenskom jazyku, vrátane nultého ročníka jazykovej prípravy. Od roku 2018 je v teritoriálnom rozdelení vládnych štipendií kladený dôraz na krajiny postihnuté vojnovým konfliktom a utečeneckou krízou v nadväznosti na záväzok pomoci týmto krajinám vychádzajúci z tzv. Obamovho samitu (Leaders' Summit on Refugees), ktorý sa konal 20. septembra 2016 v New Yorku. V akademickom roku 2019/2020 bolo pre študentov z týchto krajín (Afganistan, Sýria, Libanon, Jordánsko, Irak, Palestína, Sudán a Etiópia) vyčlenených 24 štipendijných miest.³⁵⁹

Bilaterálna spolupráca a pomoc SR v tretích krajinách

SR cez Slovenskú agentúru pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu (SAMRS) v roku 2019 vyhlásila výzvu na predkladanie žiadostí o dotáciu na projekty humanitárnej pomoci. Podpora humanitárnych aktivít je reakciou na dôsledky ozbrojených konfliktov a riešenie príčin vzniku neregulárnej a/alebo nútenej migrácie prostredníctvom zlepšovania životných podmienok obyvateľov, ako aj perspektívy na uplatnenie sa v ich domovských komunitách. Osobitná pozornosť sa vo výzve venuje zlepšovaniu životných podmienok utečencov a vnútorne vysídlených osôb, nepriaznivej ekonomickej situácii, ako aj vytváraniu predpokladov na ich návrat, pokiaľ to situácia v domovskej krajine alebo v mieste pôvodného bydliska umožní. V rámci výzvy bolo schválených päť projektov v celkovej výške 999 962,40 EUR. Jeden projekt je realizovaný v Južnom Sudáne, tri projekty prebiehajú v Libanone a jeden v Iraku.³⁶⁰

Z prostriedkov ODA bol v rámci výzvy pre región východnej subsaharskej Afriky podporený projekt *Odborné vzdelávanie pre mladých utečencov z Južného Sudánu*³⁶¹, ktorý od augusta 2019 realizuje mimovládna organizácia Slovenská katolícka charita spolu s miestnou diecéznou charitou Caritas Gulu. Cieľovou skupinou je utečenecká mládež, ktorá predčasne ukončila školskú dochádzku alebo z rôznych dôvodov nemôže pokračovať v ďalšom vzdelávaní a ocitli sa v 36-tisícovom utečeneckom tábore Pagirirynya na severe Ugandy. Zámerom projektu je poskytovať odborné učňovské vzdelanie v žiadaných odboroch ako stolárstvo, murárstvo, kaderní-

357 Zdroj: <https://ambrela.org/co-je-ambrela/> (citované 17. 4. 2020).

358 Zdroj: <https://ambrela.org/kampane/tvare-migracie/> (citované 17. 4. 2020).

359 Informácie poskytl MZVEZ SR.

360 Informácie poskytl MZVEZ SR.

361 Kód projektu: SAMRS/2019/SSA/1/4. Trvanie projektu: 1. 8. 2019 – 15. 11. 2020.

tvo/holičstvo, krajčírstvo, mechanické strojárstvo či práca v hoteloch a reštauráciách. Kurz trvá 4 mesiace, počas ktorých sú študenti ubytovaní v škole. Úspešný absolvent dostane nielen certifikát o absolvovaní kurzu, ale aj základné pracovné nástroje a počiatočný kapitál.³⁶² V prvej fáze sa do projektu zapojilo 40 študentov, v ďalšom období je plán prijat' ich 120. Rozpočet projektu je 51 118,40 EUR.³⁶³

Humanitárna materiálna pomoc pre Bosnu a Hercegovinu: MV SR na základe žiadosti Červeného kríža mesta Bihač poskytlo materiálnu humanitárnu pomoc pre migrantov 17. júna 2019 v celkovej hodnote 51 717,46 EUR. Na základe písomnej žiadosti Červeného kríža Hadžici z Bosny a Hercegoviny o materiálnu humanitárnu pomoc SR, ktorá bola poslaná Veľvyslanectvu SR v Sarajeve, pripravilo MV SR v decembri 2019 zo svojich zásob ďalšiu pomoc v hodnote 20 998,56 EUR.³⁶⁴

Humanitárna materiálna pomoc pre Libanon: Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) v Libanone a UNHCR informovali Veľvyslanectvo SR v Bejrúte o potrebe poskytnutia materiálnej humanitárnej pomoci pre utečencov v Libanone. Pomoc SR smerovala najmä na sever Libanonu do provincie Akkar, kde je najviac neformálnych stanových utečeneckých táborov a najväčšia bieda. MV SR 29. marca 2019 pripravilo zo svojich zásob materiálnu humanitárnu pomoc v celkovej hodnote 50 020,75 EUR.³⁶⁵

Pomoc cez mechanizmy EÚ a V4

SR bola aj v roku 2019 aktívnym *prispievateľom do Zvereňovaných fondov EÚ*, ktoré boli vytvorené v reakcii na utečeneckú situáciu v roku 2015. V zmysle splátkového kalendára prispela do fondu FRIT (EU Facility for Refugees in Turkey) sumou 1,69 mil. EUR. SR sa zároveň angažovala v aktívnej realizácii nástrojov financovaných z týchto fondov.³⁶⁶

SR sa v roku 2019 aktívne zapájala aj do spoločného programovania EÚ, ktoré sa týkalo stabilizácie a posilňovania miestnych komunít, ako aj prevencie neregulárnej a/alebo nútenej migrácie. V roku 2019 podpísala SAMRS zmluvu s organizáciou Self-Help Africa, ktorá je grantovým manažérom jedného z komponentov programu AgriFI. Program je zameraný na podporu produktivity, adaptácie a integrácie malých poľnohospodárov na trh práce v Keni. Predmetom zmluvy je *spolupráca počas obdobia 2018 – 2022 v sektore poľnohospodárstva, prostredníctvom zapojenia sa do programu AgriFI*, resp. jeho komponentu KILIMO-VC. Komponent sa zameriava na zlepšenie integrácie hodnotového reťazca drobných farmárov a pastierov poskytnutím stimulov na investície do agropotravinárskeho sektora. SR v roku 2019 prispela do komponentu sumou 625 000 EUR.³⁶⁷

V roku 2019 pokračovala implementácia spoločného projektu krajín V4 v Keni v pobrežných oblastiach Kilifi, Kwale a Lamu. Projekt má hodnotu 1,9 milióna EUR a doba implementácie predstavuje 4 roky (2017 – 2021). Projekt je financovaný prostredníctvom EUTF - Núdzového zvereňovaného fondu EÚ pre stabilitu a riešenie príčin nelegálnej migrácie a vysídlených osôb v Afrike. SAMRS je hlavným koordinátorom iniciatívy. Hlavným cieľom projektu je podpora rozvoja pobrežných provincií tvorbou pracovných miest a zvýšenie potravinovej bezpečnosti. Špecifickým cieľom je zlepšiť socioekonomickú situáciu 15-tisíc malých farmárov a vytvoriť nové pracovné

362 Zdroj: <https://charita.sk/rozvojova-spolupraca/doverujem-bohu-ze-ma-pre-nas-lepsiu-buducnost/> (citované 3. 2. 2020).

363 Informácie poskytl MZVEZ SR.

364 Informácie poskytl sekcia krízového riadenia Ministerstva vnútra SR.

365 Informácie poskytl sekcia krízového riadenia Ministerstva vnútra SR.

366 Informácie poskytl MZVEZ SR.

367 Informácie poskytl MZVEZ SR.

miesta prostredníctvom Bio a Fair Trade produkcie kešu orechov a sezamu.³⁶⁸

Počas predsedníctva SR vo V4 v roku 2019 bol ohlásený *spoločný príspevok krajín V4 a Nemecka na projekt pomoci Maroku* pri riadení migrácie. Jeho cieľom je prispieť k zníženiu migračných tokov v oblasti a bojovať proti príčinám neregulárnej migrácie³⁶⁹. Projektová iniciatíva pozostáva z dvoch základných pilierov – migračného a rozvojového. Kľúčovou aktivitou v rámci migračného piliera je budovanie kapacít marockej pobrežnej stráže s cieľom kontroly pobrežnej hranice. Rozvojový pilier je zameraný na zlepšovanie socioekonomických podmienok pre mladých ľudí v krajine s dôrazom na zvyšovanie ich zamestnanosti, budovanie hospodárskej infraštruktúry a podporu podnikania. Projekt sa bude implementovať v rokoch 2020 – 2021 s finančnými prostriedkami v objeme 30 miliónov EUR.³⁷⁰

12.2 Výskum

Migráciou a rozvojom vo vysielajúcich a tranzitných krajinách sa čiastočne zaoberá publikácia *Náš spoločný domov: Migrácia a rozvoj na Slovensku*, ktorú v máji 2019 vydala mimovládna organizácia Slovenská katolícka charita. Publikácia okrem iného identifikuje hlavné prekážky, ktoré bránia migrantom plne sa podieľať na rozvoji Slovenska a krajín ich pôvodu. Publikácia je súčasťou trojročného projektu *MIND – Migration. Interconnectedness. Development* (Migrácia. Prepojenosť. Rozvoj) financovaného Európskou komisiou (DG DEVCO). Jeho cieľom je zvýšiť povedomie verejnosti o vzťahu medzi udržateľným rozvojom, migráciou a úlohou EÚ v oblasti rozvojovej spolupráce.³⁷¹

³⁶⁸ Informácie poskytl MZVEZ SR.

³⁶⁹ Zdroj: <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2020/51> (citované 13. 2. 2020).

³⁷⁰ Informácie poskytl MÚ MV SR a MZVEZ SR.

³⁷¹ Zdroj: [https://www.charita.sk/cojedomov/N%C3%A1%20spolo%C4%B8Dn%C3%BD%20domov%20\(SK\).pdf](https://www.charita.sk/cojedomov/N%C3%A1%20spolo%C4%B8Dn%C3%BD%20domov%20(SK).pdf) (citované 17. 4. 2020).

Bibliografia

Publikácie

Akčný plán boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2019 – 2023.

Asylum and Migration Glossary – a Tool for Better Comparability 6.0 (2019). European Migration Network.

Bachtíková, I., Oboňová, S. (2017): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu. Slovenská republika 2016. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Bachtíková, I., Oboňová, S. (2016): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu. Slovenská republika 2015. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Bútorová, Z. (2019): Občianske spolunažívanie očami tínedžerov. Správa zo sociologického výskumu. Inštitút pre verejné otázky, Bratislava.

Gyárfášová et al. (2019): Európske voľby 2019 na Slovensku: výsledky a súvislosti. Inštitút pre verejné otázky, Bratislava.

Mészárosová, S., Oboňová, S. (2018): Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2017. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Mészárosová, S., Oboňová, S. (2019): Výročná správa o migrácii a azyle v Slovenskej republike za rok 2018. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Pospěch et al. (2019): Exposed: Media coverage of migration in Czech Republic, Estonia and Slovakia. Comparative report. People in Need, Praha.

Trafficking in Persons Report 2019 (2020). U.S. Department of State.

Dokumenty a materiály

Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky, Úradom Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov a Medzinárodnou organizáciou pre migráciu o humanitárnom transfere utečencov, ktorí potrebujú medzinárodnú ochranu cez Slovenskú republiku (aktuálna verzia).

Dotazník vyplnený odborom medzinárodných vzťahov a európskych záležitostí kancelárie ministra vnútra SR.

Dotazník vyplnený Migračným úradom Ministerstva vnútra SR.

Dotazník vyplnený Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

Dotazník vyplnený Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí SR.

Dotazník vyplnený Štatistickým úradom SR.

Dotazník vyplnený Úradom IOM v SR.

Dotazník vyplnený Úradom hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru.

Kompetencie sociálnych pracovníkov pri predchádzaní a riešení krízových situácií.
 Koncepcia boja proti radikalizácii a extrémizmu na roky 2020 – 2024.
 Monitoring médií IOM za rok 2019.
 Národný program boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2019 – 2023.
 Národná stratégia integrovaného riadenia hraníc na roky 2019 – 2022.
 Plán rozvoja spolupráce medzi ÚHCP P PZ a Správou Štátnej pohraničnej služby Ukrajiny na roky 2019 – 2020.
 Správa o plnení úloh z Národného programu boja proti obchodovaniu s ľuďmi 2015 – 2018.
 Stratégia pracovnej mobility cudzincov v Slovenskej republike.
 Strednodobá stratégia rozvojovej spolupráce na roky 2019 – 2023.
 Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike za rok 2019.
 Štatistická správa Migračného úradu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky – rok 2019.
 Vzdelávacie materiály UNHCR pre prvý a druhý stupeň základných škôl v SR.

Legislatíva

Nariadenie Komisie (EÚ) č. 216/2010 z 15. marca 2010, ktorým sa vykonáva nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 862/2007 o štatistike Spoločenstva o migrácii a medzinárodnej ochrane, pokiaľ ide o vymedzenia kategórií dôvodov vydania povolení na pobyt.
 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/850 zo 17. mája 2017, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 539/2001 uvádzajúce zoznam tretích krajín, ktorých štátni príslušníci musia mať víza pri prekračovaní vonkajších hraníc členských štátov, a krajín, ktorých štátni príslušníci sú oslobodení od tejto povinnosti (Ukrajina).
 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1724 z 2. októbra 2018 o zriadení jednotnej digitálnej brány na poskytovanie prístupu k informáciám, postupom a asistenčným službám riešenia problémov a o zmene nariadenia (EÚ) č. 1024/2012.
 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia a Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 987/2009 zo 16. septembra 2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia.
 Nariadenie Ministerstva vnútra SR o zabezpečení programu podpory ochrany obetí obchodovania s ľuďmi č. 144/2018.
 Uznesenie vlády SR č. 42 z 30. januára 2019 k Príprave vnútroštátnych opatrení Slovenskej republiky na prípadné vystúpenie Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie bez dohody – aktuálne priority.
 Uznesenie vlády SR č. 473 z 10. októbra 2018.
 Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.
 Zákon č. 80/1997 Z. z. o Exportno-importnej banke Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.
 Zákon č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
 Zákon č. 83/2019 Z. z. z 27. marca 2019, ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v súvislosti s vystúpením Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie bez dohody.
 Zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch.
 Zákon č. 223/2019 Z. z. z 18. júna 2019 o sčítaní obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
 Zákon č. 280/2019 Z. z., ktorým sa novelizoval zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách.
 Zákon č. 281/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 80/1997 Z. z. o Exportno-importnej banke SR v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.
 Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestného zákona.
 Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
 Zákon č. 61/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.
 Zákon č. 392/2015 Z. z. o rozvojovej spolupráci a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
 Zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
 Zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Internet

<https://obcan.justice.sk>
www.ambrela.org
www.antipropaganda.sk
www.bratislava.sk
www.crz.gov.sk
www.cvek.sk
www.danubecompass.org
www.dennikn.sk
www.domov.sme.sk
www.easo.europa.eu
www.ec.europa.eu

www.ekonomika.sme.sk
www.emn.sk
www.employment.gov.sk
www.eucpn.org
www.facebook.com
www.facebook.com (stránka Polície SR)
www.frontex.europa.eu
www.globalnevezdelavanie.sk
www.hrl.sk
www.charita.sk
www.interreg-danube.eu
www.iom.sk
www.itunes.apple.com
www.ivo.sk
www.mareena.sk
www.mic.iom.sk
www.minedu.sk
www.minv.sk
www.mpc-edu.sk
www.mosr.sk
www.mpsvr.sk
www.multikulti.sk
www.mzv.sk
www.nbs.sk
www.noveskolstvo.sk
www.obchodsludmi.sk
www.onlinematerial.posttraumatic-integration.eu
www.play.google.com
www.prevenciakriminality.sk
www.rokovania.gov.sk
www.shr.sk
www.slovakaid.sk
www.slovak.statistics.sk
www.slov-lex.sk
www.sme.sk
www.standardnepostupy.sk
www.state.gov
www.tasr.sk
www.teraz.sk
www.trnava.sk
www.tyzden.sk

www.uniba.sk
www.upsvr.gov.sk
www.ustavnysud.sk
www.youtube.com
www.zakonypreludi.sk

Príloha: Národné štatistiky

Príloha obsahuje vybrané štatistiky z oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany za rok 2019, ktoré sa nezbierajú na úrovni EÚ v rámci Eurostatu³⁷² alebo agentúry Frontex³⁷³.

Národné štatistiky za Slovensko sú dostupné najmä v ročenkách ÚHCP P PZ³⁷⁴ (regulárna a ne-regulárna migrácia, návraty), ročných štatistikách MÚ MV SR³⁷⁵ (medzinárodná ochrana vrátane maloletých bez sprievodu žiadajúcich o azyl), štatistikách ÚPSVaR³⁷⁶ (zamestnávanie cudzincov a maloletí bez sprievodu nežiadajúcich o azyl), MZVEZ SR³⁷⁷ (víza) a ŠÚ SR³⁷⁸ (demografické údaje a zahraničná migrácia). Sumár základných štatistických údajov o migrácii na Slovensku za kalendárny rok z Eurostatu sa poskytuje v Prehľade EMN³⁷⁹ o vývoji v oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany (angl. country factsheet) alebo na webovej stránke Úradu Medzinárodnej organizácie pre migráciu (IOM) v SR³⁸⁰.

Tabuľka 1: Prvé povolenia na pobyt vydané v SR štátnym príslušníkom tretích krajín (podľa dôvodu pobytu³⁸¹ a pohlavia v roku 2019)

Pohlavie	Spolu	Dôvod pobytu			
		vytvorenie a opätovné zjednotenie rodiny (rodinné dôvody)	vzdelávanie a štúdium	platené činnosti	iné ³⁸²
Spolu	28 911	3 559	2 955	20 890	1 507
Muži	:	:	:	:	:
Ženy	:	:	:	:	:

Zdroj: ÚHCP P PZ.

Poznámka: Údaje sú spracované spôsobom a v členení, ako sa poskytujú Eurostatu podľa nariadenia ES č. 862/2007 a v súlade s aktuálnymi inštrukciami Eurostatu. Môžu sa však mierne líšiť od oficiálnych údajov, keďže tieto štatistiky za rok 2019 sa budú spracovávať a overovať až v máji 2020, a následne budú poskytnuté Eurostatu.

372 Dostupné na: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics (citované 6. 4. 2020).

373 Dostupné na: <http://frontex.europa.eu/publications/> (citované 6. 4. 2020).

374 Dostupné na: <http://www.minv.sk/?rocnky> (citované 6. 4. 2020).

375 Dostupné na: <http://www.minv.sk/?statistiky-20> (citované 6. 4. 2020).

376 Dostupné na: http://www.upsvar.sk/statistiky/zamestnvanie-cudzincov-statistiky.html?page_id=10803 (citované 6. 4. 2020).

377 Štatistiky o počtoch vydaných víz sú k dispozícii iba na vyžiadanie.

378 Dostupné na: https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/demography/population/news/!ut/p/b1/jdDRColwFABgZ-kF3HFbc7ucRn-MI5jTLdhMWEVJqUBS9FRbeZp27A9__wznlogLZprxXx_JWtU15fu-WbY2nue-7Eri_wqC9OHXnxqi5Szuw6UCgZEi9CIBHagxahnkqDCEgyX95-DIS-fuVnyFa72nnsawccAEKx4IJQzoCxsSBojexgRe71YJolWAqqgm6mJJeBphnEcOg2A8Abg-GnvABA1fGYVsfUHY9oUudF89MV8IRjI5AKlItt/dl4/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/ (citované 6. 4. 2020).

379 Dostupné na: <https://emn.sk/sk/na-stiahnutie-emn/publikacie-emn/itemlist/category/5-vyrocnne-spravy-emn> (citované 6. 4. 2020).

380 Dostupné na: <http://www.iom.sk/sk/migracia/migracia-na-slovensku> (citované 6. 4. 2020).

381 Dôvody udelenia pobytu sú v súlade s príslušnou legislatívou EÚ [Nariadenie Komisie (EÚ) č. 216/2010 z 15. marca 2010, ktorým sa vykonáva nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 862/2007 o štatistike Spoločenstva o migrácii a medzinárodnej ochrane, pokiaľ ide o vymedzenia kategórií dôvodov vydania povolení na pobyt]. Dôvody sú rozdelené do štyroch kategórií: 1. Vytvorenie a opätovné zjednotenie rodiny (rodinné dôvody), 2. Vzdelávanie a štúdium, 3. Platené činnosti a 4. Iné dôvody. Jednotlivé národné druhy a účely pobytov sú rozdelené do týchto štyroch kategórií.

382 Do kategórie Iné patria tieto pobyt podľa zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov, ktoré nepatria do žiadnej z predchádzajúcich troch kategórií: 1. prechodný pobyt – osobitná činnosť – poskytnutie zdravotnej starostlivosti a na sprevádzanie štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorému sa poskytuje zdravotná starostlivosť; 2. prechodný pobyt – plnenie služobných povinností civilnými zložkami ozbrojených síl; 3. prechodný pobyt – Slovák žijúci v zahraničí (ak cudzinec uvedie kategóriu Iné dôvody); 4. trvalý pobyt na neobmedzený čas podľa § 46 ods. 2 – ak je to potrebné na poskytovanie ochrany a pomoci svedkovi podľa osobitného predpisu, osobe bez štátnej príslušnosti, z dôvodov hodných osobitného zreteľa alebo plnoletej osobe, ktorá má udelený tolerovaný pobyt najmenej tri roky, počas ktorých študovala v škole na území SR; 5. tolerovaný pobyt – ak existuje prekážka administratívneho vyhostenia alebo ak vycestovanie nie je možné a zaistenie nie je účelné [§ 58 ods. 1 písmeno a) a b)], ak ide o nepĺnoletú osobu nájdenú na území SR alebo o obeť obchodovania s ľuďmi, ktorá má najmenej 18 rokov [§ 58 ods. 2 písmeno a) a c)], ak ide o nelegálne zamestnanú osobu za osobitne vykorisťujúcich podmienok alebo o nelegálne zamestnanú maloletú osobu, ktorej prítomnosť je na území SR nevyhnutná na účely trestného konania [§ 58 ods. 3], ak ide o obdobie poskytovania ústavnej starostlivosti, trvania karanténneho opatrenia, posudzovania žiadosti o udelenie tolerovaného pobytu, výkonu väzby alebo obdobia výkonu trestu odňatia slobody, alebo o najviac 90-dňovú lehotu na rozmyslenie pre obeť obchodovania s ľuďmi (s možnosťou predĺženia o ďalších 30 dní) [§ 58 ods. 4 písmeno a) až d)]; 6. doplnková ochrana; 7. azyl.

Tabuľka 2: Správne poplatky v SR za žiadosti o udelenie pobytu v roku 2019 (podľa druhu a účelu pobytu a dĺžky trvania pobytu)

Druh a účel pobytu	Maximálna dĺžka pobytu (v mesiacoch)	Výška správneho poplatku (v eurách)*		
		Poplatok za žiadosť na oddelení cudzineckej polície	Poplatok za žiadosť na zastupiteľskom úrade SR	Poplatok za vydanie dokladu o pobyte**
Prechodný pobyt na účel zlúčenia rodiny (smernica 2003/86)	60	132,50 EUR	135 EUR	4,50 EUR
Prechodný pobyt na účely štúdia, výmen žiakov, neplateného odborného vzdelávania alebo dobrovoľnej služby (smernica 2004/114)	72	0 EUR (na účel štúdia)	0 EUR (na účel štúdia)	4,50 EUR (na účel štúdia)
	24	99,50 EUR (na účel osobitnej činnosti – neplateného odborného vzdelávania alebo dobrovoľnej služby)	100 EUR (na účel osobitnej činnosti – neplateného odborného vzdelávania alebo dobrovoľnej služby)	4,50 EUR (na účel osobitnej činnosti – neplateného odborného vzdelávania alebo dobrovoľnej služby)
Dlhodobý pobyt (smernica 2003/119)	neobmedzený čas	165,50 EUR	-	4,50 EUR
Prechodný pobyt na účel výskumu a vývoja (smernica 2005/71)	24	0 EUR	0 EUR	4,50 EUR
Prechodný pobyt na účel vysokoškolského vzdelávania (modrá karta EÚ) – smernica 2009/50	36	165,50 EUR	170 EUR	4,50 EUR
Prechodný pobyt na účel sezónneho zamestnania (smernica 2014/36)	6 (180 dní)	33 EUR	35 EUR	4,50 EUR

Druh a účel pobytu	Maximálna dĺžka pobytu (v mesiacoch)	Výška správneho poplatku (v eurách)*		
		Poplatok za žiadosť na oddelení cudzineckej polície	Poplatok za žiadosť na zastupiteľskom úrade SR	Poplatok za vydanie dokladu o pobyte**
Prechodný pobyt na účel zamestnania v prípade vnútro podnikového presunu (smernica 2014/66)	36	-	170 EUR***	4,50 EUR***
Tolerovaný pobyt pre obeť obchodovania s ľuďmi (smernica 2004/81)	6 (180 dní)	0 EUR	0 EUR	0 EUR
Prechodný pobyt na účel zamestnania – režim jednotného povolenia na pobyt a zamestnanie (smernica 2011/98)	60	165,50 EUR	170 EUR	4,50 EUR
Iné národné povolenia	-	-	-	-

Zdroj: ÚHCP P PZ.

* Poplatky uvedené v tabuľke vychádzajú zo zákona č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch.

** Poplatok za vydanie dokladu o pobyte sa uplatňuje pri každej žiadosti o pobyt nezávisle od miesta jej podania (t. j. na OCP PZ na Slovensku alebo na zastupiteľskom úrade SR). Poplatok sa vždy uhrádza na OCP PZ.

*** Oprava textu: Vo výročnej správe EMN za roky 2015 – 2018 bolo nesprávne uvedené, že žiadosť sa nemôže podať na zastupiteľskom úrade SR v zahraničí.

Tabuľka 3: Vydané víza v SR štátnym príslušníkom tretích krajín v roku 2019 (podľa druhu víza a predchádzajúceho pobytu)

Víza	Spolu	(Schengenské) krátkodobé víza (víza typu A a C a LTV víza)		Národné víza (víza typu D) *	
		v tretej krajine	v inom ČS EÚ	v tretej krajine	v inom ČS EÚ
		predchádzajúci pobyt			
Spolu	29 148*	21 843	1 665	5 605	35

Zdroj: MZVEZ SR (na základe podkladov Microcomp zo systému NVIS).

* MV SR z celkového počtu udelilo 50 víz.

Poznámka: Počty vydaných víz sa môžu líšiť od údajov uvedených v pripravovanej ročenke ÚHCP P PZ Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike – rok 2019. Počet rozhodnutých víz v systéme v čase spracovania prehľadu sa nemusí premietnuť do počtu vytlačovaných, resp. vydaných víz.

Vysvetlivky: vízum typu A – letiskové tranzitné vízum, vízum typu C – turistické vízum, vízum typu D – národné vízum, vízum LTV – vízum s obmedzenou územnou platnosťou.

Tabuľka 4: Prevádzané osoby v SR – vybrané ukazovatele v roku 2019³⁸³

Ukazovateľ	Spolu	Muži	Ženy
Štátni príslušníci tretích krajín identifikovaní ako prevádzané osoby	764/113*	:	:
Udelené lehoty na rozmyslenie (napr. v súlade so smernicou 2004/81/ES, ak sa uplatňuje aj na prevádzané osoby)	-	-	-
Udelené povolenia na pobyt pre prevádzané osoby (napr. v súlade so smernicou 2004/81/ES, ak sa uplatňuje aj na prevádzané osoby)	-	-	-

Zdroj: ÚHCP P PZ.

* 764 nelegálnych migrantov bolo zadokumentovaných vo vyšetrovacích spisoch v roku 2019, pričom skutky sa stali aj v predchádzajúcich rokoch. Z uvedeného počtu bolo v roku 2019 zadržaných 113 nelegálnych migrantov s prevádzacom.

Vysvetlivky:

(:) Údaj nie je k dispozícii (v dokumentovaných prípadoch NJBPNM sa zaznamenáva len štátna príslušnosť neregulárnych migrantov a súvislosť s trestným činom, pre ktorý bolo proti prevádzacom vznesené obvinenie).

(-) Jav sa nevyskytoval, resp. SR neuplatňuje na prevádzané osoby.

³⁸³ Podľa § 355 a § 356 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestného zákona sa prevádzáčstvo definuje takto:

„§ 355 – Kto pre osobu, ktorá nie je štátnym občanom SR alebo osobou s trvalým pobytom na území SR, organizuje nedovolené prekročenie štátnej hranice SR alebo prechod cez jej územie, alebo také konanie umožní, alebo v ňom pomáha, prípadne za finančnú alebo inú materiálnu výhodu.

§ 356 – Kto v úmysle získať pre seba alebo iného priamo či nepriamo finančnú výhodu alebo inú materiálnu výhodu osobe, ktorá nie je občanom SR alebo občanom iného členského štátu Európskej únie, alebo občanom zmluvného štátu Dohody o EHP, alebo nemá trvalý pobyt na ich území, umožní alebo pomáha zotrvať, alebo sa nedovolené zamestnať na území SR, iného členského štátu Európskej únie alebo zmluvného štátu Dohody o EHP, potrestá sa odňatím slobody na dva až osem rokov.“

Tabuľka 5: Prevádzaci v SR – vybrané ukazovatele v roku 2019

Ukazovateľ	Prevádzaci	
	zadržaní ako podozriví/ ukončené trestné stíhanie známych osôb	odsúdení
Spolu	120*/90**	55
Odsúdení podľa § 355 nového Trestného zákona č. 300/2005 Z. z.	-	20
Odsúdení podľa § 356 nového Trestného zákona č. 300/2005 Z. z.	-	34
Odsúdení podľa § 171a starého Trestného zákona č. 140/1961 Zb. (podľa povahy trestného činu)	-	1

Zdroj: ÚHCP P PZ, Generálna prokuratúra SR a MS SR (odsúdení).

* Celkový počet osôb, ktoré boli podozrivé z trestného činu prevádzactva.

** Počet ukončených trestných stíhaní známych osôb (z celkového počtu). 34 osobám bolo vznesené obvinenie za napomáhanie nelegálneho vstupu a 56 osobám vznesené obvinenie za napomáhanie nelegálneho pobytu.

Tabuľka 6: Štátni príslušníci tretích krajín vrátení zo SR v roku 2019 (podľa druhu návratu, štátneho občianstva a krajiny návratu)

Ukazovateľ	Vrátení v rámci opatrení núteného návratu*				Vrátení dobrovoľne (vrátane AVR)**				Vrátení dobrovoľne v rámci programu AVR				Reintegrovaní v rámci AVR			
	Spolu	M	Ž	z nich ML	Spolu	M	Ž	z nich ML	Spolu	M	Ž	z nich ML	Spolu	M	Ž	z nich ML
Spolu	283	249	34	2	1 313	1 010	303	7	108	75	33	7***	48	32	16	4***
Päť najpočetnejších skupín osôb podľa štátneho občianstva	1. Ukrajina (89) 2. Vietnam (31) 3. Afganistan (20) 4. Srí Lanka (20) 5. Srbsko (19)				1. Ukrajina (1 199) 2. Srbsko (31) 3. Irán (16) 4. Moldavsko (14) 5. Rusko (11)				1. Srbsko (30) 2. Ukrajina (25) 3. Irán (15) 4. Irak (9) 5. Turecko (5)				1. Srbsko (13) 2. Ukrajina (10) 3. Irak (6) 4. Irán (4) 5. Vietnam (3)			
Päť najčastejších krajín návratu	1. Ukrajina (232) 2. Srbsko (16) 3. Rakúsko (12) 4. Maďarsko (4) 5. Gruzínsko (3)				1. Ukrajina (1 220) 2. Srbsko (31) 3. Irán (13) 4. Irak (9) 5. Turecko (7)				1. Srbsko (30) 2. Ukrajina (25) 3. Irán (15) 4. Irak (9) 5. Turecko (5)				1. Srbsko (13) 2. Ukrajina (10) 3. Irak (6) 4. Irán (4) 5. Vietnam (3)			

Zdroj: ÚHCP P PZ³⁸⁴ a Úrad IOM v SR³⁸⁵.

* Nútený návrat – v tejto kategórii sú zahrnuté prípady výkonu rozhodnutia o administratívnom alebo súdnom vyhostení prostredníctvom eskorty útvarom PZ: a) cez vonkajšiu pozemnú hranicu, b) cez vnútornú pozemnú hranicu alebo c) letecky do tretej krajiny.

** Vrátení dobrovoľne (vrátane AVR) – v tejto kategórii je zahrnuté: a) dobrovoľné splnenie povinnosti vycestovať z územia SR v lehote stanovenej na tento účel vo vydanom rozhodnutí o AV z dôvodu zistenia neoprávneného pobytu vo vnútrozemí (splnenie povinnosti bolo zaznamenané na hraničnom priechode na vonkajšej hranici) alebo b) opustenie územia SR pri zistení neoprávneného pobytu na hraničnom priechode pri výstupe cudzinca v smere zo SR, za ktoré bolo cudzincovi vydané rozhodnutie o AV. V tejto kategórii sú zahrnuté aj osoby, ktorých návrat sa realizoval prostredníctvom IOM cez program AVR, po vydanom rozhodnutí o vyhostení. Jedna osoba je zahrnutá len jedenkrát (tzn. jednej osobe je vydané len jedno rozhodnutie o vyhostení).

*** Medzi maloletými sa nachádzal 1 maloletý bez sprievodu.

Vysvetlivky: AVR – asistované dobrovoľné návraty,

M – muži,
ML – maloletí
Ž – ženy

384 ÚHCP P PZ spracoval štatistiku návratov na základe údajov poskytnutých Eurostatu za rok 2019. ÚHCP P PZ pri spracovaní údajov postupoval podľa článku 7 ods. 1 nariadenia (ES) č. 862/2007 o štatistike Spoločenstva o migrácii a medzinárodnej ochrane a podľa aktuálnych odborných inštrukcií Eurostatu [Technical Guidelines for the Data Collection – Enforcement of Immigration Legislation (EIL) Statistics].

385 Úrad IOM v SR vedie štatistiku asistovaných dobrovoľných návratov a reintegrácií, ktoré na rozdiel od údajov uvedených vyššie uvádza na svojej webovej stránke ako počty prípadov AVR a počty reintegračných prípadov. Jeden prípad sa môže týkať viacerých osôb.

Tabuľka 7: Štátni príslušníci tretích krajín relokovaní do SR v roku 2019 (podľa pohlavia, krajiny pôvodu a členského štátu EÚ)

Ukazovateľ	Spolu	Muži	Ženy	Maloletí	Krajina pôvodu relokovaných ŠPTK	Realizované relokácie z ČS EÚ
Spolu	0	0	0	0	-	-

Zdroj: MÚ MV SR.

Tabuľka 8: Štátni príslušníci tretích krajín presídlení do SR v roku 2019 (podľa pôvodnej hostiteľskej krajiny a pohlavia)

Pôvodná hostiteľská krajina/ pohlavie	Spolu	Muži	Ženy	Pôvodná hostiteľská krajina
Spolu	0	0	0	-

Zdroj: MÚ MV SR.

Poznámka: SR cez svoje územie realizuje presídľovacie aktivity do iných tretích krajín (pozri časť 4.4). Program *Humanitárny transfer utečencov cez územie SR* vyplýva z trojstrannej dohody medzi vládou SR, UNHCR a IOM.**Tabuľka 9: Maloletí bez sprievodu v SR v roku 2019 (podľa právneho postavenia a pohlavia)**

Ukazovateľ	Spolu	Muži	Ženy
Maloletí bez sprievodu nežiadajúci o azyl	52	48	4
Maloletí bez sprievodu žiadajúci o azyl	30	29	1
Spolu	82	77	5

Zdroj: MÚ MV SR a ÚPSVaR.

Tabuľka 10: Obete obchodovania s ľuďmi z tretích krajín v SR – vybrané ukazovatele v roku 2019

Ukazovateľ	Spolu	Muži	Ženy
Štátni príslušníci tretích krajín identifikovaní ako obeť obchodovania s ľuďmi* (angl. identified victims)³⁸⁶	Dôverný údaj	Dôverný údaj	Dôverný údaj
Vek			
18 rokov a viac	Dôverný údaj	Dôverný údaj	Dôverný údaj
Menej ako 18 rokov	Dôverný údaj	Dôverný údaj	Dôverný údaj
Forma vykorisťovania ³⁸⁷			
Sexuálne vykorisťovanie	Dôverný údaj	Dôverný údaj	Dôverný údaj
Pracovné vykorisťovanie	Dôverný údaj	Dôverný údaj	Dôverný údaj
Iné	Dôverný údaj	Dôverný údaj	Dôverný údaj
Najčastejšia štátna príslušnosť obchodovaných osôb	Dôverný údaj	Dôverný údaj	Dôverný údaj
Štátni príslušníci tretích krajín, o ktorých sa predpokladá, že sú obeť obchodovania s ľuďmi (angl. presumed victims)³⁸⁸	0	0	0
Vek			
18 rokov a viac	0	0	0
Menej ako 18 rokov	0	0	0
Forma vykorisťovania ³⁸⁹			
Sexuálne vykorisťovanie	0	0	0
Pracovné vykorisťovanie	0	0	0
Iné	0	0	0
Najčastejšia štátna príslušnosť obchodovaných osôb	0	0	0

386 Identifikované obeť sú osoby, ktoré boli formálne identifikované príslušnými orgánmi (t. j. osobou alebo orgánom na národnej úrovni, ktorý je oprávnený formálne identifikovať obeť obchodovania s ľuďmi). V národnom referenčnom mechanizme SR sa uvádza, že formálne identifikovať obeť môžu v SR iba orgány činné v trestnom konaní.

387 Každá obeť môže byť spájaná s viacerými formami vykorisťovania, preto štatistiky obsiahnuté v tejto sekcii nemusia byť v súlade s celkovými štatistikami uvádzanými vyššie.

388 Predpokladané obeť sú osoby, ktoré spĺňajú definíciu obetí obchodovania s ľuďmi podľa smernice 2011/36/EÚ, ale neboli formálne identifikované príslušnými orgánmi (t. j. osobou alebo orgánom na národnej úrovni, ktorý je oprávnený formálne identifikovať obeť obchodovania s ľuďmi).

389 Každá obeť môže byť spájaná s viacerými formami vykorisťovania, preto štatistiky obsiahnuté v tejto časti nemusia byť v súlade s celkovými štatistikami uvádzanými vyššie.

Udelené lehoty na rozmyslenie*	Dôverný údaj	Dôverný údaj	Dôverný údaj
Smernica 2004/81/ES	Dôverný údaj	Dôverný údaj	Dôverný údaj
Iné	Dôverný údaj	Dôverný údaj	Dôverný údaj
Požiadané povolenia na pobyt*	Dôverný údaj	Dôverný údaj	Dôverný údaj
Smernica 2004/81/ES	Dôverný údaj	Dôverný údaj	Dôverný údaj
Iné (napr. humanitárne dôvody a pod.)	Dôverný údaj	Dôverný údaj	Dôverný údaj
Udelené povolenia na pobyt*	Dôverný údaj	Dôverný údaj	Dôverný údaj
Smernica 2004/81/ES	Dôverný údaj	Dôverný údaj	Dôverný údaj
Iné (napr. humanitárne dôvody a pod.)	Dôverný údaj	Dôverný údaj	Dôverný údaj

Zdroj: ÚHCP P PZ a IC MV SR.

* Vzhľadom na nízky počet identifikovaných obetí obchodovania s ľuďmi neuvádzame na ich ochranu konkrétne počty.

Tabuľka 11: Obchodníci s ľuďmi v SR – vybrané ukazovatele v roku 2019

Ukazovateľ	Obchodníci s ľuďmi	
	Zadržaní ako podozriví ukončené trestné stíhanie známych osôb	Odsúdení
Spolu	36/51*	11**

Zdroj: ÚHCP P PZ, Generálna prokuratúra SR a MS SR.

* Číslo 36 je počet obvinených osôb pre spáchanie trestného činu obchodovania s ľuďmi podľa § 179 Trestného zákona, pričom v roku 2019 bolo pri 51 známych osobách ukončené trestné stíhanie.

** Podľa § 179 Trestného zákona č. 300/2005 Z. z.

**Národný kontaktný bod Európskej migračnej siete v SR
Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM)
Úrad v Slovenskej republike**

Grösslingová 35, 811 09 Bratislava, Slovenská republika
www.iom.sk, www.emn.sk

ISBN 978-80-89506-92-7